

**Комунальний заклад
«ЗАПОРІЗЬКА ОБЛАСНА УНІВЕРСАЛЬНА
НАУКОВА БІБЛІОТЕКА ІМЕНІ О. М. ГОРЬКОГО»
Запорізької обласної ради**

*Присвячується 110-річчю
з дня заснування бібліотеки*

Бібліотека, роки, люди, долі

Збірка нарисів та фотодокументів. Вип. 4

**«ВАЛПІС»
Запоріжжя
2014**

УДК 027.022:659.4:005.953.2

ББК 78.380.1я81

П12

П12 Бібліотека, роки, люди, долі: збірка нарисів та фотодокументів. Вип.4. – Запоріжжя: ВАЛПІС, 2014. – 160 с.

Черговий (четвертий) випуск збірки “Бібліотека, роки, люди, долі” продовжує видавничий проект ОУНБ імені О.Горького, присвячений головній книгозбірні Запорізького краю. Матеріали збірки (статті працівників, архівні документи, спогади, нотатки тощо) висвітлюють трансформацію закладу в часі через призму діяльності окремих особистостей.

Видання адресоване краєзнавцям, історикам, бібліотечним працівникам, всім запоріжцям, небайдужим до долі Бібліотеки.

ББК 78.380.1я81

ISBN

© КЗ «ЗОУНБ» ЗОР, 2014

Від укладача

*Ещё одно последнее сказание,
И летопись окончена моя”*

А. С. Пушкин
(«Борис Годунов»)

Майже двадцять років тому Анатолій Іванович Бальцер, практично вперше узагальнивши історію нашої Горьківки у своєму нарисі “На службе народу”¹, презентував мені один із 5-ти машинописних примірників, які вийшли тоді у світ, з дарчим написом:

З широким подякою за
допомогу в роботі дорогій
колезі І.І. Степаненку
автор Бальцер

Цей автограф я сприйняла не лише як естафету для продовження розпочатої ним роботи з пошуку документів та матеріалів про бібліотеку, дослідження історичних етапів її діяльності та розвитку, але й як наказ зробити все можливе, а то і неможливе, аби в сучасному мінливому світі підтримати інтерес місцевого співтовариства до головної книгозбірні Запорізького краю, сприяти усвідомленню бібліотекарями – горьківцями своїх коренів, допомогти вписатися в нові реалії, утвердитися, показати наскільки значуща її історія, які люди присвячували їй своє життя.

¹Бальцер А.И. На службе народу: (Очерки истории Запорожской государственной областной универсальной научной библиотеки им. А.М. Горького) 1905-1995. – Запорожье, 1995. – 64 с. – Машинопис.

Безумовно, Анатолію Івановичу, як першопрохідцю, людині, яка почала відкривати для спільноти історію бібліотечної справи у Запорізькій області, в тому числі і ОУНБ імені О.М. Горького, було нелегко. Адже до 70-х років ХХ ст. проблеми провінційної бібліотечної справи взагалі мало цікавили навіть бібліотечну історичну науку. А він, ще у 1962 році побувавши у якості гостя на святкуванні 100-річного ювілею Всесоюзної державної бібліотеки імені В.І. Леніна (нині Російська державна бібліотека²), захопився ідеєю детального вивчення минулого рідної бібліотеки та почав поступово збирати джерельну базу з архівів, періодичних видань, офіційних статистичних даних. Створена ним колись картотека, на щастя, збереглася у первозданному вигляді і цінність її, безперечно, полягає не лише у змістовності матеріалу, а навіть у самому існуванні.

Можливість офіційно і більш масштабно займатися дослідженням історії регіональної бібліотечної справи, скласти її цілісну картину, як свідчать спеціалісти-науковці, з'явилася у ході підготовки країни до 50-річчя Жовтневої революції. Активно включилися в цей процес і бібліотечні працівники нашої області. Щире бажання відслідкувати еволюцію розвитку бібліотек на Запоріжжі, узнати їх історію, охопило всю бібліотечну спільноту. Підсумком цього дослідження стала обласна науково-практична конференція (26-27 вересня 1967 року), матеріали якої були опубліковані у машинописній збірці³ (зберігається у краєзнавчому відділі).

На жаль, тоді учасникам дослідження в силу різних причин, серед яких були і ідеологічні, і людські, і часові, і матеріаль-

² До речі, як істинний бібліограф, він зберіг документні свідчення своєї участі у тих торжествах. Це і запрошення на урочисте засідання, і гостьовий квиток, і програма концерту у Великому театрі СРСР, і книга з історії ювілярки.

³ Стенограма второго и третьего дня работы научно-практической конференции, посвященной подведению итогов деятельности библиотек области за годы советской власти по Запорожской области: 26 и 27 сентября 1967 г. –Запорожье, 1967. – 180 с. – Машинопис.

ні, вдалося лише частково проаналізувати історію становлення і розвитку бібліотек на Запоріжжі. Стосувалося це і обласної бібліотеки, колектив якої почали захоплювати перипетії будівництва нового приміщення, мрії про майбутнє, а згодом реальне освоєння нової будівлі.

Наступний сплеск інтересу до історії бібліотек припав на перехідний період їх розвитку (90-і – 2000 рр.). Вже перебуваючи на заслуженому відпочинку, Анатолій Іванович, готуючись до 90-річчя заснування ОУНБ імені О.М.Горького, і написав згаданий нарис. Аби Господь послав йому віку, то ми змогли б дізнатися ще багато цікавого про нашу бібліотеку періоду 50-х – 80-х рр. ХХ ст., про самовідданих хранителів її цінностей, їх долі. Очевидно потяг до вивчення історії родоvodu (тут у розумінні нашого спільного дому – бібліотеки) приходять з віком, що мені довелося відчувати на собі. До того ж я переконалася, що чим глибше занурюєшся в процес пізнання історичного минулого, тим сильніший інтерес воно викликає. Шукаючи відповіді на конкретні питання, натикаєшся на нові загадки. Продовжуючи протягом останнього десятиріччя започатковану А.І. Бальцером справу, все гостріше усвідомлюю, що з модернізацією бібліотеки відходить в минуле стара бібліотечна культура, і якщо не описати її, не зафіксувати події, не розповісти про них, про людей, які її формували, то все забудеться, зітреється в пам'яті. І важко буде новим поколінням супербібліотекарів, не знаючи історії закладу, не осмислюючи її і не звертаючись до неї, прогнозувати розвиток у нових реаліях, вибирати модель взаємодії із суспільством, владою, користувачами, формувати основу діяльності – документну базу, активно розширювати інформаційне поле своєї діяльності. До того ж всім нам варто пам'ятати, що накопичення і популяризація документної спадщини має ще й інше призначення, особливо цінне для єдності колективу, встановлення сприятливої «погоди в домі», задоволення персоналу роботою – сприяння збереженню історії для наступних поколінь горьківців, виховання почуття гордості за бібліотеку.

Слід зазначити, що в останні роки ми дійсно доклали чимало зусиль для того, щоб поєднавши почасти розрізнені факти, документи, окремі дані, свідчення людей і джерела особистого походження, поступово відтворити понад вікову історію ОУНБ імені О.М.Горького, не порвати «дней связующую нить»⁴ між поколіннями. Довелося попрацювати і в Державному архіві Запорізької області, і в архіві закладу, переглянути та проаналізувати безліч опублікованих і неопублікованих ділових документів, періодичних видань. Результатом настійливого пошуку нових джерел про діяльність бібліотеки, її внутрішнє життя, буденні справи став видавничий проект «Бібліотека, роки, люди, долі». На сьогодні вийшло в світ три його випуски. Червоною ниткою через них проходить головний замисел авторського колективу: щоб пам'ятали. Пам'ятали ми, знали і пам'ятали наші послідовники і не переривали зв'язок між минулим і сьогоденням бібліотеки. Не дивлячись на те, що вся пошукова робота, аналіз узагальнених матеріалів та інше базується лише на ентузіазмі, завжди відчуваю моральне задоволення від зробленого. Особливо коли тримаєш у руках вже надруковане видання.

У творчому процесі

⁴ В.Шекспір. Гамлет пер. Б.Пастернака.

Черговий четвертий випуск збірки, пропонуваній увазі небайдужих до долі головної регіональної бібліотеки, містить нові безцінні документи, цікаві унікальні фактографічні дані, які стосуються професійного розвитку персоналу, дозволяють отримати важливі свідчення його діяльності в період перебудови, становлення незалежної України. Ще одна особливість випуску – його вихід у ювілейний рік – 110-ту річницю з дня заснування Олександрівської Катеринославської губернії міської громадської бібліотеки, спадкоємицею якої є Запорізька ОУНБ імені О.М. Горького. Ця подія, безумовно, не могла не позначитися на змісті збірки. Крім того у додатку вміщено копії ще не вивчених автентичних історично-значущих для бібліотеки документів (офіційні листи, програми деяких заходів, афіші, буклети, фотографії), які збереглися в подиничних примірниках.

Ну, і наостанок. Четвертий випуск видавничого проекту «Бібліотека, роки, люди, долі» – останній за моєї безпосередньої участі і керівництва. Неможливо віддати понад 40 років своєї трудової діяльності справі, якою ти займаєшся, не відчуваючи до неї потягу душі, справжньої любові і відданості. Я щиро вдячна долі, що у далекому 1970 році, теж дякуючи Анатолію Івановичу, звела мене з нашою бібліотекою, яка стала моїм покликанням, моїм життям, моєю другою домівкою. Бібліотека для мене – це будні і свята серед книг, у колі колег, друзів, читачів, добрих захоплених людей. Гостро відчуваючи спадкоємність, генетично запрограмовану поколіннями бібліотекарів-горьківців 30-70-х рр., я в своїй професійній діяльності завжди намагалася звертатися до напружаних попередників. Особливо ж це пригодилося при дослідженні та вивченні нашої історії. Занурюючись у пошуках відновлення малознаних чи невідомих сторінок минулого бібліотеки, я, як представник покоління горьківців 80-х –2000 рр., почувала себе усвідомленим учасником історичного процесу більш раннього періоду. Надіюсь, що молода генерація дослідників нашої історії, майстерно володіючи сучасними

цифровими технологіями, зуміє відкрити ширші можливості для розвідок нових даних і фактів, для їх глибшого прочитання і усвідомлення, їх фіксації і збереження, і наш видавничий проєкт житиме, наповнюватиметься документами, достовірними свідченнями учасників подій, поступово усуватимуться пробіли хронологічного і змістового характеру, по-новому оцінюватимуться історичні процеси і явища, розкриватимуться несподівані виразні сторони діяльності закладу. Лише продовжуючи розпочате нашими попередниками, збагачуючи їх досягнення новими результатами, новими елементами, запроваджуючи нові технології і форми, безперервно змінюючись, дотримуючись балансу між своїми можливостями і інформаційними потребами користувачів в умовах соціокультурних змін, бібліотека житиме і процвітатиме. «Тим, хто не оглядається назад, не заглянути вперед» – правдиво підмітив ще в середині XVIII ст. англійський парламентарій, публіцист епохи Просвітництва Е.Берк.

Я вірю в світле майбутнє нашої бібліотеки, вірю в вас, дорогі мої колеги, і вдячна всім вам. Одним – за допомогу і підтримку, іншим – за приклад, третім за урок, а деяким – просто за те, що ви є.

З повагою і любов'ю

І. П. Степаненко

*Успіхи учня роблять честь
його наставникові*

І. Сиромятнікова⁵

Наставництво: краще з минулого, що працює на майбутнє

*І.П. Степаненко,
директор КЗ «ЗОУНБ
ім. О.М. Горького» ЗОР*

Поява раніше невідомих документних джерел про бібліотеку, людей, які тут працювали, про події, які відбувалися – важливий засіб пізнання явищ і процесів, характерних для її розвитку на різних етапах життєдіяльності. Такі носії інформації дозволяють розширити палітру нашої уяви про історичний шлях закладу, зміни його основних статутних функцій і задач, реакцію колективу на соціальні виклики і потреби користувачів, систему взаємовідносин з різними органами управління.

Отаким цьогорічним відкриттям стала знахідка бібліографів. Переглядаючи внутрішню документацію для архівування, вони виявили папку з документами ради наставників ЗОУНБ імені О.М.Горького періоду 80-90-х рр. минулого століття. Слава Богу, ні в кого не піднялася рука їх просто викинути чи утилізувати і у нас появилася чудова нагода відновити ще один пласт життя-буття колективу не такого вже й далекого минулого.

⁵ Сучасна письменниця, автор книг-фентезі.

Бібліотека, як державна інституція, її співробітники не були відірвані від навколишнього соціуму, перемін у суспільстві, у системі цінностей, які формувалися в той чи інший період. Рух наставництва, охопивши всі сфери народного господарства області, активно культивувався і в нашому колективі. За твердженням істориків, наставництво, як форма виховання і професійної підготовки молоді передовими досвідченими працівниками трудових колективів, зародилося в колишньому Радянському Союзі ще у 30–ті роки ХХ ст., але особливого поширення набуло з середини 60-х років. Знайдені документи (переважно машинописні і рукописні) можна визначити як літопис наставництва у нашому колективі, що органічно вплітається в історію закладу. Сучасник, аналізуючи матеріали, може відзначити певну заорганізованість та формалізм в налагодженні процесу соціальної і професійної адаптації молодих бібліотечних спеціалістів (систематично розроблялися і затверджувалися адміністрацією, головою профспілкової та секретарями партійної, комсомольської організацій регламентуючі документи, зокрема, Положення про наставництво, про раду наставників, визначався склад ради, відбиралися із найавторитетніших професіоналів наставники та їх підопічні тощо), але, як підтвердило життя, все це було цілком виправдано. Запрограмований таким чином механізм передачі знань і створення корпоративної культури став частиною соціалізації і спадкоємності поколінь. Наші наставники, серед яких зустрічаємо добре знайомі в колективі прізвища С.В.Пономарьової, К.Я. Протасової, Л.О. Беляєвої, Н.Ф. Бубнової, Г.П. Ратнікової, Л.І.Колодко – справжні подвижники, володіючи знаннями, професійним і життєвим досвідом, високим рівнем комунікації, зробили не з одного випускника вузів і училищ культури грамотних спеціалістів. Вводячи нових співробітників у колектив, вони терпляче допомагали їм не лише зрозуміти корпоративну культуру і технологію роботи, але й намагалися

виділити молодих колег, здатних піднятися вверх кар'єрними сходинками. Тепер їх кращі учні – люди успішні, організатори і керівники різних рівнів, гордість бібліотеки. Це, наприклад: Л.М. Чубенко (Коркошкіна), завідувачка відділом документів із сільськогосподарських та природничих наук; Ж.Д. Назаренко (Борейко), головний бібліотекар відділу основного книгозберігання; М.В. Дядюн (Макарова), завідувачка відділом документів із гуманітарних наук; Т.В.Пойда, бібліотекар I категорії сектора МБА. Звичайно, далеко не всі новачки, прізвища яких зафіксовані в документах ради наставників, оволоділи стандартами організації бібліотечної роботи і, не акліматизувавшись в колективі, пішли іншою дорогою. Вочевидь це були випадкові люди з помилковим вибором професії.

Організаційне і методичне керівництво рухом наставництва в бібліотеці здійснювана рада наставників (термін повноважень два роки). Очолювали її С.В. Пономарьова (1980-1982), С.П. Кійко (1983-1984), К.Я. Протасова (1987-1988), Н.Ф. Бубнова (1989-1990). Спільно з адміністрацією, профспілковим комітетом "рада наставників вирішувала всі проблеми, пов'язані з професійним навчанням, трудовим, моральним і патріотичним вихованням працюючої молоді" (із Положення про раду), надавала допомогу наставникам, контролювала процеси наставництва, оцінювала його результати, організувала культурно-масові заходи типу "Естафети поколінь", "Посвячення у бібліотекаря". В цьому сенсі особливу цінність представляють три документи, які збереглися донині: "Заповідь бібліотекаря!", настанова молодим спеціалістам "Моя любимая работа" (1983) Анатолія Івановича Бальцера та своерідний кодекс члена колективу бібліотеки. Минуло стільки років з моменту їх появи, але дух та ідея вірності професії, висока лояльність і любов до бібліотеки, справжнє подвижництво, задекларовані в цих посланнях, і зараз сприйматимуться як дороговказ для всіх поколінь горьківців.

Небезінтересні факти про наших колег – наставників, форми і методи їх роботи, уміння контактувати зі своїми вихованцями можна почерпнути між сухих рядків протоколів засідань ради. Ось кілька з них:

Протокол № 3
засідання Ради наставників
21 лютого 1981 р.

Довістка дня:
1. Інформація про виконання наставниками обов'язкових поручень.

Слушали: Інформацію т. Кийко С.А.
про виконання наставниками
обов'язкових поручень.

Постановили: В результаті аналізу
обов'язкових поручень, вилучили,
що не всі наставники односторонньо
хорошо справлялися з обов'язковими
порученнями. Так, т. Петров
Н.И., як член профкома, не
всегда справлявся со своїми об-
язковостями. - Поставити на вид.

Президенти Ради
наставників

Протокол № 4
17 лютого 1981 року.

Довістка дня:

1. Відповідь наставника т. Мдашовой М.І.
про роботу з Л. Витюк.

Слушали: 1. Відповідь т. Мдашовой М.І. про
роботу з Л. Витюк.

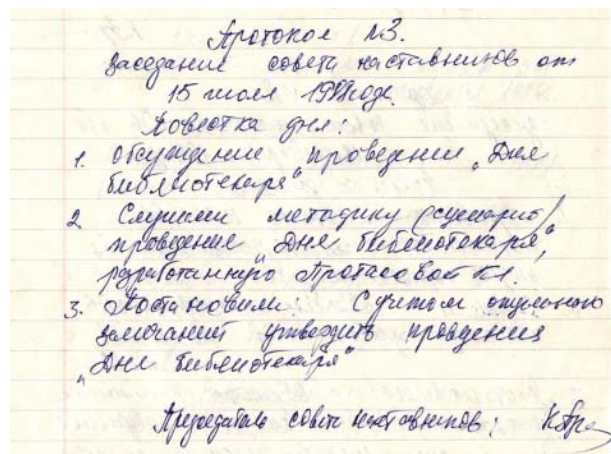
2. Інформацію зав. секцією
справного та інформаційного
обслуговування т. Байлевої Н.А.
про Мдашове та Витюк) про
результатах наставницької ра-
боти з т. бібліографа Мдаш-
овой. Паралельно з цим
моментом в роботі (воспита-
ні хорошого спеціаліста, знає сво-
ю роботу і розвиває в
своєму члені роботу відповід-
но етичності.

Постановили: Признати роботу т. Мда-
шовой М.І. задовільною

Приняти до уваги всі висказані
замітки і уникати їх в дальшій
роботі.

Президенти Ради
наставників

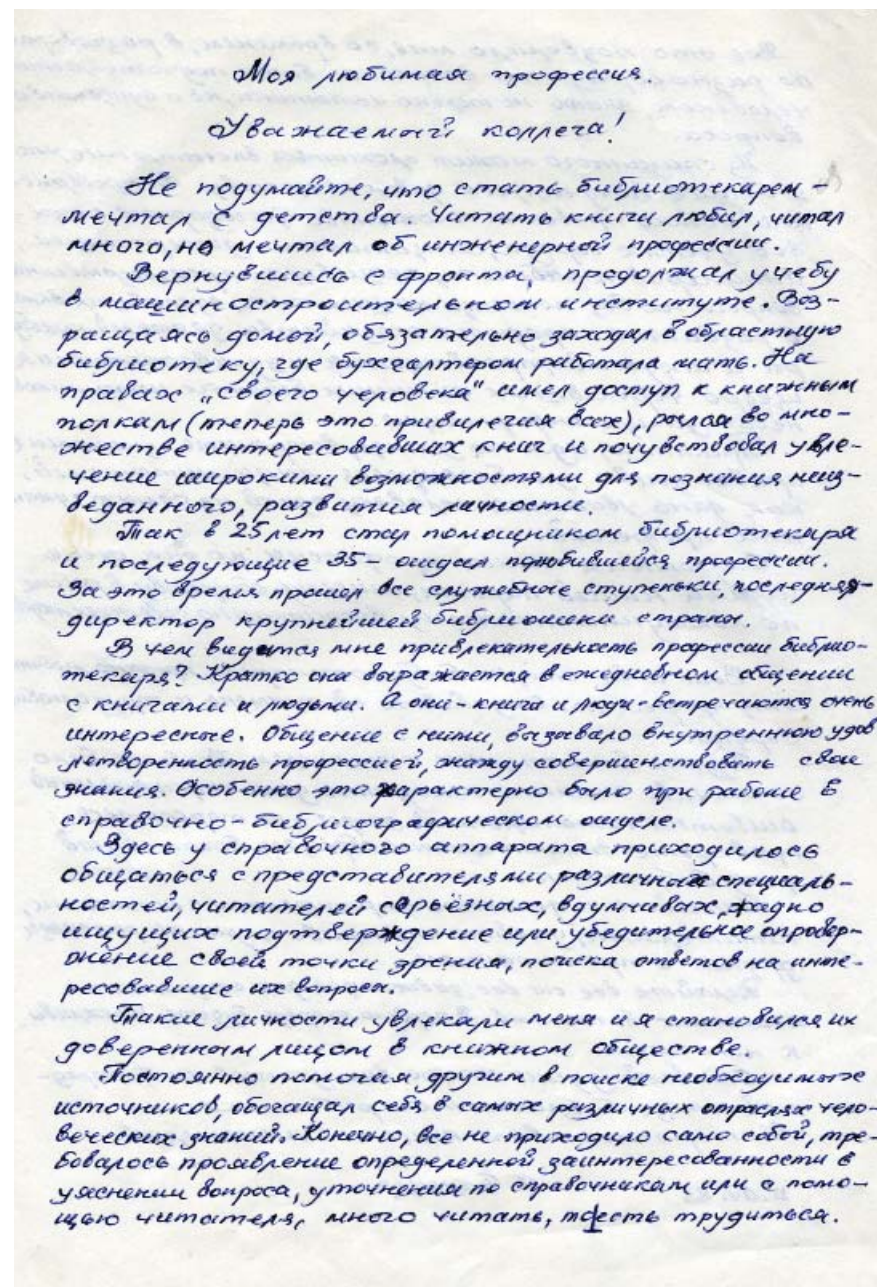

Час іде невблаганно, змінюються події, трансформуються соціальні, культурні, технологічні функції бібліотеки, розширюється список наших ветеранів, а в пам'яті стираються факти нашої спільної біографії. Щоб не загубити їх у вирі повсякденності, вважаю за доцільне подати у вигляді додатків до цієї публікації частину віднайдених документів. Адже оглядаючись назад, ми продовжуємо будувати сучасну Горьківку і з великим запалом проектуємо її майбутнє. До того ж наставництво – один із термінів, який з перших років третього тисячоліття знову став модним. Інтерес до цієї теми наочно проглядається в спеціалізованих Інтернет-форумах, менторингах⁶, коуч⁷-тренінгах. Чому ж і нам не скористатися вже наявним досвідом наших попередників. Варто тільки мудро розібратися в тому, що дісталось в спадок, знайти раціональне зерно, вибудувати процес навчання і розвитку персоналу закладу у відповідності до умов сьогодення, мотивуючи, підтримуючи бібліотечну молодь, допомагаючи їй розкрити свої можливості.

Читаймо, навчаймося, не цураймося свого!

⁶ Менторинг (від лат. mentor – керівник, учитель, вихователь) – сучасний синонім наставництва.

⁷ Коучинг – мистецтво сприяти підвищенню результативності і розвитку іншої людини.

Все это позволило мне, со временем, в разговорах по разнообразным вопросам быть подготовленным человеком, знать не только источники, но и существо вопроса.

Из сказанного может сложиться впечатление, что я больше получаю, чем даю обществу. В откровение можно привести множество благодарных отзывов ученых города, защитивших диссертации, инженеров и рабочих, реализовавших производственные вопросы не без помощи наших книг, сделавших вклад в развитие народного хозяйства, деятелей культуры и искусства, просветителей и здравоохранения, щедро черпавших из наших богатых источников необходимую информацию.

Приятно, идя по улице, встречать знакомые приветливо улыбающиеся лица читателей, как дань уважения человеку одной из самых гуманных профессий.

Скромная наша профессия, но она очень важна нашей партии, нашему обществу в работе по коммунистическому воспитанию советских людей.

✓ Если и вы стали библиотекарем, преданно любите эту профессию. Отдавайте ей пламень и трудолюбие сердца.

Будьте внимательны к читателям. Как бы не было закончимо желание немедленно дать отрицательный ответ на читательский запрос — не терпитесь, проверьте внимательным образом богатейший фонд библиотеки.

Читайте и делитесь о прочитанном с коллегами, читателями, умеете терпеливо слушать рассказы других о прочитанном.

Делайте все от вас зависящее для сохранности книжного богатства. В первую очередь будьте бережливы к ним сами.

От всей души желаю вам успехов на благородной стезе библиотечного работника.

Интересных вам книг и читателей.

0 в.04.83

А. Барыцар

Заповедь библиотекаря!

1. На работе у Вас должно быть всегда хорошее настроение. Будьте вежливы, учтивы и внимательны.
2. Умейте выслушать собеседника, понять его мысль.
3. Не спорьте. Если спор всё же возник, не старайтесь взять верх над собеседником.
4. Никогда не выходите из себя.
5. Относитесь ко всем читателям терпеливо.
6. Говорите четко, внятно и достаточно громко, спокойно и только по делу.
7. Не поучайте читателя, спокойно и терпеливо объясните необходимое.
8. Держитесь с достоинством, соблюдайте определенную дистанцию с читателями.
9. Будьте точными и определенными в словах.
10. Умейте работать быстро, но не суетливо. Доводите начатое дело до конца.
11. Старайтесь создать для читателя душевный комфорт.
12. Не забывайте, что читатель — тот же гость в Вашем доме.
13. Умейте извиниться, если неправы.
14. Гордитесь своей профессией.
15. Будьте признательны людям за их уважение к Вам.

Улыбнитесь!

Улыбка украшает общение и делает его радостным.

Дорогой товарищ!

Сегодня мы принимаем тебя в наш трудовой коллектив.

Знай: наша Библиотека является главным общественным универсальным книгохранилищем и научно-методическим центром области.

Помни: человека ценят за его труд. С первого дня береги честь Библиотеки им. Горького. Будь всегда дисциплинированным, скромным и честным. По твоим поступкам судят обо всём коллективе Библиотеки.

Поздравляем тебя с началом трудовой деятельности!

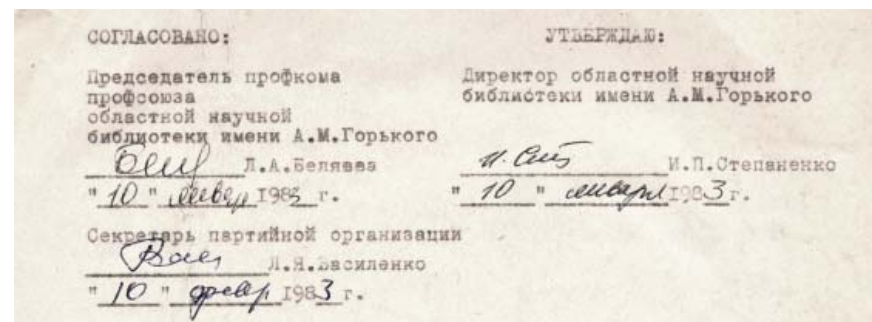
Желаем успехов в труде.

Программа вечера «Эстафета поколений»

(чествование ветеранов, вручение медалей.

Посвящение в библиотекари. Вручение трудовых книжек.)

1. Ведущий рассказывает о цели вечера, приглашает на сцену ветеранов. Представляет выступающих.
2. Выступление зам. директора библиотеки т. Сукмановой Т. С. о вкладе ветеранов в дело улучшения работы библиотеки.
3. Вручение медалей "Ветеран труда". Начальник управления культуры В.И. Чугуенко. Секретарь парторганизации. Депутат Совета нар. депутатов.
4. Поздравление с наградами секретаря парторганизации т. Байды Л.К.
5. Слово ветерана. Выступление тов. Василенко Л. Я.
6. Председатель Совета наставников. Слово о молодых работников. Знакомство с ними. Приглашаются к сцене. Вручение трудовых книжек.
7. Наказ библиотекарю (ветеран библиотеки Бальцер А. И.)
8. Памятка библиотекарю (зачитывает секр. комитета комсомола Сологубова З.Н.)
9. Ответное слово молодого работника (выст. Доценко И.)
10. Председатель совета наставников, знакомит с наставниками молодых работников. Наставники вручают подопечным памятку, наказ, сувениры, цветы.
11. Подарок ветеранам:
  - а) Стихотворение Е. Нестеровой (читает М. Гришина);
  - б) Музыкальный подарок.

ПОЛОЖЕНИЕ о наставничестве в Запорожской областной научной библиотеке имени А. М. Горького

1. Основные положения и задачи

- 1.1. Основной целью наставничества является подготовка квалифицированных кадров, обучение передовому опыту работы, вовлечение молодежи в социалистическое соревнование и движение за коммунистическое отношение к труду, в общественную жизнь коллектива, повышение общеобразовательного и культурного уровня молодежи.
- 1.2. За развитие движения наставничества в библиотеке несет ответственность профсоюзный комитет и дирекция.
- 1.3. Руководство движением наставничества осуществляет Совет наставников.
- 1.4. Конечной целью наставничества является становление молодого сотрудника полноправным членом коллектива, владеющим знаниями, профессиональной подготовкой, необходимыми для выполнения производственных задач и соблюдающим требования производственной и трудовой дисциплины, общественного порядка.
- 1.5. Наставники избираются из числа передовых, политически подготовленных и квалифицированных работников, обладающих высоким профессиональным мастерством, владеющих навыками воспитательной работы с молодежью.
- 1.6. Наставники выдвигаются заведующими отделами и утверждаются на совместном заседании Совета наставников и проф-

союзного комитета при участии администрации и партийной организации.

2. Обязанности наставников

2.1. Передавать свой опыт и знания, обучать практическими навыками профессии, активно содействовать формированию у молодых работников стойкой жизненной позиции, высоких моральных качеств, воспитанию коммунистического отношения к труду и общественной собственности, чувства гордости за свою профессию.

2.2. Совместно с общественными организациями и администрацией способствовать формированию у молодежи марксистско-ленинского мировоззрения, высоких моральных качеств, социалистического интернационализма и советского патриотизма.

2.3. Оказывать практическую помощь молодым специалистам в разработке личных социалистических обязательств, в овладении основами НОТ, в составлении и практическом осуществлении планов самообразования.

2.4. Вместе с профсоюзной и комсомольской организациями приобщать молодых работников к участию в общественной жизни коллектива, к выполнению общественных поручений.

2.5. Способствовать скорейшему овладению молодежью профессиональными навыками, совершенствованию профессионального мастерства.

2.6. Принимать участие в подготовке личных социалистических обязательств по выполнению производственных заданий, оказывать при необходимости практическую помощь в организации их выполнения и способствовать вовлечению молодежи в движение за коммунистическое отношение к труду.

2.7. Воспитывать молодежь на творческих традициях своего коллектива, знакомить их с историей библиотеки, лучшими специалистами, ветеранами труда.

2.8. Помогать молодежи правильно организовать досуг и отдых, прививать потребность в посещении лекций, музеев, театров, к участию в художественной самодеятельности, в занятии спортом.

2.9. Проводить наставническую работу планомерно на основе индивидуальных годовых планов.

3. Права наставника

В целях обеспечения выполнения наставников функций воспитателя молодежи ему предоставляется право:

3.1. Осуществлять контроль за созданием администрацией условий для производительного труда молодежи и правильным использованием их в соответствии с полученной специальностью и квалификацией.

3.2. Добиваться совместно с профсоюзной организацией соблюдения законов о правах молодых работников.

3.3. Ходатайствовать перед администрацией и общественными организациями о поощрении молодых работников за достижения в труде, образцовое поведение в трудовом коллективе и в быту, за общественную активность.

3.4. Вносить предложения по дальнейшему повышению общеобразовательного уровня, производственной квалификации молодых работников, улучшению их жилищно-бытовых условий.

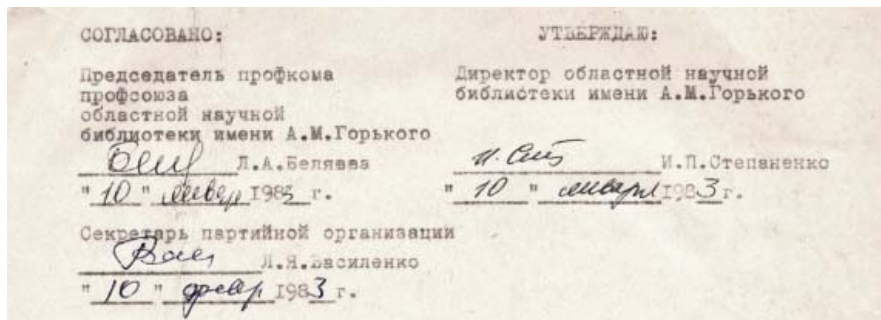
4. Поощрение наставников

4.1. За успешное воспитание молодежи и передачу ей производственного опыта руководство библиотеки по согласованию с профсоюзной и комсомольской организациями вносят предложения о поощрении наставников.

4.2. Формы поощрения могут быть следующие:

- объявление благодарности;
- денежная премия;
- награждение ценным подарком;
- награждение Почетной грамотой;
- занесение в Книгу Почета, на Доску Почета;
- награждение значком ЦК ВЛКСМ «Наставник молодежи»;
- первоочередная выдача путевок на отдых, в туристические поездки.

ПОЛОЖЕНИЕ
О совете наставников Запорожской
областной научной библиотеки
имени А. М. Горького

1. Основные задачи

1.1. Всестороннее содействие дирекции, профкому профсоюза, партийной организации библиотеки в развитии движения наставничества, привлечению к участию в нём наиболее опытных и квалифицированных работников.

1.2. Руководство движением наставничества.

2. Организация работы

2.1. Совет наставников направляет, рассматривает, решает совместно с дирекцией и профкомом профсоюза, партийной организацией все вопросы, связанные с движением наставничества в библиотеке, несет ответственность за организацию работы наставников, оказывает им помощь и контролирует их деятельность.

2.2. Вносит конкретные предложения по улучшению движения наставничества, охраны труда, организации отдыха молодых работников на рассмотрение дирекции и профкома профсоюза.

2.3. Организует обучение наставников. С этой целью проводит для наставников обзоры литературы, организует лекции по вопросам

педагогике, психологии, трудового законодательства, а также консультирует наставников, организует соревнование за звание «Лучший наставник».

2.4. Для начинающих работников организует конкурсы, встречи с ветеранами труда, торжественное посвящение в библиотекари с вручением трудовых книжек.

2.5. На своих заседаниях Совет выборочно рассматривает планы работы наставников, организует обмен опытом, заслушивает отчеты работы отделов, разбираются случаи нарушения трудовой дисциплины молодыми сотрудниками, подводятся итоги соревнования наставников библиотеки за звание «Лучший наставник», утверждается регламентирующая документация, планы работы, планы подготовки и проведения мероприятия.

2.6. Проводит собрания (слеты) наставников, на которых подводятся итоги работы, ставятся задачи, определяются победители.

3. Организация работы

3.1. Состав совета наставников утверждается директором библиотеки по согласованию с партийной организацией и профкомом профсоюза.

3.2. Состав Совета переизбирается один раз в два года.

3.3. Возглавляет Совет наставников председатель.

3.4. В своей деятельности Совет наставников руководствуется постановлениями партии и правительства, рекомендациями и материалами методических центров, соответствующими приказами, распоряжениями и другими нормативными документами по библиотеке, а также настоящим Положением.

3.5. Совет проводит свою работу на основе годового плана, утвержденного директором библиотеки и согласованного с профкомом профсоюза и партийной организацией.

3.6. Заседания Совета проводятся не реже одного раза в квартал.

3.7. Совет наставников ежегодно отчитывается о своей деятельности перед дирекцией, профкомом профсоюза и партийной организацией.

Согласовано:

председатель профкома

_____ Н.Шпак

Секретарь комитета комсомола

Утверждаю:

Директор библиотеки

_____ И.П.Степаненко

_____ О.Фролова

**ПЛАН
работы совета наставников на 1981 год**

1. Разработать «Памятку молодому специалисту».

1 кв. А.Бальцер.
2. Провести для молодых работников:
  - совместно с дирекцией и местным комитетом торжественное посвящение в библиотекари молодых работников с вручением трудовых книжек.

3 кв. К.Богуславская.
  - совместно с дирекцией и местным комитетом конкурс «Лучший по профессии».

2 кв. К.Богуславская.
3. Постоянно проводить беседы с молодыми работниками о библиотеке, ее традициях, ее истории, перспективах дальнейшей работы.

3 кв. А.Бальцер.
4. Провести для наставников:
  - лекции о педагогическом мастерстве наставников.

2 кв. З.Костыря.
  - обмен опытом работы по наставничеству.

4 кв. С.Пономарева.
5. Совместно с редколлекцией подготовить выпуск стенной газеты, посвященной наставничеству.

3 кв. С.Пономарева.
6. На совете наставников заслушать вопросы:
  - обсуждение кандидатур и утверждение списка наставников на 1982 год.

4 кв. С.Пономарева, Н.Бубнова.
  - отчет наставника отдела обработки о работе в помощь молодым специалистам.

4 кв. З.Костыря
  - отчет наставников отделов городского абонементов и книгохранения о работе в помощь самообразованию молодых работников.

3 кв. С.Пономарева.

Председатель совета наставников

С.В.Пономарева

Согласовано:

Председатель МК профсоюза

_____ Л. А. Беляева

Секретарь комитета комсомола

_____ З. Сологубова

**ПЛАН
работы совета наставников на 1984 г.**

№ п/п	Содержание мероприятий	Сроки ис-полн.	Ответств.	Примечание
1	2	3	4	5
1.	Уточнить состав наставников и молодых сотрудников в отделах	февраль	Совет наставников	
2.	Проверить личные планы наставников и молодых работников	март апрель	Совет наставников	
3.	Оформить «Книгу почета ветеранов»	май	Кийко С. П.	
4.	Обследовать жилищные условия молодых сотрудников, живущих вне семьи		Совет наставников, ПК, комитет комсомола	
5.	Заслушать на совместном заседании наставников и комитета комсомола молодых сотрудников о выполнении общественных поручений	июнь	Совет наставников, комитет комсомола	
6.	Провести конференцию «Психология общения»	июль	Совет наставников, комитет комсомола	
7.	Провести «День библиотекаря». Провести: а) посвящение в библиотекари молодых работников;	август	Совет наставников Кийко С. П.	

	б) чествование юбиляров			
8.	Провести для наставников: – юридическую консультацию «Закон – на страже интересов молодежи». – библиографический обзор «Мастерство наставников»	сен- тябрь ок- тябрь	Никитин В. В. Жданова Ж. Н.	
9.	Организовать экскурсию для молодежи на историко-культурный заповедник «Хортица»	июнь	Кийко С. П.	

**Заседания совета наставников и вопросы,
выносимые на заседания совета**

1	2	3	4	5
1.	а) Обсуждение плана работы на год; б) Утверждение новых наставников, вместо выбывших.	март	Кийко С. П.	
2.	а) Заслушать т. Жданову о работе с Винтюк Л.; б) Об учреждении «Летописи производственной жизни библиотеки им. А. М. Горького»	май	Кийко С. П.	
3.	а) Обсудить вопрос проведения «Дня библиотеки» (условное название). Разработать программу; б) Разработка вопросов конференции для молодежи «Психология общения»	июль	Кийко С. П. Кийко С. П.	
4.	а) Обсудить результаты работы наставников (согласно дневникам) и определить лучшего наставника года, определить лучшего молодого работника библиотеки; б) Обсуждение плана работы на 1985 г.			

Председатель совета наставников
областной библиотеки им. А. М. Горького

С.П. Кийко

**ПЛАН
работы совета наставников на 1987-1988 гг.**

№ пп	Содержание мероприятий	Сроки исполнения	Ответственный исполнитель	Прим.
1.	Уточнить состав наставников и наставляемых в отделах	Октябрь	Совет наставников	
2.	Оказать практическую помощь в составлении личных планов наставников и наставляемых молодых специалистов.	Октябрь	Совет наставников	
3.	Заслушать на совместном заседании наставников и комитета комсомола молодых сотрудников о выполнении общественных поручений.	Январь	Совет наставников, комитет комсомола	
4.	Провести для наставников: – лекцию о педагогическом мастерстве; – обмен опытом работы по наставничеству; – юридическую консультацию «Молодежь, права и обязанности».	Июль Август 2 квартал	Совет наставников, общество «Знание»	
5.	Провести торжественное посвящение в библиотекари молодых работников с вручением	Октябрь	Совет наставников, комитет комсомола	

	трудовых книжек («День библиотекаря»).			
6.	Организовать экскурсию для молодежи «Литературное Запорожье»	2 квартал	Совет наставников	
Заседание совета наставников и вопросы, выносимые на заседание совета.				
1.	Распределение обязанностей между членами совета; Определение наставников в отделах библиотеки.	Ноябрь	Протасова К.Я.	
2.	Обсуждение планов работы наставников; Обсуждение и утверждение «Заповеди молодого библиотекаря».	2 квартал	Протасова К.Я.	
3.	Подготовка и проведение «Дня библиотекаря».	Сентябрь	Протасова К.Я.	
4.	Заслушать лучших наставников библиотеки с целью обмена опытом.	Май	Протасова К.Я.	
5.	Обсуждение работы совета наставников за год.		Протасова К.Я.	

Председатель совета наставников

К.Я. Протасова

Согласовано:

Председатель профкома

_____ Л.Беляева

Секретарь комитета комсомола

_____ О.Фролова

Утверждаю:

Директор библиотеки

_____ И.П.Степаненко

**ПЛАН
работы совета наставников на 1989-1990 гг.**

№ пп	Содержание мероприятий	Сроки исполнения	Ответственный исполнитель	Прим.
1.	Уточнить состав наставников и наставляемых в отделах библиотеки.	Ноябрь 1988, 1989	Совет наставников	
2.	Проверить личные планы наставников и наставляемых, оказать практическую помощь в составлении личных планов.	Ноябрь 1988, 1989	Совет наставников	
3.	Заслушать на совместном заседании совета наставников и комитета комсомола молодых сотрудников о выполнении личных планов работы.	Ноябрь 1988, 1989	Совет наставников	
4.	Заслушать на совете наставников (отдельных) наставников отдела абонемента об опыте работы с молодыми специалистами.	Март 1989	Совет наставников	
5.	Провести торжественное	Сентябрь 1989, 1990	Совет наставников	

	посвящение в библиотекари молодых специалистов с вручением трудовых книжек («День библиотекаря»).			
6.	Проводить беседы с молодыми работниками о библиотеке, ее традициях, истории, перспективах дальнейшей работы.	1989,1990 Постоянно	Комитет комсомола	
7.	Совместно с редколлегией подготовить выпуск стенгазеты, посвященный наставничеству	Октябрь 1989,1990	Совет наставников	
Заседания совета наставников и вопросы, вынесенные на заседание				
1.	Обсуждение плана работы на год (совета наставников).	Ноябрь 1988	Бубнова Н.Ф.	
2.	Обсуждение планов работы наставников и молодых работников.	Январь 1989	Бубнова Н.Ф.	
3.	Подготовка и проведение «Дня библиотекаря».	Сентябрь 1989	Бубнова Н.Ф.	
4.	Заслушать наставников отдела абонементов о работе с молодыми специалистами.	Апрель 1989	Совет наставников	
5.	Обсуждение результатов работы	Октябрь	Совет наставников	

	наставников и их наставляемых и определение лучших из них.			
--	--	--	--	--

Председатель совета наставников

Н.Ф.Бубнова

**Список наставников и молодых специалистов
областной библиотека им. А. М. Горького (1988 год)**

	Наставники	Занимаемая должность	Стаж работы	Молодые специалисты	Занимаемая должность	Стаж работы
Отдел книгохранения						
1.	Измалкова Н.И.	Гл. библиот.	20 лет	Максимчук Н.	Библиотекарь	2 года
2.	Кузьмич И.Н.	Библиотек.	4 года	Капля И.Л.	Библиотекарь	1 год
3.	Богуславская К.В.	Библиотекарь	35 лет	Погорена Н.С.	Библиотекарь	3 года
Отдел абонементов						
1.	Мартыненко Т.В.	Ст.библиот.	8 лет	Приходько И.А.	Библиотекарь	6 мес.
2.	Ландарь С.С.	Ст.библиотек.	12 лет	Борейко Ж.	Библиотекарь	5 мес.
3.	Дехтяренко И.М.	Ст.библиотек.	3 года	Худа Н.М.	Библиотекарь	6 мес.
Отдел МБА						
1.	Колодка Л.И.	Зав.отделом	18 лет	Павленко А.И.	Ст. библиот.	1 год
				Пойда Т.В.	Библиотекарь	4 мес.
Отдел учета						
1.	Карнаух Т.Д.	Библиотек.	5 лет	Харитоненко И.В.	Библиотекарь	4 мес.

2.	Медведева Р.М.	Библиотек.	3 года	Базна Т.И.	Библи-отекарь	4 мес.
Отдел сх						
1.	Ратникова Г.П.	Зав.отделом	22 г.	Коркош-кина Л.Н.	Ст. библиот.	2 год.
				Мармута Е.В.	Библи-отекарь	6 мес.
Отдел читальных залов						
1.	Рыбалко Н.И.	Ст.библиот.	16 лет	Макарова М.В.	Библи-отекарь	6 мес.
2.	Черных Т.Г.	Ст.библиотек.	6 лет	Кокорина С.В.	Библи-отекарь	6 мес.
3.	Квитка В.В.	Зав.сект.	12 лет	Леякова Е.В.	Библи-отекарь	5 мес.
4.	Павлова И.А.	Ст.библиот.	12 лет	Сукманова В.Н.	Библи-отекарь	5 мес.

Председатель совета наставников

К.Я. Протасова

**Список наставников и молодых специалистов
областной библиотека им. А.М. Горького (1989 год)**

	Наставники	Занима-емая долж-ность	Стаж работы	Молодые специ-алисты	Занима-емая долж-ность	Стаж работы
Отдел книгохранения						
1	Измалкова Н.И.	Гл. библиот.	21 год	Максим-чук Н.	Библи-отекарь	3 года
2	Бойко Н.В.	Зав.отделом	10 лет	Сиваш С.В.	Библи-отекарь	1 год
3	Серебрян-никова И.Г.	Библи-отекарь		Демья-нова Е.В.	Библи-отекарь	1 год

Отдел абонемент						
1	Мартыненко Т.В.	Ст. библиот.	9 лет	Приходь-ко И.А.	Библи-отекарь	1,5 г
2	Ландарь С.С.	Ст. библио-тек.	13 лет	Борейко Ж.	Библи-отекарь	1,5 г.
3	Дехтяренко И.М.	Ст. библиот.	4 года	Худа Н.М.	Библи-отекарь	1,5 г.
Отдел МБА						
1	Колодка Л.И.	Зав.отделом	19 лет	Павленко А.И.	Ст. библиот.	2 год.
				Пойда Т.В.	Библи-отекарь	1,5 г.
Отдел учета						
1	Карнаух Т.Д.	Библи-отек.	6 лет	Харито-ненко И.	Библи-отекарь	1,5 г.
Отдел сх						
1	Ратникова Г.П.	Зав.отделом	23 года	Мармута Е.В.	Библи-отекарь	1,5 г.
Отдел читальных залов						
1	Рыбалко Н.И.	Ст. библиот.	17 лет	Макарова М.В.	Библи-отекарь	1,5 г.
2	Черных Т.Г.	Ст. библиот	7 лет	Кокорина С.В.	Библи-отекарь	1,5 г.
3	Павлова И.А.	Ст. библиот.	13 лет	Сукма-нова В.	Библи-отекарь	1,5 г.
Методический отдел						
1	Подлепян Л.П.	Ст. методист	16 лет	Лузан Л.В.	Ст. мето-дист	1,5 г.

Председатель совета наставников

Н.Бубнова

Позабутые страницы или другая библиотека

Ремарка редактора: Событие, о котором пойдет речь в нижеприведенных документах, случилось в нелегком перестроенном 1990 году. Пожалуй тогда, ранней весной впервые спокойную, уравновешенную сферу культуры области всколыхнуло решение трудового коллектива ОУНБ им. Горького объявить забастовку в случае невыполнения местными органами власти его требования о восстановлении социальной справедливости в отношении работников культуры и, в частности, библиотекарей. Сохранившиеся документы раскрывают все перипетии бунта таких всегда тихих, неприметных библиотекарей. Кстати, победа тогда оказалась за нами, **зарплату всем работникам культуры повысили со второй половины года.** Думается, тот случай, нарушивший привычный, устоявшийся десятилетиями порядок, стерся в памяти даже его участников. Поэтому совершенно справедливо будет напомнить им об этой интереснейшей странице нашей биографии, а нашим молодым коллегам рассказать о нерядовой ситуации в библиотеке в период зарождающейся в стране демократии, помочь спасти от забвения в будущем судьбоносные гражданские поступки их предшественников.

А дальше – строки документов без комментариев. Благодаря детально запротоколированному Еленой Витальевной Самусенковой (сотрудница отдела обработки и каталогизации), хода собрания коллектива да еще образно изложенного содержания всех выступлений, замечаний, вопросов официальные документы, поверьте, читаются почти как роман из жизни одной библиотеки длиной в два месяца. Интерес усиливает и тот факт, что имена большинства участников событий многим хорошо знакомы.

Протокол

от 20 марта 1990 года

№1

собрания трудового коллектива
Запорожской областной универсальной
научной библиотеки имени А.М. Горького

По штатному расписанию: 143 человека
Присутствовало на собрании: 111 человек

В собрании приняли участие:

Карташов Е.Г., зав. идеологическим отделом обкома партии;
Ильин В.Н., начальник облфинуправления;
Бойченко Н.Г., зам начальника облфинуправления;
Грескив Я.В., зам. начальника областного управления культуры;
Пузикова И.Э., ведущий специалист управления культуры;
Филиппова В.М., председатель обкома профсоюза работников культуры;
Салдатов В.Е., инструктор обкома партии;
Семенов В.В., инструктор Жовтневого райкома партии;
Горошко Н.М. корреспондент «Рабочей газеты»

Повестка дня

1. О результатах письменного обращения коллектива библиотеки в Верховный Совет УССР, Совет Министров УССР, Министерство культуры УССР, Запорожский областной совет народных депутатов.

2. О подтверждении выдвинутых требований и внесении изменений в коллективное письмо работников библиотеки. По первому вопросу слово предоставляется председателю совета трудового коллектива Запорожской областной библиотеки имени А.М. Горького Писецкой Ф.Е.

Писецкая Ф.Е.: 10 февраля 1990 года мы направили

письмо в Верховный Совет УССР, Совет Министров УССР, Министерство культуры УССР, Запорожский областной Совет народных депутатов, в котором изложили ряд требований по повышению зарплаты работникам культуры области, улучшению их быта и жилищных условий и т.д. Хотя прошло уже больше месяца, ответа на это письмо мы до сих пор не получили. Правда, пришла соответствующая бумага из областного управления культуры (Это случилось буквально на днях), но расценивать ее иначе как отписку мы не можем. Прежде чем принять конкретное решение по интересующим нас вопросам, я хочу предложить вам заслушать информацию, которую подготовил для нас заместитель начальника областного управления культуры Я.В. Греськив.

Греськив Я.В.: Я уполномочен Министерством культуры УССР и облисполкомом проинформировать вас о работе, проделанной в связи с письмом.

Областное управление культуры внимательно изучило это письмо и приложило максимально усилий, чтобы решить его положительно. Мы вышли на Министерство культуры УССР (Врублевскую, Петриченко), имели беседу с начальником облфинуправления В.Н. Ильиным и председателем облисполкома Демьяновым. Этот вопрос обсуждался на коллегии областного управления культуры 28 февраля 1990 года. В соответствии с постановлением Совета министров СССР работникам культуры заработная плата должна быть повышена с 1.01.92г. работникам театрально-зрелищных учреждений – с 1.01.93г. Министерство культуры УССР дало нам новые должностные оклады работников культуры, утвержденные Госкомтруда и ВЦСПС. Мы обязали главного бухгалтера подсчитать, в какую сумму выльется повышение зарплаты соответствующим категориям работников. Оказалось, что на повышение заработной платы библиотечных работников необходимо 1 млн. 185 тыс. рублей, клубных – 1 млн. 287 тыс. рублей, музейных – 264 тыс. рублей, театру Щорса – 276 тыс. рублей, филармонии – 325 тыс.

рублей, ОНМЦ – приблизительно - 49 тыс. рублей. Итого: 3,5 миллиона рублей. Для повышения заработной платы работникам областных учреждений культуры необходимо 523 тыс. 400 рублей, трех областных библиотек – 257,5 тыс. рублей.

Мы внимательно, на всех уровнях изучили вопрос о возможностях повышения заработной платы работникам культуры области раньше назначенного времени и вынуждены констатировать, что средств для этого у нас нет. Единственный выход – в переводе областной библиотеки на новые условия хозяйствования. Документы, необходимые для этого, уже есть. Ряд библиотек Украины уже перешел на новые условия хозяйствования. Заработная плата библиотечных работников выросла. Источниками повышения зарплаты являются: сокращения (высвобождения) работников, платные услуги и спонсорство (предприятия и организации, пользующиеся услугами библиотеки, выделяют деньги для ее нужд). Бюджет библиотеки, доходы от платных услуг и спонсорства объединяются на одном счете – заработная плата работникам библиотеки повышается. Я недавно возвратился с республиканского семинара. Винницкая, Ворошиловгородская, Львовская и Херсонская областные библиотеки уже перешли на новые условия хозяйствования. Заработная плата их работников повысилась на 30-35%. Я думаю, нам тоже следует идти по этому пути. До конца года накопить средства за счет платных услуг и спонсорства, а в январе следующего года вернуться к этому вопросу, чтобы перевести все учреждения культуры нашей области на новые условия хозяйствования. Управление культуры подготовило решение облисполкома по этому вопросу, оно согласовано с облфинуправлением и в ближайшее время будет принято.

Теперь о втором и третьем пунктах требований, выдвинутых в вашем письме – предать гласности бюджет и штатное расписание областного управления культуры (до слияния с кинофикацией и сейчас) и реорганизовать саму структуру областного управления культуры. Итак, отвечаю.

В 1988 году штатное расписание ОУК составляло 21 человек с фондом заработной платы 3 тыс. 300руб в месяц (или 39 тыс. 600 руб. в год). (Далее Греськив Я.В. оглашает структуру ОУК – перечень отделов, должностей и окладов). В конце 1988 года произошло объединение ОУК с областным управлением кинофикации. В ОУК было сокращено 6 человек (30% от работающих) – осталось 15 человек. В областном управлении кинофикации сократили 11 человек (30% от 27 работающих). Итого, из 48 единиц было сокращено 17,70% фонда заработной платы пошли на доплату оставшимся работникам, 30% в доход государства. В результате слияния в 1989 году в ОУК работал 31 человек. Фонд заработной платы составлял 6 тыс. 597 рублей в месяц (или 79 тыс. 175 руб. в год). (Далее Греськив Я.В. оглашает новую структуру ОУК – после слияния с областным управлением кинофикации: отделы, должности, оклады). Таким образом, еще раз хочу подчеркнуть: надбавки к заработной плате работников управления произошли за счет сокращения 17 человек (по обоим управлениям – ОУК и кинофикации). Причем сокращались хорошо оплачиваемые должности – начальник областного управления кинофикации, заместитель начальника, главный инженер и т.д.

Вопрос из зала: А те бухгалтера, которые теперь работают у нас, тоже считаются «сокращенными» по вашему управлению?

Греськив Я.В.: Централизованная бухгалтерия в составе 9 человек с самого начала была создана неправильно. Централизовать можно лишь бухгалтерии родственных заведений. Сейчас мы имеем три бухгалтерии – ЦБ при библиотеке им. Горького (обслуживает три областные библиотеки), ЦБ при краеведческом музее и ЦБ при музыкальном училище. В каждой из них работает по 3 человека. Вы должны понимать, что в управлении культуры есть аппарат управления и есть работники, не относящиеся к аппарату. Например, у вас в библиотеке к аппарату относятся директор, заместитель

директора, заведующие отделами – и все. Централизованная бухгалтерия при управлении культуры в аппарат управления никогда не входила.

Вопрос из зала: В управлении кинофикации были сокращены «высокие» должности. Кем эти люди работают сейчас?

Греськив Я.В.: У нас созданы областной хозрасчетно-ремонтный комбинат и ПО «Киновидеопрокат». Начальником этого производственного объединения стал бывший начальник областного управления кинофикации, заместителем – бывший зам. начальника управления кинофикации, главным инженером – главный инженер и т.д.

(Смех в зале)

Вопрос из зала: Какую зарплату получают работники управления культуры после второго повышения?

Греськив Я.В.: В связи с повышением заработной платы в 1989 году из 31 человека, работающих в управлении, было сокращено 10% или 2 человека. Сейчас в ОУК работают 29 человек. Фонд заработной платы в месяц составляет 8500 рублей или 103000 рублей в год.

Председатель собрания: Ярослав Васильевич, мы ограничены во времени, поэтому сообщите нам только о тех изменениях, которые произошли в отделе культурно-просветительской работы и заработной плате его работников. (Греськив сообщает о нынешней структуре отдела и окладах его работников).

Греськив Я.В. Теперь по четвертому пункту ваших требований – в распределении средств на содержание учреждений культуры должны участвовать члены коллегии областного управления. Все и участвуют. В частности, директор областной библиотеки им. Горького И.П. Степаненко. конечно, мы располагаем незначительными средствами. Поэтому заявку на комплектование и подписку периодических изданий удовлетворяем не полностью, недодаем средства на капитальный ремонт. В

прошлом году недодали 4500 рублей на оплату труда. Обычно в конце года мы изыскиваем средства и возвращаем долги. С 1991 года у нас вводится нормированное финансирование и тогда все, что вам положено, мы будем отдавать сполна. Кроме того, хочу вам сообщить, что на коллегии до каждого ее члена было доведено новое штатное расписание областного управления культуры, и Степаненко И.П. должна была поставить вас в известность о нем. Второе: при поступлении к нам на работу нового человека мы регулярно издаем приказы. Есть такие приказы и у вас. Не наша вина, что вас об этом своевременно не информируют. По постановлению Совета Министров СССР в коллегию областного управления культуры должны входить только ведущие специалисты самого аппарата. Мы же с помощью Е.Г.Карташова сделали членами коллегии Шаповалова, Степаненко и Чаюху.

В отношении последнего пункта ваших требований – улучшение жилищных условий библиотекарей и предоставление им мест в общежитиях на льготных условиях – могу сказать только одно: эту проблему мы тоже обсуждали и найдем способ ее решить.

Голос из зала: Мы это слышим уже десять лет. О чем еще можно говорить, если вы позволяете себе такой ответ.

Вопрос из зала: Назовите сумму, которая пошла на повышение зарплаты работникам аппарата?

Греськив Я.В.: Я думаю, на этот вопрос лучше ответить начальнику облфинуправления Ильину.

Ильин В.Н.: Я отвечаю. Эти данные не секретные. Из местных средств на эти цели не было выделено ни рубля. У профсоюзов – свой бюджет, у партийных организаций – свой. Только по сельским и поселковым Советам повышение составило 7 миллионов 900 тыс. рублей.

(Смех в зале).

Мне непонятен ваш смех. Повышение осуществлено на основании приказа Совета Министров № 803. В бюджет эта

сумма была заложена. Сумма, необходимая для повышения заработной платы работникам культуры, будет заложена в бюджет только в 1992 году. Для того, чтобы повысить вам зарплату с этого года, нужно найти в местном бюджете 3,5 миллиона рублей. Где их взять? Это возможно, во-первых, за счет увеличения прибыли промышленных предприятий (увеличиваются отчисления в бюджет), во-вторых, за счет увеличения производства и реализации товаров народного потребления (увеличиваются отчисления налога с оборота), в-третьих, за счет сокращения расходов. Полученные средства могут пойти на различные цели, в том числе на увеличение заработной платы. Пока таких средств у нас нет. Бюджет области составляет 675 миллионов рублей. Дефицит бюджета по области равен 29 миллионам рублей, по стране – 60 миллиардам. Покрытие дефицита бюджета, как вы знаете, наверное, предусматривается за счет размещения на предприятиях республиканского государственного займа. Вчера, во время беседы с Демьяновым, мы пытались решить вопрос – где найти деньги для вас? Вы ведь ставите вопрос о повышении заработной платы не только себе, но и всем работникам культуры области. Пока не перекроим бюджет, – иначе мы даже плановую зарплату людям не сможем выплачивать – решить этот вопрос положительно не можем. Я предлагаю такой выход из положения: в текущем году мы с вами накапливаем средства, а в следующем попытаемся перевести учреждения культуры на новые условия хозяйствования. Смотрите, что получается. Даже если мы повысим вам заработную плату в 4 квартале этого года, все равно на следующий год нам требуются 3,5 миллиона рублей, чтобы завершить начатое дело. Не может же быть так: сначала повысили, а потом эти деньги забрали назад. Ведь обратите внимание – только на повышение заработной платы работникам областных библиотек нужно 523000 рублей. Это при дефиците бюджета! А если взять остальные учреждения культуры?

(Шум в зале).

Ильин В.Н.: Сегодня мы повысим зарплату вам, а завтра того же захотят театры.

Голос из зала: И захотят. Посмотрите, в каком ужасном состоянии находится ТЮЗ.

Ильин В.Н.: Давайте говорить о библиотеках. Ведь неправильно же, повышать заработную плату только вам.

Голос из зала: А как же повысили заработную плату работникам управления? Зачем же вы стыдите нас. Самим-то вам не стыдно?

Ильин В.Н.: И все-таки я предлагаю накопить средства, а затем, в следующем году, решить этот вопрос.

Вопрос из зала: Работникам аппарата повысили заработную плату на 100%. Нельзя ли вычесть из этой суммы хотя бы 50% и направить эти деньги на повышение зарплаты работникам культуры?

Ильин В.Н.: Я вам уже говорил, что повышение произведено в соответствии с постановлением Совета Министров СССР. Первоначально предполагалось провести его с 1 октября 1989 года, но осуществить смогли только в декабре 1989 года. Деньги на это повышение были заложены в бюджет. Деньги для повышения заработной платы работникам культуры будут заложены в бюджет только в 1992 году.

Голос из зала: Но ведь вам дано право повышать заработную плату работникам культуры до 1992 года. За счет средств из местного бюджета.

Ильин В.Н.: Только при наличии этих средств. У нас их нет.

Вопрос из зала: Если такой огромный дефицит бюджета по стране – 60 миллиардов рублей, – где же изыскали средства на повышение заработной платы работникам аппарата?

Ильин В.Н.: Я понимаю вас. Предположим, хозяйка получает 100 рублей, а у нее – 50 рублей долга. Хорошая хозяйка сначала отдаст долг. Ну что вам сказать... за счет сокращения министерств, ведомств и т.д.

Председатель собрания: Я хочу напомнить вам слова из нашего письма о том, что не составляло большого труда сократить и без того раздутый за годы застоя аппарат управления. Кстати, сокращение это шло и за счет библиотечных работников.

Ильин В.Н.: Те годы нужно еще хорошо проанализировать.

Греськив Я.В.: Я хочу дать вам справку. Да, сокращение библиотечных работников проходило три раза. Параллельно с ним три раза сокращался аппарат управления, три раза сокращалось количество работников в городских и районных отделах культуры. Мы доработались до того, что в отделах культуры и нас работает по два человека.

Вопрос из зала: Раньше у тех из нас, кто работал по совместительству в самой библиотеке, высчитывали подоходный налог отдельно из основного заработка и из суммы, заработанной по совместительству. Теперь оказывается, что есть какая-то инструкция Минфина, из которой следует, что все это делалось неправильно, что нужно высчитывать подоходный налог из общей суммы. По совместительству мы зарабатываем копейки, а подоходный налог платим огромный. Где логика?

Ильин В.Н.: Вы просто не знакомы с законом о подоходном налоге. Там сказано: при работе по совместительству на одном предприятии подоходный налог берется по совокупности.

Вопрос из зала: А исключения для нищих библиотекарей нельзя сделать?

Ильин В.Н.: Выходите на правительство.

Писецкая Ф.Е., председатель собрания: Я хочу высказаться по поводу предложения Греськива о переходе на новые условия хозяйствования и повышении за этот счет заработной платы работникам культуры. Мы тоже внимательно изучили этот вопрос вместе с директором библиотеки, и на заседаниях СТК. Переход на новые условия хозяйствования

нам совершенно ничего не даст. У нас и сейчас несколько отделов работают по бригадному подряду. Это настоящая система выжимания пота. Вы только посмотрите, как работают девочки в зале периодики – с какой нагрузкой, какие телеги с газетами и журналами тягают за свои 80 рублей! Платные услуги дают нам мизерный доход. К тому же получается, что деньгами, заработанными за оказание платных услуг, мы не вправе распоряжаться сами. В прошлом году облфинотдел собирался вообще лишить нас этих денег, и оставить их в нашем распоряжении удалось с большими трудностями. И после всего этого мы узнаем о беспрецедентном, стопроцентном повышении заработной платы работникам аппарата! Что бы вы сейчас не говорили, мне кажется, вы потеряли моральное право это делать. Нас унижает, что директор областной библиотеки получает заработную плату, равную заработной плате машинистки управления культуры. И при всем при этом, вы постоянно твердите, что средств на повышение заработной платы работникам культуры, библиотекарям нет. А ведь библиотекари – самая низкооплачиваемая категория работников. Мы устали. Жить так далее мы не можем. Уже студенты сумели добиться повышения стипендии в некоторых случаях до 80 рублей. Получается, что библиотекари, работая, получают стипендию? Мы еще на что-то надеялись. Надеялись, что справедливость восторжествует. Но сегодня мы от вас ничего не услышали. Мы поняли главное – нас для вас не существует, вы работаете не для нас. Когда я стала председателем СТК, мне пришлось побывать в различного рода присутственных местах. Мне стыдно, товарищи, за нашу библиотеку. Вы посмотрите, какая у нас мебель, на каких уродливых, полуразвалившихся стульях приходится сидеть нам и нашим читателям. И какая мебель в райкомах и горкомах! Стыдно даже говорить об этом. А Дом политпросвещения? Ведь мы же все видим. О какой социальной справедливости может идти речь? Мы не согласны, Ярослав Васильевич, сами изыскивать

средства. Если бы аппарату не повысили заработную плату, мы бы еще терпели и терпели. Но наши руководители не хотят делить трудности с народом.

Когда аппарату повысили заработную плату, повысили за наш счет – ведь все мы налогоплательщики, мы все члены профсоюза – нашим мнением на этот счет, мнением народа, никто не поинтересовался.

Библиотекари – самые нищие, самые социально незащищенные люди в стране. Куда бы мы не обратились за помощью – везде получаем отказ. Просим снабжать работников библиотеки продуктовыми заказами – отказывают. Почти на всех предприятиях города, во многих учреждениях устраивается распродажа промышленных товаров – нам это делать нельзя. До каких же пор это можно терпеть? Интересно, что скажет по этому поводу Филиппова.

Изыскать что-либо внутри библиотеки мы просто не в состоянии. Избытка кадров у нас нет. В некоторых отделах, где сменная работа, вообще недопустимо какое-либо сокращение. Многие наши работники из-за постоянной, все возрастающей физической нагрузки вообще находятся на грани ухода из библиотеки. Платные услуги дают копеечные доходы. Тратить деньги, полученные от платных услуг, по своему усмотрению мы все равно не можем. Ничего нового от товарищей, прибывших к нам на собрание, мы не услышали. Таким образом, я предлагаю – думаю, вы все со мной согласны – перейти ко второму вопросу.

Греськив Я.В.: Товарищи, поверьте, мне трудно говорить! Никто не хочет выжимать из вас пот. Новые условия хозяйствования – это улучшение условий труда и повышения заработной платы. Платные услуги, спонсорство, высвобождение ненужных единиц – все эти деньги аккумулируются, и заработная плата повышается. В Виннице заработная плата библиотечным работникам повысилась на 50%. Почему же вы не хотите этого?

Писецкая Ф.Е.: Что вы имеете ввиду под спонсорством? Мы должны идти с шапкой?

(Вопрос остается без ответа).

Вопрос из зала: Нужно дать слово Филипповой. Нам интересна позиция профсоюзов по отношению к нам. С кем вы? Почему вам безразличны наши проблемы?

Филиппова В.М.: Вы не правы. Я вчера была в библиотеке. Давайте все-таки договоримся о следующем. Не переносите свое возмущение на личности. Мы не виноваты в том, что нам повысили заработную плату и не в восторге от этого повышения. Мы можем отдать все вам. Это не обком профсоюза довел вас до нищеты. Посмотрите, как выглядит ваша библиотека в наших профсоюзных делах. Смета вашей профорганизации – 2000 рублей. Из них 65% вы оставляете себе (можете больше). Это 1300 рублей. 700 рублей идут наверх. Из этих 700 рублей мы выделили вам материальную помощь в размере 100 рублей. В 1989 году вместо девяти вы получили 17 путевок для оздоровления (на сумму 2750 рублей).

Голос из зала: Все эти путевки горящие.

Филиппова В.М.: Но ведь мы можем их вам и не предлагать.

Голос из зала: Распределительные функции обкома профсоюза нам известны. Нас интересует – на чьей вы стороне?

Филиппова В.М.: Мы на стороне коллектива.

Из зала: Значит, когда мы будем бедствовать, вы окажете нам материальную помощь?

Филиппова В.М.: Выделение средств на такие цели – ведь мы сталкиваемся с подобной ситуацией впервые – не предусмотрено. Но мы поможем. За счет материальной помощи. Правда, эти деньги оторвем от других.

Шум в зале: От других нам не надо!

Филиппова В.М.: Других средств у нас нет. Только взносы.

Жук В.И. (из зала): Товарищи! У меня сложилось впечатление, что мы сделали ошибку в своих требованиях. И пока

забастовка еще не началась, я хочу внести в них коррективу. Давайте требовать повышения заработной платы не всем работникам культуры области, а лишь библиотечным работникам как наиболее социально незащищенным внутри самой культуры. Как, уважаемые товарищи, присутствующие на нашей сессии, вы посмотрите на решение вопроса в такой плоскости? 1 миллион 185 тысяч рублей это не три миллиона. Мы, конечно, не хотели бы рвать голос только за себя. Но что себе думают другие работники культуры? Почему они молчат? Значит им не так уж и плохо.

Председатель собрания: По гулу одобрения в зале я вижу, что вы согласны с Валентиной Ивановной. Давайте рассмотрим это предложение позже, когда перейдем ко второму вопросу.

(Слово просит Е.Г.Карташов)

Карташев Е.Г.: Товарищи! Уверяю вас, среди нас нет ни одного человека, который не разделял бы вашей позиции. Но вы ставите перед нами вопросы, которые нужно ставить перед нашим правительством. Тех, кто нуждается в повышении заработной платы, на сегодняшний день намного больше, чем тех, кто в этом не нуждается. Например, врачи. А забастовками сейчас никого не запугаешь. Не думайте, что вас все поймут правильно. Резонанс будет неоднозначным. Уверен, пойдут кривотолки. Ведь бюджет то у нас один. Получается, повысить заработную плату вам можно только за счет других. Кто это поймет? Давайте пойдём по другому пути. У нас на сегодняшний день есть группа, которая занимается вашим вопросом. Я тоже готов пойти в эту группу. Попробуем решить вопрос в более культурной форме. Есть различные варианты. Например, с 4 квартала повысить заработную плату только определенной части работников, потому что по всем сразу это сделать невозможно. Вы сами определите категории, которым зарплату необходимо повысить в первую очередь. Кроме того, нужно дать информацию в печать. Я сам обещаю вам это сделать. Надо привлечь внимание общественности, может быть кто-то захочет вам помочь. Движение,

в которое вы втянулись, сейчас идет в целом по Союзу. В разных городах выходят из положения по-разному. Нам нужно очень разумно и грамотно повести дальше начатую вами линию, линию, которую идеологический отдел обкома партии безусловно поддерживает. Давайте сформулируем вопросы, создадим группу и будем работать дальше. Чтобы не получилось – пошумели и разошлись.

Возгласы из зала: Давайте поработаем.

Карташев Е.Г.: Ну бастовали шахтеры.....И что? Что из этого получилось? А сельский труженик... Разве он вас поймет?

Голос из зала: До какой же поры вы будете стравливать деревню с городом?

Карташев Е.Г.: Одним словом, я поддерживаю вашу позицию в целом. Но давайте искать более культурные формы решения вопроса.

Вопрос из зала: Вы все время говорите о резонансе, которое вызовет наше решение. А как же вы сами к нему отнеслись?

Председатель собрания: Письмо лежало у вас больше месяца. Вы дождались крайних сроков. О чем еще можно говорить?

Карташев Е.Г.: Я каждым пунктом вашего письма занимался лично. Мы рассматривали ваше письмо в облисполкоме, на заседаниях обкома партии, у Харченко.

Голос из зала: Где же результаты?

Карташев Е.Г.: Есть вопросы, для решения которых нужны неординарные меры и их не так-то просто найти.

Пятницкая Т.Д., председатель профкома ЗОУНБ: Неужели вы не понимаете, что мы тоже хотим жить как люди, хотим чувствовать себя людьми. Этот заработок, который нам выделен, он уничтожает нас. Вы сравните его с ценами в магазинах, на рынке! Нам просто страшно.

Голос из зала: Жизнь становится все дороже. Сегодня у меня есть возможность свести концы с концами, завтра ее не будет. Да мы пойдем на голодовку!

Карташев Е.Г.: Давайте искать более культурные пути решения вопроса.

Голос из зала: Что вы имеете ввиду.

Писецкая Ф.Е.: Товарищи, вы все прекрасно понимаете, что такое культурные пути решения вопроса.

(Е.Г.Карташев покидает трибуну).

Писецкая Ф.Е.: Мы от своих намерений не откажемся, потому что по опыту знаем: все, что откладывается, не выполняется вообще. У вас еще есть некоторое время, чтобы найти те культурные меры для решения нашего вопроса, о котором так много говорили. Можете опубликовать наши требования в печати. Мы не возражаем. О платных услугах и сокращении штатов давайте больше не говорить. А спонсора нам пусть ищет управление культуры. Сами ходить с протянутой рукой мы не будем, а в управлении культуры, видимо, знают, куда обратиться, иначе не настаивали бы на этой идее. Вы говорите, что резонанс на нашу забастовку будет неоднозначным. Мы это знаем. Но судя по количеству читателей, которых обслуживаем ежедневно, мы ещё кое-кому нужны. Мы собираемся требовать повышения заработной платы для всех библиотечных работников, но на свою сторону никого не подбиваем. Нам безразлично, из каких средств вы найдете возможность повысить нам заработную плату, какие культурные формы используете для этой цели – нам важен результат. Он нужен нам через 10 дней. Мы всё-таки взываем к вашему милосердию, к вашей совести. И если вы выполните в оставшийся срок наши требования, мы с радостью откажемся от забастовки.

Переходим ко второму вопросу.

Председатель собрания: Товарищи! Вы помните требования, которые были выдвинуты в нашем письме, и сроки, назначенные для их выполнения. Мы писали, что если наши требования не найдут должного решения до 1 апреля 1990, мы будем вынуждены объявить забастовку. Сейчас мы и проголо-

суюм за это. Мы подготовили бюллетени. Сейчас нужно избрать счетную комиссию. Для положительного решения вопроса нужно набрать не менее 2/3 голосов присутствующих на собрании работников библиотеки.

Филиппова Д. М.: Фаина Евсеевна, сегодня вы не имеете права принимать такое решение. Это только первое собрание трудового коллектива. Нужно соблюсти все этапы проведения забастовки – иначе её сочтут недействительной.

Председатель собрания: Но ведь есть письмо нашего коллектива, которые полтора месяца ждало ответа.

Филиппова В. М.: Это всё не в счет. Сегодня вы должны выставить требования коллектива в адрес областного управления культуры. Эти требования рассматриваются в трехдневный срок. Создается примирительная комиссия, которая работает пять дней. Давайте всё выдерживать по закону.

Писецкая Ф. Е.: Хорошо, в таком случае мы изменим некоторые наши требования (я имею ввиду предложение В. И. Жук), сократим их и примем их на сегодняшнем собрании открытым голосованием. Счетную комиссию всё равно нужно избрать. Кого вы предлагаете ввести в состав счетной комиссии?

В состав счетной комиссии были предложены:

Савкина Е. А.

Кот Е. В.

Тищенко Л. Н.

Председатель собрания: Товарищи, давайте составим в письме только требования с повышением заработной платы библиотечным работникам области, как предложила В. И. Жук, а остальные опустим.

Бойко Н. В.: Я не согласна. Нужно обязательно оставить пункт об улучшении жилищных и бытовых условиях библиотекарей.

Писецкая Ф. Е.: Хорошо, оставим два пункта. Товарищи, после собрания мы пересчитаем, сколько времени понадобится для всех этих процедурных дел и определим новый срок, до которого должны будут выполнены наши требования. Приблизительно, он отодвинется на неделю. Решение об объявлении забастовки будем принимать на другом собрании. А сейчас – кто за то, чтобы утвердить наше письмо с учетом тех поправок, которые в него были внесены – прошу голосовать.

«за» – 106 человек;

«против» – нет;

воздержавшихся нет.

Председатель собрания: Таким образом, наше письмо принято. Товарищи, давайте, пользуясь случаем, определим, кто войдет в состав примирительной комиссии со стороны библиотеки, если в этом будет необходимость.

Предлагается следующее кандидатуры:

Степаненко И. П.

Писецкая Ф. Е.

Пятницкая Т. А.

Кот Е. В.

Савкина Е. А.

Все кандидатуры единогласно одобряются собранием.

Председатель собрания:

/Ф. Е. Писецкая/

Секретарь:

/Е. В. Самусенкова/

ПРИЛОЖЕНИЕ

к протоколу № I собрание трудового коллектива
Запорожской областной универсальной
научной библиотеки имени А. М. Горького
от 20 марта 1990 г.

После дополнительной консультации с юристами непосредственно после собрания в коллективное письмо работников библиотеки, адресованное Запорожскому областному управлению культуры, вносятся следующие правки:

1. До 10 апреля 1990 года изыскать средства из местного бюджета на повышение заработной платы работникам Запорожской областной универсальной библиотеки имени А. М. Горького.

2. Решить вопрос об улучшении жилищных и бытовых работников путем предоставления мест в общежитиях на льготных условиях.

Сотрудники Запорожской областной
библиотеки имени А. М. Горького

Запорожскому областному
управлению культуры

Общеизвестно, что основой культуры являются библиотеки, формирующие духовный и нравственный потенциал в обществе. К сожалению, в последние десятилетия существование библиотек, в т. ч. и нашей области, оказалось в критическом состоянии и особенно осложнилось сейчас. Фактически библиотекари, как и их коллеги по отрасли, остались за бортом социальных перемен. Жизненно важные для любой категории населения вопросы (зарплата, пенсия, социально-бытовые условия) для нас – далекая перспектива. Так, средний заработок библиотекаря с высшим образованием сейчас составляет 100-125 рублей, что в 2-2,5 раза ниже среднего по стране. Последний раз заработную плату библиотекарям в среднем на 20 рублей повышали в 1979 году. Инфляция давно съела эту мизерную надбавку. Очередное повышение должно было быть в 1986 году. Все последние годы мы терпеливо ждали повышения заработной платы, отдавая себе отчет в том, какие трудности переживает наше государство. При современном уровне инфляции до 1992-93 гг., когда нам обещано повышение, мы рискуем остаться за чертой бедности. Чашу нашего терпения переполнило сообщение об одновременном (без Крайнего Севера и Юга) повышении зарплаты работникам аппарата. В связи с этим у нас возник закономерный вопрос: когда же нашли средства на повышение вдвое зарплаты аппарату партийному, советскому, комсомольскому и профсоюзному, почему нельзя было изыскать гораздо меньшую сумму на повышение зарплаты работникам культуры?

Сейчас машинистка управления культуры получает почти столько, сколько директор областной научной библиотеки. Такой же перекосяк в оплату труда главных специалистов и ведущих структурными подразделениями управления и библиотек. Практически этим наш труд признан социально ненужным. Такая его оценка вызывает только чувство социальной ущерб-

ности и препятствует каким-либо положительным изменениям в работе.

Мы не понимаем, почему руководство не должно делить трудности со своим народом. Мы надеялись, что ясность в это внесет Съезд народных депутатов, но отдельные возмущенные выступления депутатов остались без ответа. Считаем неубедительными объяснения, что заработная плата аппарату повышена за счет сокращения его штата. Во-первых, за годы застоя штат был раздут настолько, что его безболезненно можно сократить. Во-вторых, сэкономленные деньги следовало употребить не на укрепление аппарата, доведшего страну до нынешнего состояния, а на решение социальных вопросов малоимущей части населения, в том числе на повышение заработной платы библиотечным работникам области.

При существующем штатном расписании не можем мы возлагать особые надежды и на внедрение экономических методов в практику работы библиотек согласно Положения о переводе культурно-просветительных учреждений на новые условия хозяйствования. Для большинства библиотек, располагающих штатом в 1-2 человека и не имеющих материально-технической базы, невозможно использование даже отдельных элементов хозрасчета (бригадный подряд, платные услуги). Для более крупных учреждений культуры при переходе на новые условия хозяйствования по-прежнему остается лишь один источник финансирования – бюджетные суммы (фонд которых уменьшается постоянно), сокращение же штата приведет к ухудшению качества обслуживания читателей. Следует при этом учесть, что за последние 10 лет уже было сокращено только по областной библиотеке имени А.М.Горького 7,5 штатных единиц библиотечных работников.

По закону мы имеем право выступать только от имени своего коллектива, но считаем, что заработную плату необходимо повысить всем библиотечным работникам областной системы Министерства культуры.

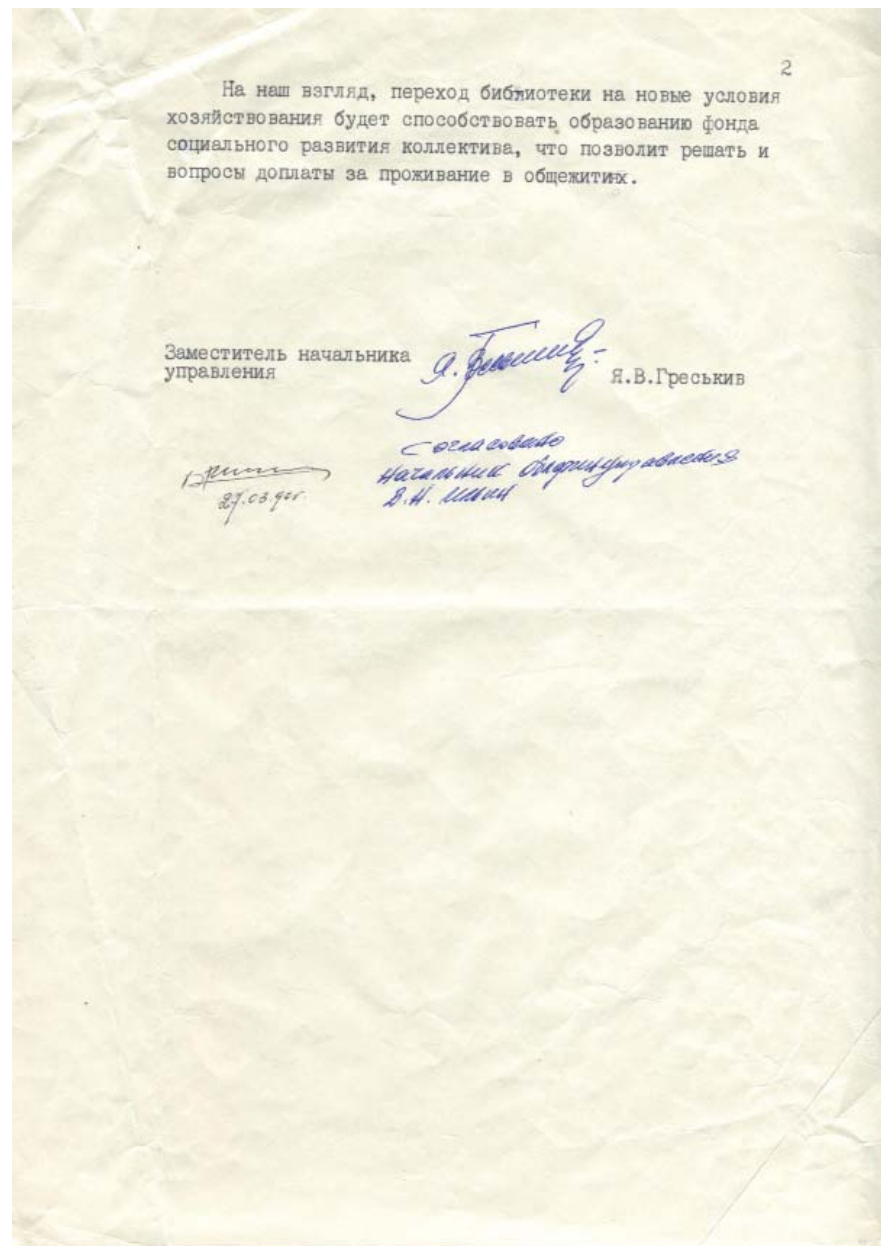
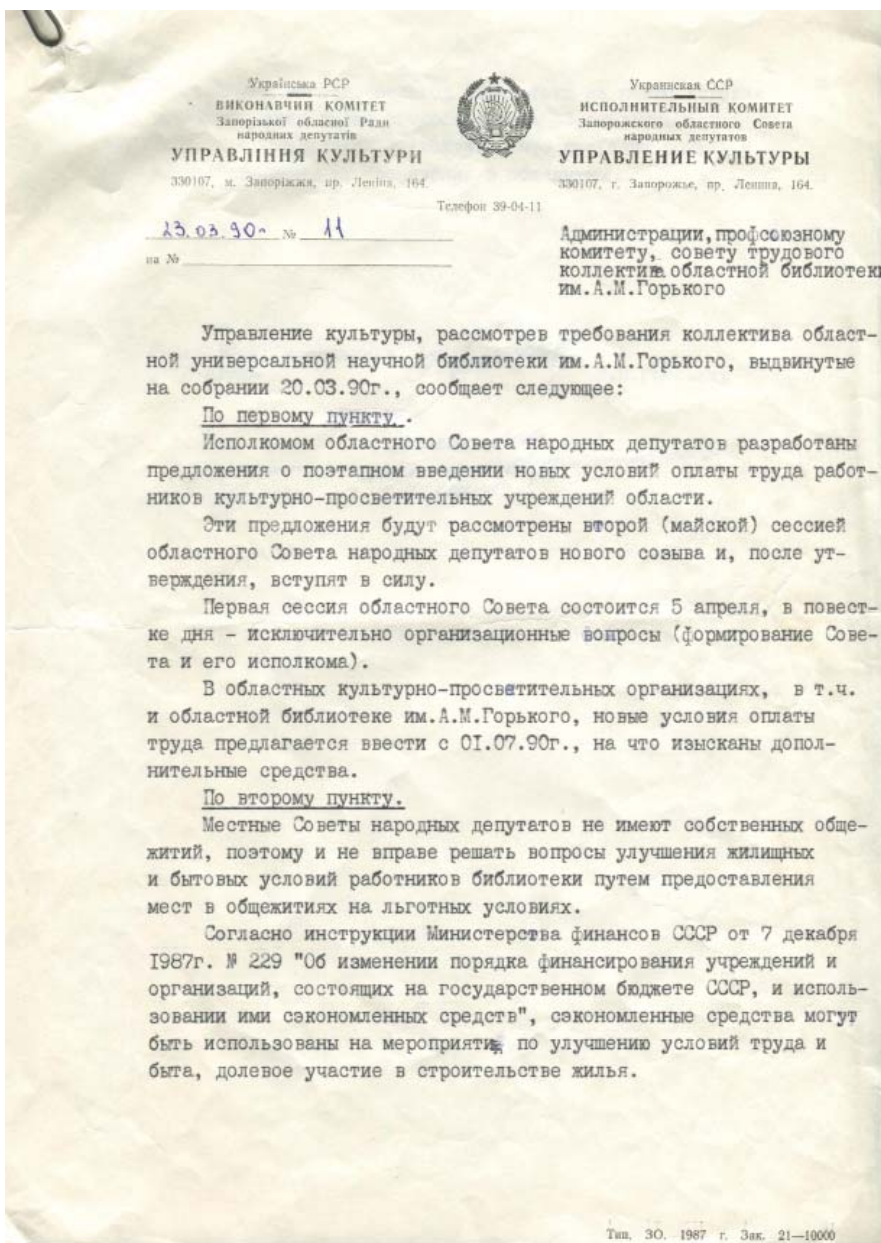
Учитывая все вышеизложенное, требуем:

1. До 10 апреля 1990 года изыскать средства на повышение заработной платы работникам областной универсальной научной библиотеки имени А.М.Горького из средств местного бюджета.

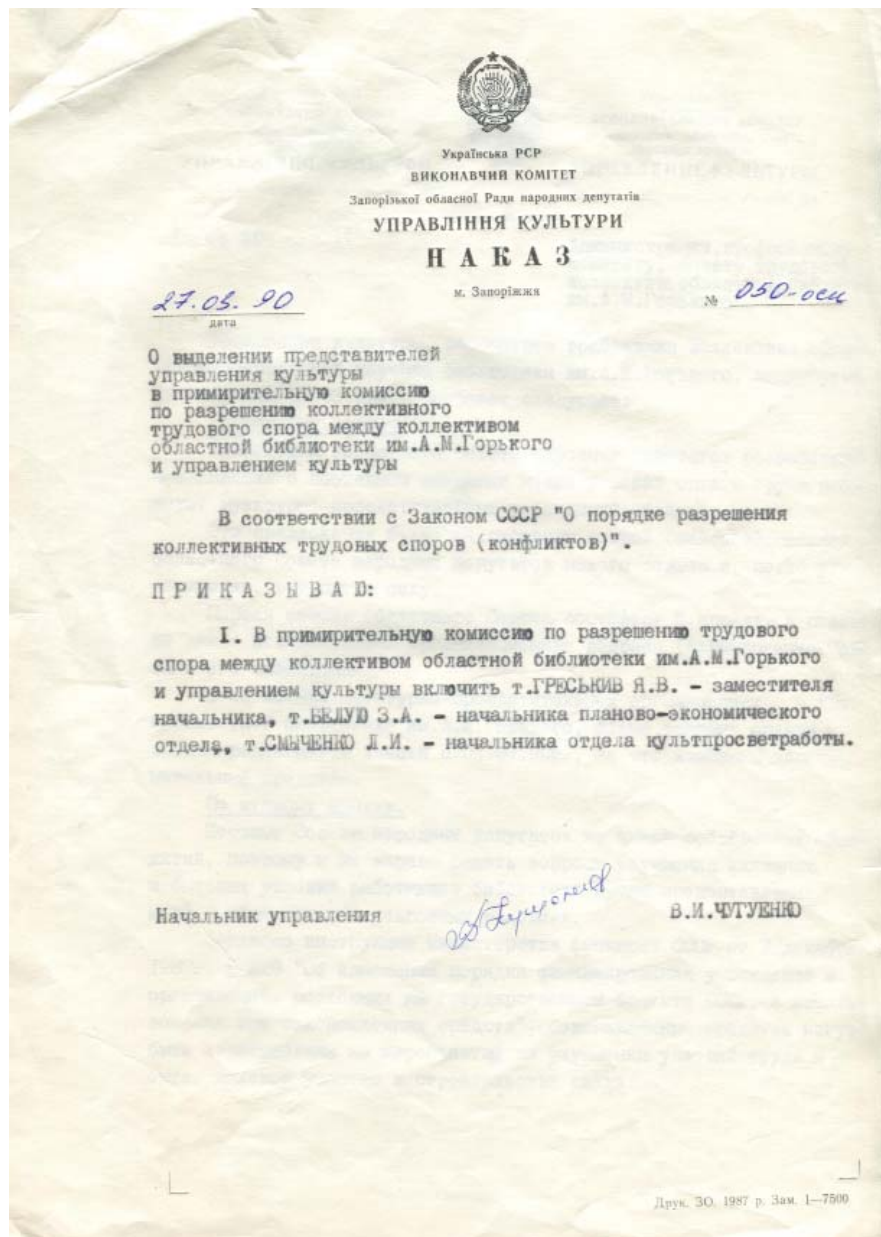
2. Обязать местные Советы решить вопрос об улучшении жилищных и бытовых условий работников библиотеки путем предоставления мест в общежитиях на льготных условиях (в настоящее время при заработной плате 80-100 рублей оплата за проживание составляет 16-22 рубля за койкоместо).

Мы считаем, что наши требования вполне законны и обоснованы и надеемся, что социальная справедливость в отношении работников библиотеки будет восстановлена. Если наши требования не найдут должного решения, то мы вынуждены будем объявить забастовку.

Принято на собрании трудового коллектива
областной библиотеки имени А.М. Горького 20.03.1990 г.

ПРОТОКОЛ № 1

г. Запорожье

27 марта 1990 г.

заседание примирительной комиссии по разрешению коллективного трудового спора между коллективом областной библиотеки им.А.М.Горького и управлением культуры

Присутствуют члены комиссии:

от библиотеки им.А.М.Горького

- т. Степаненко И.П., директор
- т. Писецкая Ф.Е., заведующая отделом, председатель СТК
- т. Кот Е.В., главный бухгалтер, секретарь партбюро;

от управления культуры

- т. Греськив Я.В., заместитель начальника
- т. Белая З.А., начальник планово-экономического отдела
- т. Смыченко Л.И., начальник отдела культпросветработы;

приглашенные:

- т. Филиппова В.М., председатель обкома профсоюза работников культуры.

СЛУШАЛИ:

1. О ходе рассмотрения требований коллектива областной библиотеки им.Горького в управлении культуры.

Информации членов комиссии тт. Степаненко И.П., Греськив Я.В.

Выступили:

т. Степаненко И.П. - Поскольку коллектив библиотеки сомневается в гарантиях управления культуры по поводу повышения заработной платы сотрудникам библиотеки с

01.07.90 г., предлагаю завизировать у т.Ильина В.Н., начальника облфинуправления, ответ управления культуры библиотеке о поэтапном введении новых условий оплаты труда.

Предложение поддержано всеми членами комиссии.

Тов.Греськив Я.В., Степаненко И.П. обратились в облфинуправление и получили подтверждение т.Ильина В.Н.

КОМИССИЯ РЕШАЕТ:

1. В связи с тем, что сессия областного Совета народных депутатов, решение которой явится гарантом, состоится лишь в мае 1990 г., примирительная комиссия оставляет за собой право продолжить работу в случае, если сессия не примет положительного решения по этому вопросу.

2. О данном решении довести до сведения коллектива областной библиотеки им. А.М. Горького.

Подписи членов комиссии:

Степаненко И.П.

Писецкая Ф.Е.

Кот Е.В.

Греськив Я.В.

Белая З.А.

Смыченко Л.И.

*Е. А. Савкина,
председатель профсоюзного
комитета КЗ "ЗОУНБ имени
А. М. Горького" ЗОР*

Профком ЗОУНБ им. Горького: люди, работа, жизнь

Профсоюзная организация в библиотеке, думаю, была всегда, во всяком случае, с первых лет зарождения профсоюзного движения в СССР. Об этом могу только догадываться, но конкретных примеров ее деятельности, к глубокому огорчению, не сохранилось. Расспросить теперь, увы, не у кого: ведь сменилось уже несколько поколений горьковцев. Об отдельных эпизодах жизни профсоюзной организации периода 50-70-х годов XX столетия находим отрывочные сведения лишь в воспоминаниях наших ветеранов (А.И. Бальцер, И.Г. Бальцер).

К началу моей трудовой деятельности в Горьковке (а это был далекий 1976 год), председателем профкома была Смыченко Людмила Ивановна, на то время методист, а в конце 1977 года, после "великого переселения народов" – переезда библиотеки со Спортивной, 14 – в новое огромное здание по пр. Ленина, 142 – зав. отделом искусств. А так как я тогда уже также работала в этом молодом структурном подразделении, то имела возможность поучиться у нее многому, и прежде всего толерантности, умению выслушать и услышать сотрудников, чуткости к чужой беде, желанию помочь в трудную минуту и радости общения с коллегами.

Помню на этом посту и Любовь Алексеевну Беляеву (1983-1986 годы), обладающую обостренным чувством справедливости, принципиальную, ответственную и работающую. Затем на не-

большой срок (1987-1988 гг.) ее сменила Наталья Анатольевна Шпак (старший методист, талантливая певунья, участница клуба самодеятельной песни). Долгое время профком возглавляла Ф. Е. Писецкая – настоящий лидер коллектива. Именно в те годы особую популярность получили различные профессиональные конкурсы среди сотрудников, например: "Лучший по профессии" (1992 г.), "Лучший библиотекарь" (1993 г.). В конце 1994 – начале 1995 гг. библиотека отмечала свое 90-летие и многие сотрудники, особенно ветераны, во многом благодаря и стараниям ПК, получили награды и ценные подарки.

В разное время в профкоме работали Галина Григорьевна Тимочко, Любовь Ивановна Колодко, Марина Михайловна Зайцева, Раиса Владимировна Макарова, Екатерина Мефодиевна Рябая, отдавая общественной деятельности много сил, энергии, они понимали, что все это делается в интересах всего коллектива. Усилиями членов ПК покупались недорогие абонементы в бассейн, группы здоровья. К Новому году, несмотря на трудности, для детей сотрудников традиционно устанавливалась огромная елка, организовывались музыкальные утренники с подарками, призами. Именно благодаря этим утренникам все работники учреждения, наравне с родителями, с огромным удовольствием наблюдали на протяжении многих лет, как растут их дети, взрослеют, на смену подрастающим приходят другие малыши, и всех детей мы знали в лицо и по именам. Они были нашими детьми.

Обновленный состав профкома (Екатерина Рябая,

Елена Савкина, Александра Лидяева, Ирина Шершнева, Ан-

тонина Купреева) был избран в конце 1994 года, председателем его стала Е. Рябая. В 1998 году, в связи с преждевременным уходом ее из жизни, возглавить профсоюз библиотеки коллектив доверил мне. Тогда же в состав профкома доизбрали Елену Михайловну Кийко, которая с тех пор успешно занималась финансовой деятельностью, строго контролируя доходную и расходную часть нашего бюджета. В таком составе профком работал до 2009 года.

За все годы документально отслеженной истории существования в библиотеке профсоюзной организации по собственному желанию членство в ней прекратили 2 человека, а это значит, что члены профкома всегда были в гуще библиотечной жизни, как производственной, так и общественной, культурно-просветительной, а защита интересов и прав сотрудников – членов профсоюзной организации являлась главной задачей ПК. В тяжелые 90-е годы, когда несвоевременно выплачивалась зарплата, несправедливо начислялась индексация, профком отправлял от имени коллектива телеграммы в адрес Совета министров Украины, в 2000-е годы – я, как председатель профкома, представляя интересы работников культуры области, неоднократно принимала участие во Всеукраинских акциях протеста трудящихся в Киеве. Активную профсоюзную работу многие годы вела и заместитель директора библиотеки по общебиблиотечным вопросам Наталья Анатольевна Купреева: за 10 лет ее дважды избирали членом Президиума профсоюза работников культуры, членом ЦК Профсоюза работников культуры Украины, она достойно представляла Запорожскую область на профсоюзных съездах, не раз выступала на них, защищая интересы не только библиотекарей, но и других категорий работников сферы культуры. Кроме того, Н. А. Купреева долгие годы являлась бессменным автором сценариев, про-

грамм, а также искрометной ведущей общебиблиотечных праздников и торжеств – новогодних утренников для сотрудников, 8-Мартовских мероприятий – с юмором обыгрывая различные темы. Ее творческий запал никого не оставлял равнодушным. И сотрудники отделов с удовольствием готовили сценки и скетчи, шуточные частушки и танцы, не стесняясь переодеваться и выглядеть смешными, веселя коллег, веселились сами получая от администрации за лучшие номера маленькие призы и награды. В таком же дружеском, почти семейном кругу, отмечали в первые годы (1998-2005) и профессиональный праздник – Всеукраинский день библиотек.

Как и положено настоящим партнерам, администрация и профком библиотеки наиважнейшие зада-

чи коллектива всегда решали и решают совместно. Председатель профкома обязательно участвует в распределении премий, надбавок,

других социальных выплат, в разработке и утверждении индивидуальных графиков работы молодых мам, разрешении трудовых споров и др., без его визы не выходит в свет ни один жизненно важный для членов профсоюза распорядительный документ.

Профком, располагая определенными средствами, старался помогать отделам в улучшении организации рабочих

мест: закупились вентиляторы, тонометр, полезные и нужные подарки к праздникам (чайники, вазы, посуда и другие мелочи).

Начиная с 2006 года, коллектив увлекли познавательноразвлекательные путешествия, приуроченные к Всеукраинскому дню библиотек. Кстати, не смотря на осень, нам в наш профессиональный праздник всегда везет с погодой. Первой такой незабываемой поездкой стало коллективное посещение Запорожского конного театра, где, кроме уникального зрелища казацких забав, мы познакомились с местным зоопарком, казацкой кухней. Затем состоялись наши путешествия на теплоходе вокруг Хортицы (2007 г.); в Новомосковский мужской монастырь, Троицкий собор, конезавод (Днепропетровская область, 2008 г.); на базу отдыха "Виктория" (на Волне) с шашлыками и гулянием в осеннем лесу (2009 г.); в уникальное село Петриковка на Днепропетровщине (2010 г.); на Скифский стан и в Днепровские плавни в сопровождении экскурсовода,

известного писателя Константина Сушко (2011 г.); в Васильевский замок Попова (2012 г.); в этно-село в Вольнянском районе (2013 г.). В этом году посетили прекрасный ландшафтный частный парк на Днепропетровщине, могилу князя Святослава, мемориал на месте переправы советских войск через Днепр в 1943 году. Нужно заметить, что

известного писателя Константина Сушко (2011 г.); в Васильевский замок Попова (2012 г.); в этно-село в Вольнянском районе (2013 г.). В этом году посетили прекрасный ландшафтный частный парк на Днепропетровщине, могилу князя Святослава, мемориал на месте переправы советских войск через Днепр в 1943 году. Нужно заметить, что

известного писателя Константина Сушко (2011 г.); в Васильевский замок Попова (2012 г.); в этно-село в Вольнянском районе (2013 г.). В этом году посетили прекрасный ландшафтный частный парк на Днепропетровщине, могилу князя Святослава, мемориал на месте переправы советских войск через Днепр в 1943 году. Нужно заметить, что

такие совместные мероприятия способствуют не только просвещению сотрудников, но и сплачивают коллектив, эмоционально заряжают каждого. Порой ярких впечатлений и воспоминаний хватает на достаточно длительный срок. Кстати, дважды с нами в этих поездках была Фаина Евсеевна Писецкая, ныне живущая в Германии, но душой навеки связанная с нами, библиотекой и Запорожьем, с удовольствием присоединяются к таким турам и наши близкие, дети.

Немало прекрасных воспоминаний осталось у сотрудников библиотеки от более дальней поездки – в Софиевский парк (г. Умань). Мне, как председателю ПК, эта экскурсия памятна еще и тем, что средства на нее первый и единственный раз получены от бюджетных отчислений в размере 0,3% (в идеале такие средства должны были бы поступать на счет ПК ежегодно, однако не случилось).

Коллектив нашей библиотеки без преувеличения – одна семья. И самый семейный праздник – Новый год – с давних времен традиционно, как и полагается благополучному семейству, встречает вместе. В достаточно спокойные и удачливые времена (2007, 2008, 2009 годы), было решено праздновать новогодье за пределами стен библиотеки, а именно в ДК ЗАЛК. Всем хотелось каких-то перемен, другого окружения, свободы, ощущения гостя, которого развлекают, улаживают. Для этого дирекция и профком воспользовались хорошими отношениями с тогдашним директором Дворца культуры Конаревой Ириной Эдуардовной. Чудесный зал, нарядная елка, отличная концертная программа, теплая дружеская атмосфера запомнились сотрудникам библиотеки надолго.

Однако, с 2010 года наши новогодние вечера вернулись в родные пенаты и проводились в разных залах учреждения: читальном, периодики, технической литературы. Оказалось здесь все-таки уютнее, теплее, милее, так сказать, "в гостях хорошо, а дома лучше". Правда, пришлось несколько видоизменить наши капустники, дополнить их новациями, позаимствованными на внедомашних празднествах. Приглашали ведущих, готовили концертные номера сами, танцевали до упаду, принимали

участие в самых разнообразных конкурсах – веселились все! Изюминкой встречи 2013 года, например, стал великолепный ролик на тему "Карнавальная ночь" Э. Рязанова с нашими сотрудниками в главных ролях, смонтированный Татьяной Паливодой. Лет шесть-семь тому у нас зародилась еще одна новогодняя традиция, доставляющая удовольствие и персоналу и посетителям – конкурс на лучшее украшение структурных подразделений. Неумная фантазия, изобретательность отделов, секторов поражает и удивляет, новогодний настрой обеспечен. Профком совместно с дирекцией оценивают старания и выдумки сотрудников, награждают победителей ценными подарками и сувенирами.

В силу разных обстоятельств несколько лет тому мы отказались от практики организации Елки и новогоднего утренника для детей непосредственно в библиотеке, и теперь предоставляем им билеты на праздничные спектакли и программы в театры, цирк, кинотеатр им. Довженко. Кроме того, все дети сотрудников в возрасте от 2 до 14 лет получают бесплатные новогодние подарки. Не обижены наши дети и в летний период – все желающие (особенно последние 3-4 года), могли отдохнуть за счет бесплатных или 10-20% путевок в детские оздоровительные лагеря на Днепре или Азовском море. Имели возможность провести отпуск на море (в Кирилловке или Крыму) и сотрудники. В частности, благодаря стараниям работников обкома профсоюза работников культуры, два года мы отдыхали в центре Ялты, в санатории "Орлиное гнездо", потом 2 года – в Массандре, в частном пансионате "Уютный уголок". На протяжении многих лет всех желающих недорого и качественно отдохнуть гостеприимно принимает турбаза "Автомобилист" (пгт. Кирилловка). Отличает наш коллектив и еще одно ценнейшее качество: ответственность за судьбы обездоленных членов общества. Сотрудники библиотеки во главе с профсоюзным комитетом принимают деятельное участие в различных благотворительных акциях: сборе средств и подарков для детей-сирот из детских домов (совместно с социальным центром "Проміння") ко Дню св.

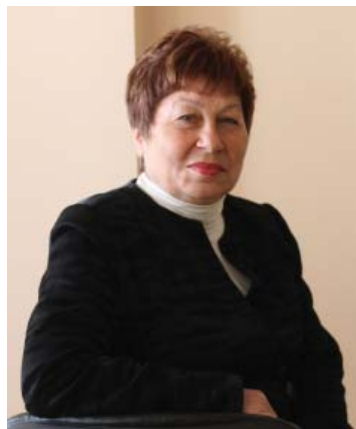
Николая; для переселенцев из Донбасса; бездомных (общество "Красный крест").

Немаловажную позитивную роль в жизни библиотеки играет тот факт, что, начиная с 1999 года между администрацией и коллективом заключаются коллективные договора, в которых, благодаря профессионализму директора Инны Павловны Степаненко, учтены права, обязанности и интересы всех членов коллектива (от библиотекаря до технических работников), предусмотрены все нюансы оценки и поощрения персоналом выполнения производственных процессов и проявления творческой инициативы. Смело можно сказать, что администрация и коллектив идут одной дорогой и не имеют принципиальных противоречий в достижении главной цели – улучшении качества и эффективности работы всей библиотеки, становлении ее как главного культурного центра Запорожской области. В этом мы едины! Работоспособный, дружный, слаженный коллектив, где царит дух товарищеской поддержки, где коллеги понимают друг друга с полуслова, где трудности решаются сообща, а мы именно такие – результат кропотливой воспитательной работы администрации, профкома, совета ветеранов, каждого из нас и это один из главных залогов успешной деятельности учреждения.

В горькие и радостные минуты каждого члена коллектива профком, которому делегированы важные полномочия, старается помочь по-максимуму. Это материальная помощь и сотрудникам, попавшим в беду (болезни, операции, другие личные проблемы), и чествования юбиляров, ветеранов войны и труда.

В марте 2014 года у нас избран новый состав профкома на ближайшие пять лет, в котором остались его корифеи – Е.А.Савкина, Е.М.Кийко, Е.В.Кобзарь, и влились молодые энтузиасты – Ж.Д.Назаренко, Д.А.Буша. Думаю, профсоюзная работа будет идти активно и слажено – ведь нас почти 140 человек, и каждый нуждается, если не в помощи, то в добром слове или поддержке. Только вместе мы сила.

Декабрь, 2014 г.

Л.И. Колодко,
заведующая сектором МБА,
председатель Совета ветеранов
КУ «ЗОУНБ им. Горького» ЗОС

Беспокойные сердца волонтеров

Существуют такие замечательные понятия, категории, свойства людей как «доброта», «сострадание», «отзывчивость», «участие в чужих проблемах». Недаром одна из важнейших заповедей христианства гласит «Люби ближнего своего яко самого себя». Самые благородные и уважаемые в мире люди утверждали, что счастье человека в том, чтобы сделать счастливыми как можно больше других людей, что отдавать приятнее, чем брать. Поэтому благотворительность – самый яркий пример благородства, совести человека.

Совет ветеранов областной библиотеки им. А.М. Горького всегда очень остро реагирует на проблемы остронуждающихся слоев населения, не имеющих возможности помочь себе самим (старость, инвалидность, стихийные бедствия, социальные катаклизмы) и активно откликнулся на участие в благотворительных проектах как государственного масштаба, так и внесударственных. Забота о детях и пожилых людях была и остается главным направлением в работе наших волонтеров. Безусловно, одним библиотечным работникам эффективно решить такие задачи сложновато. Только общие усилия ОУНБ им. А.М. Горького, ее друзей, единомышленников приводят к положительным результатам. Пожалуй, наиболее яркий пример – наше сотрудничество с социальным центром «Проміння», который опекает детей-сирот в школах-интернатах, детских домах нашей области. Вот уже в течение 5 лет мы вместе проводим

акцию «Поможем детям-сиротам», во время которой сотрудники библиотеки, читатели, жители города, благодаря широкой рекламе, приносят для детворы игрушки, одежду, канцтовары, средства гигиены. Основным центром этого мероприятия стал отдел искусств (его руководитель ветеран труда Е.А. Савкина). Здесь же проводятся мастер-классы по обучению детей прикладному мастерству: рисованию, лепке, оригами и др. Материалы для изготовления поделок предоставляют волонтеры.

Традиционными стали благотворительные выставки-ярмарки изделий детей из школ-интернатов нашего края под названием «Приобрети восковую свечу-ангела – подари праздник Святого Николая». Вырученные денежные средства используются для закупки подарков для детей и подростков Молочанской, Матвеевской, Камышевахской школ-интернатов, Запорожского, Ореховского приютов.

И дети лишенные родительской опеки, и дети благополучные, но с ограниченными возможностями – особая категория, требующая усиленного внимания, заботы. Наш коллектив не остается в стороне от их проблем, активно способствуя разрешению хотя бы некоторыми имеющимися в распоряжении библиотеки ресурсами. В частности, ежегодно в Международный день защиты детей на базе детской комнаты, выставочного зала организуется комплекс мероприятий – книжные экспозиции, на презентацию которых приглашают преподавателей ВУЗов, учащихся лицеев № 44, № 105, колледжа радиоэлектронных приборов, утренники для малышей, художественные выставки детей. Среди организаторов этих мероприятий и наши ветераны (Тимочко Г.Г., Педак Л.И., Бичева И.Н. и др.). Такие встречи воспитывают у детей чувство гуманного, неравнодушного отно-

шения к окружающим, ровесникам... Библиотека была и одним из организаторов Областной научно-практической конференции по работе с детьми-сиротами. Используя свои возможности (и традиционные и инновационные), мы постарались широко раскрыть проблемы, задекларированные программой. Деятельное участие в конференции принимали наши ветераны Купреева Н.А., Савкина Е.А., Тимочко Г.Г. Уже привычным и любимым местом отдыха, проведения свободного времени, общения для сотен наших читателей третьего возраста (удельный вес их в общей численности составляет более 27 %) стали еженедельные кинолектории «25-й кадр», литературный клуб «Книжный мир», семейный клуб «Икогения» и др. А сколько благодарных слов от посетителей-пенсионеров регионального тренингового центра получили его сотрудники за налаженную систему обучения пользования ПК, другими современными гаджетами.

Огромное значение в работе волонтеров имеет личное участие каждого, ценность их, казалось бы обычных дел, велика. Поддерживая малообеспеченные семьи, сотрудники библиотеки, ветераны передают в церковь вещи для детей, взрослых для дальнейшего распределения (Е. Кобзарь, И. Бичева, Л. Подлепьян, Г. Тимочко).

Особым вниманием и заботой волонтеры окружают людей преклонного возраста (пенсионеров). Например, член совета ветеранов Валентина Васильевна Квитка в течение

многих лет опекает пенсионерку, бывшую читательницу Нестоянову А.Н.: оформляет для нее в почтовом отделении подписку на периодические издания, знакомит с новинками литературы, информирует о подготовке интересных

мероприятий в библиотеке, приглашает в киноклуб, на встречи с писателями, интересными людьми.

С особой заботой относятся ветераны-волонтеры к своим бывшим коллегам, пенсионерам, пребывающим на заслуженном отдыхе. Так, не остаются без нашего попечительства 93-летняя Слободченко Надежда Антоновна, 90-летняя Бабенко Меланья Семеновна. Обе участницы Великой Отечественной войны. Они по возможности (по состоянию здоровья) посещают торжественные собрания, посвященные Дню Победы, другие корпоративные праздники. Их тепло и сердечно поздравляют с днем рождения, различными праздниками, не забывают о них и в повседневной жизни, выполняя бытовые поручения. Заботятся о ветеранах не по поручению, а по зову сердца коллеги Гриценко Л.Н., Квитка В.В., Лидяева А.Ф. Забота о здоровье ветеранов всегда была и остается приоритетным направлением в работе Совета ветеранов библиотеки. Председатель Совета ветеранов Колодко Л.И. не оставляла ни одного нуждающегося в помощи без внимания. Благодаря ее обращению к депутатам различных уровней (в частности к Бабурину А.), оказана материальная помощь тяжело больным Соколовой Э.И., Шевневой Т.С., Бубновой Н.Ф. Волонтерская деятельность в нашей организации – это не стихийное явление. Поддержка членов коллектива в различном виде – материальном, моральном – это состояние души каждого сотрудника, ведь эффективно может помочь только ближний, непосредственно видящий чужую проблему, проявляющий сострадание к бедствующим, нуждающимся.

Для беженцев из Луганской и Донецкой областей ветераны библиотеки организовали сбор вещей, продуктов и медикаментов, провели комплекс культурно-просветительских мероприятий совместно с Запорожской епархией УПЦ, осуществляют библиотечно-информационное обслуживание как по месту их временного размещения, так и непосредственно в учреждении. Совсем недавно персонал библиотеки

сформировал библиотечку для участников АТО.

Активная волонтерская деятельность персонала библиотеки, ее ветеранской организации, недавно получила высокую оценку учредителя смотря-конкурса "Лучший волонтер 2014 года" – Жовтневой районной ветеранской организации г. Запорожья.

На будущее хочется пожелать всем нам расширения волонтерского движения с привлечением молодежи.

Люди,
спешите делать добро!

І. П. Степаненко,
директор
КЗ «ЗОУНБ імені
О.М.Горького» ЗОР

Бібліотека від ювілею до ювілею

Будь-який ювілей-умовність, факт біографії, але не долі. Все залежить не від того чия це подія, а для кого вона насправді пам'ятна дата. Пам'ятна – значить берегли в пам'яті привід, щоб ще раз поговорити про причину, здатну в один час, в одному місці зібрати багатьох людей. В радянські часи відзначення ювілею організацій, навчальних закладів, окремих підприємств, як і вшанування пам'ятних дат окремих осіб, суворо регламентувалося спеціальними постановами⁸, метою яких було забезпечення від необґрунтованого, безпідставного встановлення різних знаменних подій та параду суцільних свят. Та ювілеї все одно відзначалися, тим більш коли вдавалося підтвердити їх резон. Так було і з першим офіційним ювілеєм Запорізької обласної універсальної наукової бібліотеки імені О.М. Горького. Анатолій Іванович Бальцер, досліджуючи її історію встановив навіть дві дати її започаткування: 22 січня 1904 року (утверджено Статут Олександрівської, Катеринославської губернії міської громадської бібліотеки) і 15 січня 1905 року (бібліотека відкрила свої двері читачам). Отож бо нам пощастило подвійно.

⁸ Наприклад: Про наведення порядку у святкуванні ювілеїв. – Постанова ЦК КПРС і РМ СРСР від 12.12.1958 р. № 136.

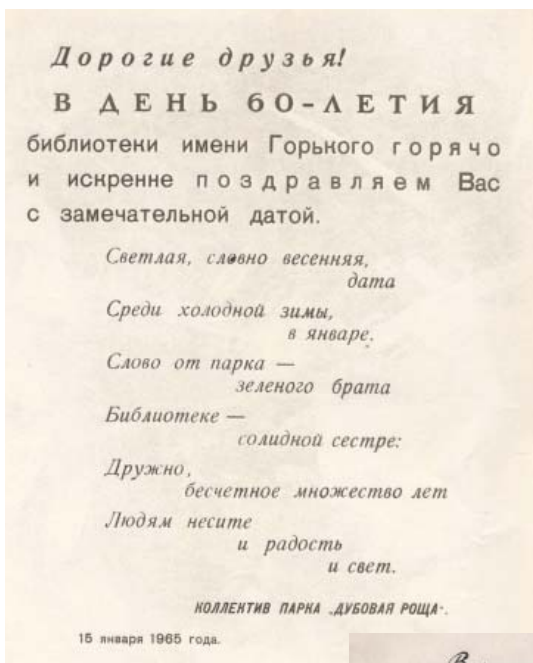

Торжество з нагоди 60-річчя Горьківки відбулося 15 січня 1965 року в тодішньому приміщенні бібліотеки по вул. Спортивній, 14.

В урочистих зборах, як згадує А.І. Бальцер⁹, приймали участь представники Міністерства культури УРСР, місцевих органів влади, ряду республіканських і обласних бібліотек, в т.ч. Дніпропетровської імені Жовтневої революції та Воронежської імені І.С. Нікітіна (регіони-партени соціалістичного змагання), численних організацій і закладів Запоріжжя, майстри красномовства (П. Ребро, В. Черевков, М.Ласков, В.Лісняк) і читачі.

⁹ Бальцер А.И. На службе народу: [Очерки истории Запорожской государственной областной универсальной научной библиотеки им. А.М. Горького 1905-1995]. – Запорожье, 1995. – с.21.

¹⁰ Ніні – імені Первоучителів слов'янських Кирила і Мефодія.

На адресу ювілярки надійшли вітальні телеграми від відомих українських письменників: П. Тичини, Я. Баша, М. Нагнібиди, І. Цюпи, Н. Головка. Особливо вразили всіх учасників фінальні слова телеграми нашого земляка М. Нагнібиди: «... цілую руки, які щодня надають людям книгу».

Потім відбувся концерт артистів обласної філармонії і, як водиться, господарі (штатна чисельність працюючих складала всього 38 осіб) та гості продовжили святкування за чаюванням з танцями та піснями.

З тих пір відзначення річниці заснування та відкриття

бібліотеки стало славною традицією, своєрідним фактором передачі історичної пам'яті, засобом консолідації зусиль членів колективу, спрямованих на збереження головної книго-

збірні Запорізького краю як соціальної інституції. До того ж ювілей – це ефективна форма привернення уваги громадськості до бібліотеки, спосіб показати кращі досягнення за певний період, реальне свідчення її авторитету серед громади. Святкували-

ся дні народження Горьківки по-різному. Іноді це були публікації в місцевій пресі, радіо-і-телепередачі, інтерв'ю з провідними спеціалістами про досягнення закладу, плани і перспективи чи загальнобібліотечні стінгазети (одна з них, приурочена 80-річчю заснування, зберігається в архіві дотепер), іноді – співробітники просто збиралися у вузькому сімейному колі для колективних спогадів, переосмислення минулого, прогнозування майбутнього. Окремі ж дати, особливо знакові, відзначалися більш урочисто і святково.

За час, що минув між 60-річним та 75-річним ювілеями відбулися кардинальні зміни не тільки в сутності діяльності ОУНБ імені О.М.Горького, посиленні її статусу як регіонального книгосховища, координаційного і методичного центра для бібліотек області (чого варта лише централізація!), але й в зовнішньому вигляді її (у жовтні 1977 року завершилося будівництво нового приміщення і бібліотека справила довгоочікуване новосілля), створенні практично ідеально комфортних на той час умов для читачів та персоналу.

У січні 1980 року у найбільшій читальній залі – суспільно-політичної літератури – зібрався весь колектив (біля 200 осіб), друзі, колеги, вірні читачі аби разом відзначити 75-річчя рідної бібліотеки, згадати «справи давноминутих днів», висловити теплі слова вдячності ветеранам праці. Серед гостей були: Ножкіна І.П. (заступник голови Запорізької обласної ради народних депутатів), Васильченко В.М. (начальник обласного управління культури), Греськів Я.В. (заступник начальника обласного управління культури), Філіпова В.М. (інструктор обкому компартії), директори обласних бібліотек для дітей і юнацтва (З.Г. Лашук та Н.Г. Шелудько), обласного центра народної творчості (В.С.Чаюха), обласного художнього музею (М.С.Леля), актриса музично-драматичного театру імені М.Щорса (Т.І.Нещерет) та ін. Поміж численних привітань було одне особливо зворушливе – телеграма 76-річної Галини Сергіївни Рябошапки, директора бібліотеки у 1959-1961 рр. Картину події вдалося відновити

завдячуючи програмі заходу та численним світлинам, любовно збереженим Тамарою Сергіївною Сукмановою та Наталією Анатоліївною Купреєвою.

Нелегкі випробування випали на долю нашої країни у 90-ті роки ХХ ст. – зміна державної системи, економічна, соціальна і політична криза, інфляція, поглиблення проблем в усіх сферах життєдіяльності, в т.ч. і в культурі – вочевидь, і спонукали колектив бібліотеки (найстарішого закладу культури і мистецтва в області) відзначити як відхід від повсякденності 90-річний юві-

лей. Ініціативу підтримали і обласне управління культури, і обласна рада народних депутатів.

Розпорядженням тодішнього голови ради В.В.Похвальським «Про виділення додаткових коштів» від 03 листопада 1994 року для організації

свята навіть було виділено 78 млн. крб. за рахунок обласного фонду непередбачених видатків. Щоб не травмувати нікого такою захмарною сумою, її варто

перевести у сучасні виміри: це всього навсього 780 грн. (!!!) Та коштів вистачило на придбання сувенірів для ветеранів бібліотеки, виготовлення ювілейного буклета, запрошень, художнього оформлення лекційної зали.

Вже зранку 23 грудня 1994 року вся бібліотека була налаштована на святковий лад: у вестибюлі читачів та гостей зустрічала розгорнута ювілейна експозиція «Обласній бібліотеці імені О.М.Горького -90 років», прикрашена лекційна зала застигла в очікуванні урочистостей, в читальній залі (IV поверх – зараз на цій території функціонують виставкова і конференц-зали, відділ рідкісних та цінних документів) всі бажаючі могли долучитися до перегляду раритетних видань із колекції книгозбірні, ювілейного випуску стіннівки, підготованої редколегією під керівництвом Валентини Іванівни Жук. О 1330год. свято розпочалося. Поздоровити іменинницю, її безкорисливих служителів кількох поколінь прийшли гості - прихильники і шанувальники друкованого слова, мистецтва – заступник голови

облвиконкому В.Малев, голова Жовтневої Ради народних депутатів І.Наливайко, начальник обласного управління культури В.Чугуенко та його заступник Я.Греськів, голова обласного відділення Спілки письменників України, почесний читач бібліотеки №1 П.Ребро, поети М.Ласков, В.Чубенко, актори театрів - музично-драматичного ім. М.Щорса та молоді, керівники обласних закладів культури, художники, мистецтвознавці. З їх уст звучали слова подяки служителю храму книги старшого покоління (а це і А.І.Бальцер та І.Г.Бальцер, і М.С.Бабенко, і Г.А.Чуланова, і К.В.Богуславська, і С.Я.Вільчек) та їх молодшим колегам за їх самовіддану працю «на благородній ниві культури» (з привітальної адреси), найщиріші побажання розвитку, процвітання, вдячних читачів, нових партнерів і цікавої роботи бібліотеці! Були й подарунки на згадку - картини, вази, а також меблі для літературної вітальні. Особливо приємна дружня атмосфера, яка панувала в той день, завершилася концертною програмою провідних колективів обласних театрів, філармонії та святковим застіллям.

Непомітно пролетіло десять наступних років, насичених різними подіями в країні, області, та й у бібліотечній сфері. Зокрема, з'явився серйозний законодавчий інструментарій, регу-

люючий бібліотечну політику: Закон України «Про бібліотеки і бібліотечну справу», Указ Президента України «Про встановлення Всеукраїнського дня бібліотек», постанови Кабінету Міністрів України «Про мінімальні соціальні нормативи забезпечення публічними бібліотеками», «Перелік платних послуг, які можуть надаватися закладами культури і мистецтв, заснованими на державній та комунальній формі власності», наказ Міністерства культури і мистецтв України «Про типові правила користування бібліотеками в Україні» та ін.

Зміна пріоритетів і потреб користувачів призвела до розширення діапазону функцій ОУНБ, серед яких домінуючими стали інформаційна, освітня і культурна, та переосмислення традиційних форм і методів роботи під впливом інноваційних технологій. Акумулюючи інтереси широких верств населення та знаючи актуальні проблеми місцевого співтовариства, бібліотека поступово вибудовувала конструктивну систему взаємодії, співробітництва і розвитку багатоаспектних зв'язків з партнерами (ЗМІ, установи та заклади освіти, національно-культурні товариства, книготорговельні фірми і видавництва, підприємства ВАТ «Мотор-Січ», ЗМКБ «Прогрес») для реалізації соціальнозначущих проектів та підтримки привабливого іміджу установи. Цей період співпав також з початком модернізації бібліотеки, викликаній стрімким переходом людства в нову цифрову еру своєї еволюції і, хоча на цьому шляху колектив робив ще перші кроки та вони стали визначальними на майбутнє. За відсутності стабільного бюджетного фінансування довелося активно шукати джерела додаткових асигнувань, серед яких були кошти від надання платних (сервісних) бібліотечних послуг, участь у довгострокових грантових проектах Посольства США в Україні, Британської Ради в Україні, Міжнародного фонду «Відродження», благодійна допомога окремих шанувальників закладу.

Сторічний ювілей бібліотека зустріла на початку ХХІ століття. Свято стало значною подією не лише для співробітників і читачів, але і для всієї області. Саме тому місцеві органи

влади прийняли рішення щодо офіційного святкування ювілею «найстарішої установи культури обласного значення, головної книгозбірні краю»¹¹ у дні відзначення 61-річниці визволення м. Запоріжжя від фашистських окупантів (13-14 жовтня). І це теж символічно: адже бібліотека відродилася вдруге з 17 жовтня 1943 року.

Ювілей – це не тільки свято, але й привід, щоб озирнутися назад, зрозуміти і оцінити досвід попередників, спрогнозувати прийдешнє, а ще своєрідна форма створення позитивного іміджу, формування надійної репутації серед широкої громадськості та, навіть, самореклама, PR. Готуючись до свого свята, колектив розглядав його саме в такій площині. Підготовка розпочалася заздалегідь. До процесу долучилися не лише всі співробітники, але і друзі бібліотеки, її читацький актив, засоби масової інформації. Члени оргкомітету розробили стандарт листа-прохання та направили не один десяток просьб до різних організацій, підприємств, окремих підприємців щодо матеріальної підтримки закладу, побували в колективах з різноманітними просвітницькими заходами. Вдалося підготувати та видати достатньо великими тиражами збірку висловлювань запоріжців про Горьківку «Величний книги храм» та бібліографічний покажчик «Повний вік моєї бібліотеці...», програму ювілейних заходів та запрошення.

Завдяки співробітнику бібліотеки, талановитому художнику – карикатуристу Олегу Локтеву на світ з'явився чудовий логотип свята, який ще тривалий час використовувався як розпізнавальний знак закладу в особливо важливі моменти життєдіяльності.

¹¹ Про відзначення 100-річчя Запорізької обласної універсальної наукової бібліотеки імені О.М.Горького: Розпорядження голови облдержадміністрації № 546 від 22.12.2003 р.

УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРИ
ОБЛДЕРЖАДМІНІСТРАЦІ

ОБЛАСНА УНІВЕРСАЛЬНА НАУКОВА
БІБЛІОТЕКА ІМЕНІ О. М. ГОРЬКОГО

ПРОГРАМА

ювілейних заходів, присвячених 100-річчю
Запорізької ОУНБ імені О. М. Горького
(13-14 жовтня 2004 року)

м. Запоріжжя

Шановні пані та панове!

Щиро запрошуємо Вас на урочистості з нагоди нашого ювілею, які відбудуться:

13.10.04 о 10.00 год. у приміщенні бібліотеки (м.Запоріжжя, проспект Леніна, 142) науково-практична конференція "Регіональна бібліотека: розвиток потенціалу у сучасному інформаційному просторі";

14.10.04 о 12.00 год. у приміщенні обласного музично-драматичного театру імені В. Магара (м. Запоріжжя, проспект Леніна, 41) урочистий захід-привітання "Обласній бібліотеці імені О. М. Горького – 100 років".

Оргкомітет

Журналісти масмедіа протягом року розповідали про історію і яскраві незабутні події закладу, подвижництво багатьох поколінь кваліфікованих спеціалістів – справжніх знавців і ентузіастів своєї справи. Давні партнери та колеги з обласного науково-методичного центра культури і мистецтва розробили сценарій урочистостей під назвою «Дорога довжиною у сторіччя».

Ювілейні заходи, присвячені 100-річчю ОУНБ імені О.М.Горького, відбувалися два дні і включали в себе урочистий захід-привітання, науково-практичну конференцію, презентації (документної експозиції «Сторінки історії бібліотеки», web-сайту закладу, ювілейного випуску газети клубу директорів

ЦБС «Клубок»), виставки (продаж книжкової продукції, тематична із циклу «Художня творчість бібліотекарів» - карикатури О.Локтева), оглядові екскурсії бібліотекою, показ бібліотечної відеохроніки та ін.

Зранку 13 жовтня у бібліотеку, колектив якої у піднесеному настрої очікував старту свята, з поздоровленнями завітав, тодішній мер м. Запоріжжя Є.Г. Карташов, поспілкувавшись з працівниками, висловив слова вдячності за внесок книгозбірні у культурний та духовний розвиток запоріжців всіх поколінь та вірність своєму призначенню. На згадку про це залишилося багато світлин.

Офіційна церемонія – урочисте засідання-привітання – проходила в обласному академічному музично-драматичному театрі імені В. Магара, де о 14⁰⁰ год. зібралися численні гості (біля 500 осіб) – представники органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, установ та організацій культури, підприємств, творчих спілок, громадських організацій і товариств. Програму торжества вели О.М. Петюк (заступник директора обласної філармонії) та Н.О. Корочанська (референт Запорізького відді-

лення Українського фонду культури). Уяву про хід заходу, його учасників та дійових осіб дозволить відновити детальний сценарій і тексти окремих привітань опублікованих за цією статтею.

За вагомих внесок у забезпечення розвитку бібліотечної справи та з нагоди 100-річчя від дня заснування колектив бібліотеки був нагороджений Почесною грамотою Кабінету Міністрів України, яку вручила заступник голови облдержадміністрації Л.А. Сізінцова. Бібліотека також стала першим лауреатом нещодавно заснованої облдержадміністрацією щорічної обласної премії за досягнення у розвитку культури Запорізького краю у номінації «За досягнення у розвитку бібліотечної справи»¹². Група співробітників ювілярки була удостоєна почесних відзнак Міністерства культури і туризму України «За досягнення в розвитку культури і мистецтва», «За багаторічну плідну працю в галузі культури» та відзначена почесними грамотами Міністерства культури і туризму України, обласної держадміністрації, облради, обласного управління культури і туризму. Ветеран бібліотеки Ірина Григорівна Бальцер стала лауреатом премії Запорізького відділення українського фонду культури імені А.І.Бальцера. Бібліотека в свою чергу, дякуючи найактивнішим читачам, партнерам, її шанувальникам за любов і відданість, винагородила їх подяками.

Нікого в залі не залишили байдужими концертні вітання ювілярці кращих професійних та аматорських колективів – козацького ансамблю пісні і танцю «Запорожці» обласної філармонії, ансамблю української пісні «Чумацький шлях», ансамблю спортивного бального танцю «Лотос» палацу культури ЗАТ «Авто-ЗАЗ», окремих виконавців (Інни Гапон, Вадима Васильєва, Світлани та Сергія Шепелів). На завершення урочистостей на сцену під бурхливі оплески присутніх піднялися всі працівники бібліотеки і на їх честь зазвучали «Многая літа», спалахну-

¹² У нинішньому році з невідомих причин премія скасована.

ли фонтани холодного вогню та посипався «золотий дощ». Для всіх гостей бібліотека організувала фуршет.

Логічним продовженням урочистостей стала науково-практична конференція «Регіональна бібліотека: розвиток потенціалу у сучасному інформаційному просторі», яка відбулася у лекційній залі ОУНБ імені О.М. Горького наступного дня. В ній приймали участь представники Національної Парламентської бібліотеки України, керівники обласних бібліотек для дітей «Юний читач» та для юнацтва, централізованих бібліотечних систем області, провідних вузів, книговидавничих та книготорговельних фірм і організацій. Мова йшла про історію Горьківки, її досягнення, місце та роль у реалізації регіональної бібліотечної політики. Прийнятий учасниками підсумковий документ конференції – це фактично перспективний план дій бібліотеки у її другому столітті.

Приємним сюрпризом для групи співробітників (Г.Нагорна, В.Бондаренко, Н.Бубнова, Л.Хватікова, Т.Черних, Л.Свірська, С.Пономарьова) стали персональні подарунки від Жовтневої райадміністрації, які через кілька днів вручив їй голова П.П.Зубков. Так найстаріший район міста (історичний його центр), на території якого бібліотека і була започаткована. Тоб-

то із 100 років свого існування – функціонувала тут 75 літ (за винятком періоду 1952-1977 рр.).

Відшумів ювілей, пройшли роки і сьогодні наша бібліотека, реагуючи на суттєві переми в суспільстві, створює нові напрямки діяльності, відшукує оптимальну систему обслуговування користувачів, нестандартні засоби задоволення їх потреб, стає культурним суспільним простором, куди може прийти кожний і знайти заняття «по душі», реально затребуваним місцем інтелектуального дозвілля користувачів різних вікових категорій і професій.

Співробітники закладу бережуть і розвивають традиції попередників, втілюють в життя затребувані творчі проекти, вносячи значний вклад у збереження культурного потенціалу краю. До речі, п'ять років тому у нас зародився ще один добрий звичай: щорічно 15 січня у виставковій залі організувати експозицію «Книжкові подарунки» (до дня заснування бібліотеки), демонстрація дарів приватних осіб, видавців, організацій, авторів – це не лише данина пам'яті засновників Олександрівської міської громадської бібліотеки, подарунки яких стали основою її документних ресурсів, але й яскраве свідчення опікування книгозбірнею наступних поколінь запоріжців.

Грудень, 2014 р.

СЦЕНАРІЙ

урочистостей з нагоди 100-річчя заснування обласної універсальної наукової бібліотеки ім. О.М. Горького
«Дорога, довжиною у сторіччя»

13 жовтня 2004 року

14.00 год.

Обласний академічний Український
музично-драматичний театр імені В. Магара

Фойє театру

- працює виставка раритетів бібліотеки ім. О.М. Горького;
- приміщення фойє прикрашене композиціями зі стрічок та кольорових кульок на колонах;
- грає ансамбль скрипалів.

З 13.00 до театру прибувають гості свята, представники органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, установ та організацій культури, підприємств, творчих спілок, громадських організацій і товариств.

Сцена закрита завісою.

Ліворуч на сцені встановлена трибуна, на порталі відео екран.

На заднику – цифра «100»

На авансцені – 4 мікрофони, композиції штучних квітів.

14.00 лунає у запису позивний «Мій Запорізький край». На другому, мажорному звучанні позивного, завіса відкривається. На сцену виходять ведучі.

Ведучий: Бібліотека... Древня і вічно юна оселя людського розуму. Це – цілий світ, відкритий кожному, хто любить книгу.

Ведуча: Бібліотека – це величний книжковий храм, джерело ідей, скарбниця думок, що освітлює стежину людству у майбутнє.

Ведучий: Сьогодні ми з радістю вітаємо справжній храм книги – обласну універсальну наукову бібліотеку ім. Олексія Максимовича Горького, її працівників всіх поколінь з величним 100-річним ювілеєм.

Ведуча: Ми щиро вітаємо у цьому залі вдячних читачів бібліотеки, меценатів, представників державних, громадських установ і організацій, культурно-мистецьких товариств, колег по праці, які прийшли розділити радість свята з сіячами мудрості і знань.

Ведучий: Нехай для вас квітує білий світ, в житті збуваються найкращі мрії, а ми розпочинаємо наш ювілей вічно юним вальсом.

Лунає фонограма. Ансамбль спортивного бального танцю «Натхнення» палацу культури ВАТ «Запорізький алюмінієвий комбінат» (керівник Юрій Кочкарьов).

По закінченню танцю його учасники створюють на сцені живий коридор, через який на авансцену у супроводі юнака виходить директор ОУНБ, заслужений працівник культури України Інна Павлівна Степаненко.

Ведучий: (під час виходу Степаненко І.П.) З радістю надаємо слово директору бібліотеки, заслуженому працівнику культури України, чарівній жінці, яка керує установою понад два десятиліття – Інні Павлівні Степаненко!

Виступ Степаненко І.П. супроводжується демонстрацією відео кадрів хроніки з життя бібліотеки ім. О.М. Горького. (5-7хв).

Ведуча: На віковий ювілей бібліотеки прибули шановні гості.

Ведучий: Слово надається заступнику голови обласної державної адміністрації Ларисі Анатоліївні Сізінцовій *(вітання, нагородження)*

Диктор: Квіти ювілярам від обласної державної адміністрації. *(виносять квіти)*

Ведучий: Своє мистецтво ювілярам дарує козацький ансамбль пісні і танцю «Запорозжці» обласної філармонії. Художній керівник – Лілія Гринь.

Ведуча: Музично-хореографічна композиція «Їхав козак з ярмарку».

Ведучий: Протягом багатьох років бібліотечні працівники відчують увагу, дієву допомогу з боку міської виконавчої влади.

Ведуча: До слова запрошується заступник запорізького міського голови Кузьмін Олександр Сергійович *(виступ, вітання, нагородження)*

Ведуча: Квіти ювілярам від Запорізької міської ради

Диктор: На сцені Дмитро Філь

Ведучий: Шановні ювіляри! А зараз до слова запрошується заступник голови обласної ради профспілок Сластьон Віктор Максимович.

(виступ, нагородження від імені обласної ради профспілок та обкому профспілки працівників культури)

Диктор: Вас вітає Володимир Мажура (акордеон).

Ведучий: Шановні ювіляри! З вітальним словом до вас звертаються начальник управління культури облдержадміністрації Людмила Миколаївна Бельмас та директор обласного відділення Українського фонду культури Євген Афанасійович Пасічник.

(вітання, нагородження, вручення обласної премії фонду культури ім. А. Бальцер його дружині – ветерану праці Ірині Григорівні Бальцер).

Зі словом – відповіддю виступає І.Г. Бальцер.

Диктор: До всіх щирих побажань приєднується творчий колектив музичного училища імені П.Майбороди. Для вас співає лауреат міжнародного фестивалю «Золоті трембіти» Інна Гапон, акомпонує Олена Дубецька. «Останнє танго».

Ведучий: Своїх друзів бібліотекарів прийшла привітати начальник відділу у справах національностей, міграції і релігій обласної державної адміністрації Наталія Володимирівна Деркач з представниками національно-культурних товариств.

Їм слово (вітання та виступ ансамблю «Голубинка»).

Ведучий: Ювілярів вітає голова Жовтневої районної адміністрації м. Запоріжжя Петро Петрович Зубков.

(виступ, вітання, нагородження)

Ведучий: Квіти від голови Жовтневої районної адміністрації м. Запоріжжя

Диктор: Пісню-вітання «Хай щастить вам, люди добрі» вам дарує вокальний ансамбль «Водограй» обласної філармонії.

Ведучий: Відзначаючи такий величний ювілей не можна не

сказати добрих слів про ветеранів бібліотеки ім. Горького, які впродовж десятиліть свою працю віддавали благородній справі пропаганди книги, створювали її фонди, надавали допомогу мережі міських і сільських бібліотек.

Ведуча: З задоволенням називаємо їх імена і просимо піднятися у залі для привітання:

- Кулик Клавдію Федорівну;
- Бальцер Ірину Григорівну;
- Чуланову Ганну Опанасівну;
- Вільчек Світлану Янівну

Ведучий:

- Бабенко Меланію Семенівну
- Богуславську Клавдію Володимирівну
- Киценко Поліну Тимофіївну
- Кисельову Клавдію Михайлівну

Ведуча:

- Левіну Любов Григорівну
- Измакову Ніну Іллівну
- Протасову Клавдію Яківну

Наші оплески всім присутнім ювілярам!

Під час шанування ветеранів лунає фонова музика, їм вручають подарунки і квіти, сцена перекривається завісою, до виступу готується оркестр театру.

(Завіса підіймається)

Ведучий: Шановні ветерани, гості свята! Вас вітає оркестр обласного академічного українського музично-драматичного театру імені В. Магара під керівництвом Олександра Сурженка.

– Джуліо Каччині «Аве Марія». Солістка театру Валентина Костиш.

– Іоганн Штраус «Полька «На полюванні».
(Завіса опускається)

Ведуча: Сьогодні не можна не згадати трудові династії, що народилися у бібліотеці. З покоління до покоління передається в них любов до книги, почесне служіння бібліотечній справі.

Ведучий: Наші оплески і вітання бібліотечним династіям: Кійко Світлані Пантелеймонівні і Кійко Олені Михайлівні, Пойди Тетяни Василівні і Пойди Дарини.

Ведуча: Пісецької Фаїни Євсенівни та Меламуд Сарі Ізраїлівни.

Ведучий: Сьогодні приємно відзначати, що з року в рік стабільний і досвідчений колектив бібліотеки поповнюється молодими працівниками, серед яких Кристина Пашкульська, Наталя Думбровська, Інна Тетюшкіна, Любов Самсоненко.

Ведуча: Олена Скурська, Ольга Муськіна, Зоя Памірова, Олег Локтєв.

Ведучий: Для вас співає актор обласного академічного українського музично-драматичного театру ім. В. Магара Вадим Васильєв.

(Завіса підіймається)

Ведучий: На сцені народний ансамбль спортивного бального танцю «Натхнення».

Ведуча: Без книг я не проживу
Вже, як без вирію лелека...

Я крізь вічність живу
В отім святім: бібліотека!

Ведучий: Ці слова можуть сказати тисячі і тисячі читачів бібліотеки, які не лише користуються книгою, а й стають активістами, її помічниками.

Ведуча: Назвемо тільки декількох з них: це
– Зискінд Леонід Ісарович
– Литвинова Олена Дем'янівна
– Малюкова Наталія Георгіївна
– Федотов Євген Федорович

Ведучий: Ми з задоволенням надаємо слово великій шанувальниці книги, активістці бібліотеки Вейцман Софії Борисівні.

(виступ)

Ведуча: Вельмишановних ювілярів, актив бібліотеки вітає Аліна Захарова.

Захарова А. читає вірш.

Уважаемые библиотекари!
Опытные и молодые,
Начинающие и пожилые!
Примерных вам читателей,
Отличных показателей,
Книг интересных,
Мероприятий чудесных!
Большого личного счастья,
Чтоб не было в жизни ненастья,
Чтоб в области вами гордились,
И спонсоры для вас не скупились!

Читатели взрослые и малыши, –
«Спасибо» сказали бы вам от души!

Ведучий: Сьогодні установи культури з вдячністю приймають добротність і спонсорську підтримку.

Ведуча: Є такі справжні друзі і у бібліотеки імені Горького. Це – книготорговельні фірми «Константа-і» та «Лекто'С», приватне підприємство «Поліграф», видавництва «Просвіта», «Дике поле», «Мотор-Січ», інженерна академія, які протягом багатьох років допомагають бібліотеці у виданні посібників, дарують книжки, поповнюючи її фонди.

Ведучий: Серед спонсорів і дарувальників відомі запорізькі автори – Воловик Віталій Іванович, Чабаненко Віктор Антонович, Ребро Петро Павлович, Сушко Костянтин Іванович та багато інших.

На сцену запрошуються:

- Директор книготорговельної фірми «Константа-і, ЛТД» Іссерт Костянтин Ілліч;
- Заступник директора підприємства «Ідея» Кофанов Володимир Тимофійович;
- Директор видавництва «Дике поле» Лазутін Олександр Миколайович;
- Начальник управління культури і зв'язків з громадськістю ВАТ «Мотор Січ» Котов Володимир Ілліч.

Ведуча: Щира подяка і низький уклін вам від вдячних працівників бібліотеки та її читачів за благодійницьку діяльність. А до слова запрошується голова обласної організації Національної Спілки письменників України Г.Лютий.

(виступ вітання)

Ведучий: До щирого вітання Григорія Івановича приєднується соліст обласної філармонії, заслужений артист України Олександр Безсалий (Ігор Ніколаєв «Силы небесные»)

Ведуча: Шановні ювіляри! Привітати вас прийшли ваші колеги і ми запрошуємо на сцену:

- начальника Приазовського районного відділу культури Віхляєву Ольгу Тимофіївну

(виходить з хлібом на рушнику)

Ведучий:

- директора обласної бібліотеки для дітей «Юний читач» Ольгу Павлівну Башкатову
- голову ради директорів централізованих бібліотечних систем Ларису Михайлівну Долину

(виступ, привітання)

Ведучий: Любі друзі, колеги! Прийміть творчий подарунок від колективу обласного державного центру народної творчості. На сцені народний ансамбль української пісні «Чумацький шлях»

Ведуча: Українська народна пісня «Ой, гарна я, гарна»

Після виконання пісні ансамбль залишається на сцені, до нього приєднується козацький ансамбль пісні і танцю «Запорожці» обласної філармонії.

Ведучий: Шановна Інно Павлівно, шановні ветерани, наші дорогі ювіляри! Запрошуємо вас на сцену. Лунає урочиста музика. Представники бібліотек піднімаються на середину сцени.

Ведуча: Бібліотекар!
Це слово повне сонячного змісту,
За ним стоїть безмежний, мудрий світ!
Бібліотекар!
Скільки в слові змісту!
Його тепло – навек в нашій душі!

Ведучий: Нехай вам завжди усміхається доля,
Несуть тільки радість з собою роки.
Хай щастя й здоров'я не зрадять ніколи,
Хай збудуться мрії, бажання й думки.

Ведуча: Снаги трудової – без ліку,
Пошани й добра – від людей,
Щасливого й довгого віку
Ми зичимо в ваш ювілей!

Козацький ансамбль пісні і танцю «Запоріжці», ансамбль
«Чумацький шлях» виконують «Многая літа».

На ювілярів сиплеться «золотий дощ».

Наприкінці спалахують фонтани холодного вогню.

Завіса закривається.

У запису звучить пісня «Мій Запорізький край».

Тексти привітань

Шановні працівники головної бібліотеки Запорізького краю!

Разом з багатотисячним читацьким загалом щиро вітаємо з ювілеєм!

Поступ суспільства неможливий без пізнання світу, без оволодіння різноманітними знаннями, незамінним джерелом яких була, є й буде книга.

Сьогодні непросто знайти орієнтир у морі інформації, але саме бібліотека, зокрема ваша універсальна наукова, є тим острівцем, на якому можна знайти для себе необхідне, цікаве, відкрити завісу раніше невідомого та доторкнутись до шедеврів світової культури.

Зараз бібліотека – це не просто пам'ять нації, а й берегиня досягнень розуму і таланту. Тому ми пишаємося не тільки історією „Горьківки”, а й її сьогоденням.

Саме тут, у тиші вирує життя, кипить повсякденна робота, достойно, з притаманним бібліотекарям сумлінням, обслуговують читачів.

Тому й надалі залишайтеся такими ж значущими, невтомними, працелюбними. Здоров'я вам усім, творчого натхнення та усіляких гараздів!

з повагою

начальники відділів культури Запорізької області

13.10.2004 р.

ШАНОВНІ ДРУЗИ!

Запорізька міська рада
та її виконавчий комітет щиро вітають вас із

100-річчям

від дня заснування обласної універсальної
наукової бібліотеки ім. О. М. Горького.

100 років — це не тільки відрізок часу, а ціла епоха, на протязі якої самовіддана праця багатьох поколінь фахівців дала можливість вашому закладу зайняти гідне місце серед бібліотек та бібліотечної спільноти Запорізького регіону.

Сьогодні — це сучасна, культурна, інформаційна і методична центр з питань бібліотекознавства, бібліографії, краєзнавства, книжкової фонд якого, складає біля 1,5 млн. примірників друкованих видань, з них 10 тисяч — рідкісні цінні видання, і є невід'ємною складовою частиною суспільного життя регіону.

В сучасних економічних умовах колектив вашого закладу постійно веде велику наукову роботу, результати якої сприяють розвитку культури народу, його духовності та інтелекту.

Практичним доказом зростання наукового потенціалу вашого колективу є видавнича робота: "Дослідники рідного краю", "Герої України — наші земляки", "Літературне Запоріжжя", щорічний календар "Знаменні та пам'ятні дати" користуються заслуженим попитом запоріжців.

Вклад вашого колективу у розвиток бібліотечної справи неодноразово відзначався урядовими нагородами, Почесними грамотами Міністерства культури і мистецтв України, Запорізької обласної державної адміністрації, подяками та дипломами.

Впевнені, що ваша самовіддана, наполеглива, кмітлива і надалі сприятиме розвитку та укріпленню наукового потенціалу нашої держави, її незалежності.

Прийміть у цей святковий день щирі слова вдячності і побажання міцного здоров'я, родинного благополуччя та добробуту, шани людської, подальшої натхненої праці, примноження традицій, нових здобутків на благо майбутніх поколінь.

Нехай невичерпне джерело вашої наснаги повниться життєвою радістю на довгі безхмарні роки.

Добра вам та вашим родинам!

з великою повагою,
міський голова

Є. Г. КАРТАШОВ

м. Запоріжжя,
жовтень, 2004 року

Шановні колеги!

Від щирого серця вітаємо вас
зі славним ювілеєм!

Ви зустрічаєте цей знаменний день
як широко відомий, авторитетний,
всіма поважний заклад.

Ви не просто сховище книг,
ви символ духовності, джерело знань,
осередок формування інтелігентності
та інтелекту.

Авторитет бібліотеки втілюють
ваші працівники: чуйні,
доброчинні, самовіддані.

Бажаємо Вам і надалі залишатись
бажаним центром культури,
освіти і виховання!

Нехай поширюється коло ваших друзів,
які глибоко шанують вашу працю;
ваших спонсорів, які допоможуть вам
вижити в цей непростий час!

Нехай вам щастить у вашій
такій непростій, але такій
високоповажній і необхідній всім праці!

Колектив
Запорізького інституту
імені гетьмана Петра Сагайдачного МАУП

Уважаемые работники ЗОУНБ им. А.М. Горького!

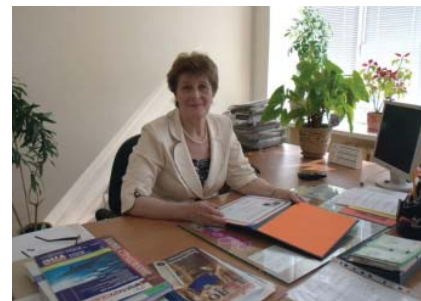
Коллектив ГП «Ивченко - Прогресс» искренне поздравляет вас со 100-летним юбилеем!

Более 40 лет нашего тесного сотрудничества - вот показатель вклада и активной помощи вашего небольшого коллектива в создании продукции, разработанной нашим предприятием.

*Отличная профессия у вас,
Полезная и нужная всегда!
Достойна благодарных, тёплых фраз
И избрана на долгие года!*

От всей души желаем вам крепкого здоровья, материального благополучия, расширения библиотечных фондов, а также дальнейшего совместного плодотворного сотрудничества.

Ваши читатели

И. П. Степаненко,
директор КУ «ЗОУНБ
имени А.М.Горького» ЗОС

Американские замечки директора библиотеки

Опубликованные ниже материалы готовились в мае 2010 года по просьбе Украинской библиотечной ассоциации для обобщения впечатлений участников зарубежной поездки и определения приоритетов деятельности ОУНБ Украины на перспективу с учетом полученных знаний и изученного опыта. К сожалению, эта инициатива по каким-то причинам не нашла логического завершения. Хотя кое-что из увиденного в американских библиотеках нам в 2010-2012 году удалось реализовать. Это «в частности» касается создания более комфортных условий для пользователей, обеспечение открытости, доступности, к ресурсам, переформатирования библиотечного пространства, предоставления своих площадей другим организациям для информации, изменений приоритетов в организации культурно-просветительной работы.

Впрочем, поле для совершенствования у нас огромное и сохранившиеся материалы и сейчас по прошествии 4-х лет можно активно использовать.

Отчёт об учебной поездке в США

О поездке:

Учебная поездка для украинских библиотекарей (руководителей ОУНБ), организованная Советом

международных научных исследований и обменов (IREX), проходила в рамках проекта "Библиомост", финансируемого Биллом и Мелиндой Гейтс с 23 апреля по 3 мая 2010 года.

Почему именно штат Иллинойс? Здесь действует Мортенсон-центр международных библиотечных программ Иллинойского университета в Урбана – Шемпейне. Центр – это подарок выпускников университета, которые считали библиотеку важнейшим источником получения знаний, основан в 1991 г.

На базе центра (действует за счет грантов) учатся библиотекари 90 стран мира, в т. ч. Украины, Латвии Румынии (последние финансируются Гейтсами).

Цели обучения:

- получение понимания того, как стиль управления может поощрять и поддерживать инновации в публичных библиотеках;
- получение понимания того, как публичные библиотеки США определяют принципы хорошего обслуживания клиентов;
- ознакомление со стратегиями, которые используют публичные библиотеки США для оценки своих услуг.

Краткая историческая справка о штате Иллинойс:

Находится на Среднем Западе США, 5-ый по количеству жителей. Столица - г. Спрингфилд, крупнейший город – Чикаго (официальное прозвище – "Земля Линкольна", а также "Штат в прерии"). Равнина, на территории более 950 озер. Первыми эти земли обследовали французы. Статус штата получил в 1818 г. В период Гражданской войны поддерживал своего уроженца Линкольна. Основа производства – земледелие, преобладают крупные фермерские хозяйства, которые занимаются выращиванием кукурузы, сои, а также скотоводством, свиноводством.

Бывший сенатор штата Иллинойс - Барак Обама.

Чикаго – 3 -й по числу жителей в США (Нью-Йорк, Лос-

Анджелес), 2-ой по значимости финансовый центр. Здесь находится одно из самых высоких зданий Башня Сирса (110 этажей, 443 м высотой).

Урбана – находится в самом центре округа Шемпейн (здесь и в соседнем г. Шемпейн расположен Иллинойский университет в Урбана - Шемпейн), один из лучших в США, насчитывает 42 тыс. студентов . Основан в 1867 г. Готовит библиотекарей, инженеров, материаловедов, физиков- твердотельщиков.

Общие впечатления от поездки в Америку:

- поразительная чистота везде, просто идеальная. Действительно чисто не там, где убирают, а там, где не сорят. При этом не видно нигде дворников, уборщиков и прочих. Даже в мегаполисе (г. Чикаго) много цветов, зеленых насаждений, не говоря уже о небольших городах (Урбана, Шемпейн), которые ошеломляют своей ухоженностью, лужайками, обилием птиц, белочек (кроликов!), не боящихся людей и транспорта;
- отсутствие всяческой рекламы (на TV, на бигбордах и пр.), спиртных напитков, пива, сигарет, а также открытой продажи этого товара в киосках, которых, кстати, тоже нет;
- прекрасные дороги, развязки, та же чистота на обочинах, водители мирно стоят в пробках, не нарушая правил; пешеходы терпеливо ожидают зеленого света;
- воочию убедились в усиленной заботе граждан о своем здоровье. Люди усердно занимаются бегом, особенно студенчество, самый распространенный вид транспорта для молодых – велосипед.

Учебная программа состояла из:

- 1) Посещения 3-х публичных библиотек совершенно разных (Шемпейн, Урбана, Артур), библиотечной системы Линкольн Трейлс (восточно-центральный Иллинойс), Иллинойской университетской библиотеки, книжного магазина "Барнс энд Ноубл" в Шемпейне, Чикагской публичной библиотеки и ее 1 филиала

в Чикаго, встречи в Американской библиотечной ассоциации (АБА).

2) 10 часов лекций, в т.ч. 8,5 часов по теме "Стратегии управления для успешной деятельности" доктора философии ,почетного профессора Роберта Бюргера +1,5 часа по теме: "Основы обслуживания пользователей" координатора факультета библиотекведения и информационных наук (дочь профессора, Мэг Эдвардс).

3) Встречи (трехчасовые) с руководителями публичных библиотек в Шемпейне, Урбане (с присутствием мэра, руководителей структурных подразделений), библиотечной системы Линкольн Трейс, г. Артур.

4) Подведения итогов поездки с представителями IREX (Вашингтона, Киева) – 01.05 – Чикаго.

Общие впечатления от системы обслуживания

пользователей (клиентов) в публичных библиотеках США:

– абсолютная свобода для пользователей во всех увиденных учреждениях, никаких "нельзя", "запрещено", "только для сотрудников", "с вещами не входить" и т.д., простор и незахлаиванность помещений в читательской зоне, четкая система указательных знаков;

– публичные библиотеки – действительно публичные, каждая обслуживает от детей с 1 года самых пожилых. При этом, особое внимание уделяется детям, пожилым и людям с ограниченными возможностями (прекрасно оформленные читательские зоны для детей, подростков, наличие пандусов и специальных лифтов для колясочников, специально оборудованные рабочие места для слабовидящих и пр.) Создана система доверия между библиотеками и пользователями;

– открытый доступ ко всем фондам (даже в книгохранилище (!) университетской библиотеки читатели выбирают литературу самостоятельно). Много свободного пространства (т.е. нет четких разделений) и поражающая готовность читателей к

такой форме самообслуживания (обслуживающего персонала почти не видно). При этом охрана (в виде секьюрити) наблюдалась лишь в публичных библиотеках Шемпейна и Чикаго;

– предоставление своих площадей для информации о других организациях, учреждениях, различных акциях, функционирование отдельных комнат для встреч общественности, занятий, которые можно предварительно (за плату) заказывать на 2 часа;

– просто колоссальная посещаемость (считается, что во время экономического кризиса особенно увеличился спрос на библиотечные услуги). Библиотеки работают с 9.00 до 21.00, в воскресенье с 13.00 до 18.00 час. (выходные - только общегосударственные праздники). Нет привычной для нас тишины, спуют маленькие дети, мамы с колясками, приходят семьи (особенно в воскресенье). Для удобства посетители могут использовать корзинки (как в супермаркетах). Кроме того, литературу можно сдавать в любое время (даже не заходя в библиотеку) в специальные автоматы на улице. 63% взрослого населения США пользуется публичными библиотеками (есть читательский билет), 98,9% публичных библиотек предоставляют доступ к сети Интернет, через которую можно заказать литературу из дома, и получив SMS уведомление, забрать её в удобное время;

– захватывает дух от книжных фондов. На полках изобилие новой красочной литературы (детская большей частью в пластиковых моющихся обложках), масса DVD, аудиокниг, видеоигр (все выдаётся на дом). Фонды раз в 10 лет обновляются. Экземплярность приобретаемых изданий зависит от их популярности (может доходить и до 30 штук). Классифицируется литература централизованно, что, безусловно, не только облегчает работу отдельных библиотек, но и улучшает качество обслуживания;

– в отличие от нашего сегодняшнего представления о библиотеках все-таки преобладают печатные источники, электронные

носители информации, к счастью, не убивают тягу американских граждан к книге. И хотя в библиотеках ПК вполне достаточно (по нашим меркам даже очень много), пользование компьютерами ограничено 2 часами для одного пользователя;

– удивляет активнейшее участие в жизни библиотек граждан. Во всех библиотеках размещены стенды (на стеклянных, бронзовых плитах), именные таблички, посвященные людям, пожертвовавшим свои сбережения для расширения возможностей публичных библиотек. В Урбане, например, за счет родителей, потерявших ребенка, создано детское отделение. При библиотеках действуют общества "Друзья библиотеки", членство в которых, кстати, платное (взнос 10 долларов США). Волонтеры (пенсионеры, студенты) с удовольствием работают в библиотеках, реализуя себя, занимая свободное время нужным делом, и выполняют различные технические процессы: расстановка книг на полках, проверка, доставка по заказу литературы на дом клиентам, которые в силу различных причин (возраст, инвалидность) не могут посещать библиотеки;

– особой доброжелательностью отличается библиотечный персонал. Принципы настоящего американского библиотекаря определила директор публичной библиотеки г. Шемпейна Марша Гроув: "Читатель всегда прав, улыбайся каждому и смотри в глаза"; не спорь с клиентами; не употребляй слово "правила", частицу "не", искренне извиняйся (если это даже не проблема библиотеки, коллег, твоя личная);

– существуют несколько другие подходы к решению кадровых проблем. В частности, лишь часть персонала работает на полную ставку (например, в библиотеке г. Артур из 3-х сотрудников только директор работает на ставку), 68% библиотечных работников страны имеют степень магистра Американской библиотечной ассоциации (АБА). Как и у нас, библиотеки Америки преимущественно финансируются из местных бюджетов (местных правительств) и 66% текущих затрат уходит на заработную плату, которая определяется местным правительством и

зависит от роли библиотеки в сообществе. Например, 48,0 тыс. долларов в год получает начинающий библиотекарь, 60,0 тыс. долларов – заведующий отделом, 8,5 долларов в час – получает технический работник, занимающийся расстановкой книг (рабочий день длится 10 часов);

– пользование библиотекой иногородних жителей, т.е. тех, кто не платит налоги на данной территории:

– оказалось, что американские библиотеки очень много внимания уделяет организации различных мероприятий. Это часы чтения для детей (особенно летом), концерты, дискуссии, авторские презентации, игры, конкурсы рисунков, помощь в выполнении домашних заданий, овладение новыми технологиями. Осуществляется эта работа на основе программ. Например, в публичной библиотеке г. Урбана ежегодно действует более 600 таких программ.

Среди наиболее популярных платных услуг в американских библиотеках:

- копирование и печатание;
- пользование DVD (1 доллар в неделю);
- аренда книг на 1 неделю (1 доллар), для тех, кому нужна книга "сейчас на сейчас";
- аренда помещений (организовано совсем по-другому, чем у нас. Уже при строительстве (реконструкции) зданий предусматриваются отдельные помещения для сдачи в аренду. Деньги поступают на счет библиотек).

ДНЕВНИК

25.04.2010

– краткая экскурсия по публичным библиотекам Урбаны, Шампейна, с целью ознакомления с организацией процессов распродажи литературы, как из фондов учреждений (списанная), так и принесенных жителями, и предложенных для этой

акции. В публичной библиотеке Урбаны распродажа проходит трижды в год, в воскресенье, ей предшествует серьезная промо-компания. На всех изданиях указана стоимость. Публика с удовольствием включается в этот процесс. В публичной

библиотеке Шемпейна продажа литературы проходит постоянно по субботам и воскресеньям в специальном книжном магазине. Полученные деньги расходуются на нужды библиотек;

– вечером состоялся прием в центре факультета Левис Иллинойского университета.

26.04.2010

– Презентация публичных библиотек США (в центре факультета Левис) директором Иллинойской университетской библиотеки, деканом факультета библиотековедения пани Полой Т. Кауфман, почетным профессором (Мортенсон-центр) пани Барбарой Дж. Форд и заместителем директора Мортенсон-центра пани Сюзан М. Шнуер.

Среди общих сведений о публичных библиотеках США обращают на себя внимание следующие моменты:

а) всего в США 16549 публичных библиотек и филиалов,

уровень обращаемости фондов которых составляет 7,3 материала на человека в год;

б) первоочередные задачи библиотек, принадлежащих местным сообществам: обогащать жизнь, быть приветливыми и дружелюбными ко всем, предоставлять свободный и легкий доступ к информации, эффективно отвечать на вызовы;

в) общественные приоритеты публичных библиотек: оказание бесплатных библиотечных услуг; наличие новых интересных книг для детей; наличие достаточного количества справочной литературы; приветливые и профессиональные библиотекари; организация часов чтения и других интересных программ для детей.

г) по результатам федеральных опросов библиотеки США имеют самый высокий рейтинг в оказании услуг – 75% (гораздо ниже показатель у местной полиции, государственных школ и местных СМИ).

– Проблемы публичных библиотек США: недостаточное финансирование в условиях повышенного спроса на библиотечные услуги, особенно в период кризиса: появление новых иммигрантов; у 8 из 9 публичных библиотек недостаточное количество компьютеров для удовлетворения пользователей в пиковые часы рабочего дня; не развита система услуг лицам с психическими расстройствами; устарелые помещения (строились 25-50 лет тому до появления Интернета).

– Лекция почетного профессора пана Роберта "Стратегии управления для успешной деятельности";

– Визит в публичную библиотеку г. Шемпейна, которая входит в десятку лучших аналогичных учреждений США и является не совсем типичной для страны. Находится в новом здании, строительство которого обошлось в 20 млн. долларов. Общая площадь 3 тыс. м². Обслуживает 60% населения (взрослые, подростки, дети). Ежедневные посещения – 2500 человек, годовая книговыдача – 2,7 млн., фонд – 350 тыс. экз. Штат: 49 человек работает полный рабочий день, 45 человек на ½ ставки,

22 человека осуществляют технические процессы. Ежемесячно обрабатывается 5-8 тыс. новых поступлений. Для руководства этой библиотекой характерен иерархический бюрократический стиль Кредо директора Марши Гроув: "Требуй от подчиненных больше, а не меньше. Чем лучше обслуживаешь пользователей, тем чаще они приходят в библиотеку".

27.04.2010

– Лекция: "Основы обслуживания пользователей". Маргарет Б.Эдвардс, магистр наук, координатор факультета библиотековедения и информационных наук Иллинойского университета в Урбана – Шемпейн.

– Визит в публичную библиотеку г. Урбана (единственная в городе). Эта библиотека (дата основания – 1874 год) возникла почти одновременно с городом. Нынешнее здание находится в историческом центре и состоит из 3-х частей, построенных в разное время (1918, 1975, 2005), но объединенных единым архитектурным стилем. Общая стоимость сооружения 8 млн. долларов, из них 3 млн. долларов – пожертвования жителей. Книжный фонд составляет более 300 тыс. документов, в т. ч. 18 тыс. компакт-дисков, еженедельно заказываются книги на сумму 2000 долларов, и ежегодные поступления составляют 25 тыс. экз. (отражаются в каталоге через неделю после получения).

Структура библиотеки в целом аналогичная структуре библиотеки г. Шемпейна. Исключением является наличие отдела генеалогии (собраны редкие книги и архивные материалы с собственной БД на 600 тыс. записей и общественным нотариусом). Библиотека также начала собирать устные истории отдельных жителей города, в частности участников 2 мировой войны, формируя из них 20-ти минутные записи (600 шт.) для сохранения исторической памяти.

Управление учреждением осуществляется на основе совместного участия всего коллектива, о чем свидетельствует настоящая встреча (соучаствовали исполнительный директор

Дебра Дж. Лиссан, её заместитель, руководители структурных подразделений).

28.04.2010

– Продолжение лекции "Стратегия управления для успешной деятельности".

– Визит в публичную библиотеку г. Артур – небольшой населенный пункт (5 тыс. человек), в котором проживают представители маленькой религиозной общины – Амиши (1 тыс. человек). Половина жителей городка – читатели библиотеки. Годовой бюджет учреждения 128,0 тыс. долларов, из них – 22 тыс. долларов выделяется на приобретение литературы (1 тыс. экземпляров в год), общий книжный фонд составляет 20 тыс. наименований, книговыдача достигает 70 тыс. экз. 12 лет тому в библиотеке началась автоматизация, сейчас имеется 13 ПК, доступ к Интернету, Wi-Fi.

Библиографические записи на новые книги получают через платный доступ (6 тыс. долларов в год) до библиотечного кооперативного каталога штата.

Из 3-х сотрудников лишь директор Элиз Чизна работает на полную ставку, выручает взаимозаменяемость, умение делать работу друг друга.

29.04.2010

– Экскурсия в библиотеку Иллинойского университета (основан в 1876 г.). Общий фонд её составляет более 22 млн. томов. Имеется 42 структурных подразделения на факультетах и одна большая библиотека для студентов. Последняя, с целью сохранения ландшафта и исследовательской экспериментальной площадки биологического факультета (выращивание кукурузы), построена под землёй и имеет 3 этажа. Работает она круглосуточно. Здесь можно поесть в кафе, отдохнуть и даже проголосовать во время выборов с помощью специального оборудования. В библиотеке университета трудится более 500 сотрудников.

Есть 250 компьютерных терминалов общего пользования и 500 для пользования сотрудников.

– Продолжение лекции "Стратегии управления для успешной деятельности".

– Поездка в библиотечную систему Линкольн Трейлс. Созданная 45 лет тому назад (1965 г.), с целью сотрудничества и кооперации в области библиотечно-информационного обеспечения

потребностей жителей восточно-центрального округа графства. Это одна из 9 библиотечных систем штата Иллинойс, которая охватывает территорию почти в 6 тыс. миль и обслуживает 430 тыс. пользователей 70-ти населенных пунктов. В составе БС 122 библиотеки: 7 академических, 53 публичных, 45 школьных, 17 специализированных. Среди основных задач БС: организация обмена ресурсами между библиотеками (автоматизированная система объединяет 100 библиотек и за 4 мес. 2010 года ими осуществлено 800 тыс. обменов и доставлено 1,8 млн. документов), консультационный и совещательный сервис, образовательные тренинги для библиотекарей (100 часов ежегодно, одно занятие стоит 25 долларов), обработка отчетов, ведение Интернет-блогов, централизованная каталогизация, годовой бюджет которой составляет 450 тыс. долларов (минимальный взнос библиотек – членов кооператива 800 долларов). Доставка литературы по библиотекам штата оплачивается штатом (600 тыс. долларов).

– Пребывание директоров ОУНБ Украины в Мортенсон-центре завершилось торжественным вручением дипломов, футболок с символом центра, обменом впечатлений и взаимной

оценкой хода обучения, уровня подготовки украинских специалистов и готовности их к внедрению инноваций.

30.04.2010

– встреча с представителями Американской библиотечной ассоциации – АБА (ALA), в частности, с директором по вопросам международного сотрудничества Майклом Доулингом. Организация основана в 1876 г. В Чикаго – основной офис, 2 отделения находятся в Коннектикуте (издательства), Вашингтоне (работа с правительством, лоббирование интересов библиотек).

В штате ассоциации 1700 сотрудников, годовой бюджет составляет 50 млн. \$ из них:

- 20% - доходы от членских взносов (135 дол. в год взносы американцев, 78 долларов платят иностранцы);
- 20% - гранты организаций и правительства;
- 60% - доходы от публикаций, ресурсов повышения квалификации, продажи печатей на книги, получившие награды АБА, от ежегодных конференций (собирается около 26 тыс. участников).

Проблемы, над которыми работает АБА: сотрудничество с ИФЛА; сбор статистики и исследования (финансирование публичных библиотек и доступ к технологиям); профессиональная поддержка библиотек (издание материалов, конференции, привлечение пожилого населения, мобильная библиотека, советы в выборе программного обеспечения); привлечение компьютерных и настольных игр в библиотеки; повышение ква-

лификации библиотекарей (аккредитация библиотечных школ проходит каждые 7 лет), привлечение молодежи в профессию, гранты и награды лучшим библиотекарям); ежегодные награды за различные виды литературы (в т. ч. 2 – за детскую); обзоры литературы (100 лет существуют), издатели особенно в них заинтересованы; разработка программ чтения; создание сайтов для библиотек; борьба против цензуры (отдел интеллектуальной собственности);

– посещение Чикагской публичной библиотеки. Это крупнейшая в мире публичная библиотека (дата основания – 1873 г.), имеющая 78 филиалов, 2 региональные библиотеки, Библиотечный центр Гарольда Вашингтона, открытый в 1991 году – один из главных культурных и образовательных ресурсов в Чикаго. Библиотека работает 7 дней в неделю, ежедневно обслуживает свыше 6000 читателей. На площади 756 тыс. квадратных футов размещено около 9 млн. документов на 90 языках мира. Общая длина книжных полок составляет 70 миль.

Степаненко І.П.,
директор комунального закладу
"Запорізька обласна універсальна
наукова бібліотека імені
О.М.Горького"
Запорізької обласної ради

Організація комфортного середовища для користувачів ОУНБ

Простір сучасної бібліотеки будь-якого рівня повинен відповідати її головним цілям і завданням, забезпечувати необхідними і достатніми умовами для ефективного використання інформаційних і матеріальних бібліотечних ресурсів, кращого обслуговування відвідувачів, збережен-

ня історично-культурного значення і цінності цієї інституції як духовного і матеріального об'єкта.

Треба сказати, що нам пощастило, адже ми отримали у спадок від наших попередників досить пристойну матеріально-технічну базу, де функціональність будівлі, введеної в дію у 1977 році, вдало поєднується з її присутністю на території як одного з провідних культурних і інтелектуальних центрів м. Запоріжжя. Приміщення будувалося за спеціальним

проектом і на ті часи повністю відповідало умовам класичної бібліотеки, а за своїми зручностями навіть дещо випереджало існуючі стандарти і нормативи для громадських споруд. Бібліотека розташована у вигідному місці – на головному проспекті обласного центру у старій (історичній) його частині, має досить привабливий вигляд, транспортні розв'язки дозволяють жителям, в т. ч. і регіону, безперешкодно діставатися до закладу. До речі, тоді ж, у 80-і роки, за рішенням місцевих органів влади було перейменовано і зупинку міського транспорту, яка отримала назву "Обласна бібліотека імені О.М.Горького".

Шестиповерховий Палац книги, як гордо називали запоріжці обласну бібліотеку, загальною площею біля 8 тис. м² мав світлі і просторі раціонально спроектовані читальні зали на 800 місць, холи, лекційну залу, переміщення відвідувачів полегшували 2 пасажирські ліфти, буфет, окрему споруду дев'ятирусного книгосховища на 2 млн. одиниць зберігання (площа його – 4700 м²), обладнаного вантажним ліфтом та двома вертикальними бібліотечними конвеєрами, що дозволяє і тепер за 5-7 хвилин доставляти затребувану літературу у структурні підрозділи.

Однак, зважаючи на кардинальні зміни у соціальній ролі бібліотек і бібліотечній філософії, правовому забезпеченні бібліотечного обслуговування, інформаційних потребах користувачів

бібліотечних ресурсів, в технологіях, виникла нагальна необхідність адаптувати заклад до сучасних вимог. Ми поставили собі за мету модернізувати публічний простір бібліотеки на основі синтезу традиційних і новітніх інформаційно-комунікаційних, мультимедійних технологій, що дозволить ефективніше реалізовувати провідну функцію ОУНБ – загальнодоступного інформаційного центра, центра освіти і культури, місця проведення дозвілля. Безумовно, цей процес досить тривалий і затратний, вимагає значних капіталовкладень, філософського переосмислення персоналом неминучості перемін та попри все колективу вдається поступово змінювати звичну уяву про нашу бібліотеку, створювати дружнє комфортне середовище для сучасних користувачів. Відрадно, що наші наміри щодо осучаснення зовнішнього вигляду бібліотеки, її приміщень, інтер'єру, технічного переоснащення, організації максимально комфортних умов для користувачів і персоналу підтримані місцевими органами влади і задекларовані у Програмі розвитку культури Запорізької області на 2008-2012 роки.

На сьогодні на перепланування, ремонт, оформлення приміщень на основі дизайнерських рішень, модернізацію технологічного обладнання, придбання бібліотечних меблів, кондиціонерів, розширення функціонального призначення бібліотеки затрачено понад 1,5 млн. грн. бюджетних коштів.

Реорганізуючи та формуючи бібліотечний простір намагаємося, передусім, орієнтуватися на сьогоднішнього користувача, враховувати сукупність різних структурних елементів, що забезпечують, так звані, "публічні" сторони бібліотечної роботи та внутрібібліотечні процеси і служби. І хоча вхідна зона, зони обслуговування читачів, закритого зберігання книжкових фондів, виробничого і службового призначення у нас були чітко визначені і розмежовані ще на стадії архітектурно-планувальних робіт у далекі 70-і та новий тип відносин з користувачами (відкритість, вільний доступ до інформації) потребують суттєвих організаційних змін. Це стосується розширення системи відкритого доступу, наближення до користувачів тих підрозділів

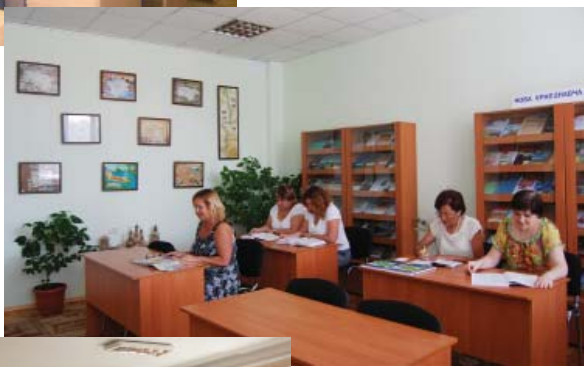

обслуговування, які забезпечують масовий попит на актуальну інформацію, створення сучасних інтер'єрів, енергомічного обладнання робочих місць, всебічного використання новітніх досягнень інформаційних технологій. Реальним підтвердженням наших планів стала, зокрема, перебудова читальної зали періодичних видань і нових надходжень, де користувачам забезпе-

чена можливість швидкого і безперешкодного доступу до максимально відкритої інформації і роботи у максимально комфортних умовах; створення зали електронних ресурсів (з правом доступу до електронної

бібліотеки дисертацій Російської державної бібліотеки), оновлення зовнішнього вигляду відділів: абонементів, документів з питань,

мистецтва, краєзнавства, іноземними мовами, читальної зали документів з гуманітарних наук, зали каталогів.

Завдяки вдало підібраній кольоро-

вій гамі стін, у приміщеннях названих підрозділів, поліпшенню доступу природного світла (встановлені віконні системи із ПВХ – профілю) та модернізації штучного освітлення, спеціально виготовленим бібліотечним меблям, відкриттю доступу до більшого масиву документів, створенню зон для відпочинку, вдалося зробити умови перебування користувачів у бібліотеці зручними й сучаснішими, а працю більш плідною і комфортною.

Радує, що наші старання не лишаються непоміченими і отримують високу оцінку відвідувачів. Ось один із читацьких відгуків (із "Книги пропозицій і зауважень від 09.11.2010): "... Приємно вразила матеріально-технічна база, створення комфортних, сприятливих умов для роботи відвідувачів, втілення інформаційно-комп'ютерних технологій, панування навколо добра і краси".

Безумовно, іноді бібліотечним працівникам дуже важко перебороти усталений стереотип як про "тишь твоих библиотек", про закритість фондів, жорстке розмежування читацької аудиторії (дорослі, юнацтво, діти), та все ж поступово доводиться зізнаватися: бібліотека – жива соціальна інституція, яка динамічно розвивається, оновляє форми і методи роботи, намагається йти в ногу з часом і змінюватися разом із суспільством. Саме думка про створення комфортних умов для роботи користувачів, яких обставини змушують відвідувати бібліотеку з дітьми привела нас у 2009 році до організації дитячої кімнати (ДК), яка для зручності розміщена на 1 поверсі. Тепер батьки дітей віком від 3-ьох до 8-ми років, передавши їх під опіку персоналу ДК, можуть протягом двох годин спокійно займатися своїми справами: розшукувати потрібну інформацію, опрацьовувати різні види джерел, відвідувати виставки, культурно-освітні заходи, гуртки. Персонал невластивого для ОУНБ підрозділу організовує догляд за малечою ігор, творчих занять, читання книг, перегляду мультфільмів. До послуг дітей змінне взуття, усілякі іграшки, книги, особливе обладнання, цікаво, з врахуванням дитячого сприйняття навколишнього,

оформлений інтер'єр. Цей сервіс для користувачів бібліотеки безкоштовний.

Протягом останнього двадцятиріччя звичним стало орієнтування бібліотеки на найактивнішу категорію відвідувачів – студентську молодь: до їх послуг доступ до мережі Інтернет, і встановлення Wi-Fi, і певні сервісні послуги (ксерокопіювання, сканування документів, нічний абонемент), і широкий асортимент навчальної літератури, і місця для уособленої індивідуальної роботи в читальних залах, і зустрічі з молодими українськими письменниками, творчість яких особливо затребувана в молодіжному середовищі (С.Жадан, Л.Дереш, Фоззі та ін.). При цьому якимось поза увагою залишилася така категорія відвідувачів як люди похилого віку (їх питома вага нині складає до 20% від загальної кількості користувачів). А скільки серед цих людей потенційних користувачів! Багато з них із-за різних причин живуть самотньо і їм, як правило, не вистачає соціального спілкування. Телебачення цю проблему вирішує частково, а інші форми проведення дозвілля їм фінансово недоступні. Цей факт змусив нас замислитися над тим, як краще відобразити у своїх пропозиціях і послугах потребу цієї категорії, створити можливість для їх культурної і соціальної активності. Вихід знайшли у створенні кіноклубу "Кіно+". Тепер щочетверга (о 12.00 та 17.00) вони збираються у лекційній залі (I поверх) на безкоштовний перегляд кращих кінофільмів своєї юності і молодості, з наступним обговоренням та ознайомленням з літературою про історію створення стрічки, її режисера, акторів та інш. Радісні, емоційні зустрічі у зручній атмосфері приносять щире задоволення і персоналу, і відвідувачам.

Комфортному перебуванню у бібліотеці сприяє і відкрита 2009 року (до 70-річного ювілею області) виставкова зала, обладнана книжковими вітринами різної конфігурації, плазмовою панеллю, з відповідно оформленим інтер'єром. На її інформаційних площах (вміщують понад 600 документів і експонатів одночасно) експонуються мега-виставки найактуальнішої те-

матики. Серед найбільш відвідуваних останнього періоду – щорічна презентація "Подаровано бібліотеці у ... році" (приурочена до дня заснування бібліотеки 22 січня 1904 року) та тематичні: "Світ цивілізацій", "Запоріжжя в стилі ретро", "Панорама української літератури", "Шлях до зірок" (до 50-річчя польоту людини в космос), "Україна: від проголошення свободи до незалежності". Глибокому розкриттю змісту мегавиставок сприяє доповнення експозицій картинами, рушниками, картами, мініскульптурами тощо. Наявність такої зали не лише створює додаткові зручності для вільного доступу до інформації, але й дає змогу відвідувачам реалізувати себе у якості спів організаторів окремих експозицій шляхом надання для показу широкій публікації документів і матеріалів із особистих архівів і збірань.

Особливістю інтер'єрів бібліотеки стали систематичні арт-виставки, які тепер організуються не лише у відділі документів з питань мистецтва, але й у холах 3-6 поверхів, де для демонстрації картин, фотографій, малюнків інших виробів використовується поверхня стін, оснащена карнизами. Вернісажі кращих професійних художників, майстрів народної творчості, аматорів творчого об'єднання "Самоцвіти Запоріжжя", учасників шкіл мистецтв, Кам'янської спеціалізованої школи-інтернату для дітей з вадами слуху – одна із умов, що визначає сприятливий мікроклімат для реалізації дозвіллевої функції, робить заклад більш привабливим для відвідувачів. Людина, яка прийшла на таку виставку може зацікавитись бібліотекою і продовжити своє перебування всередині вже як читач. Є інша позитивна строка таких заходів: кожний учасник виставок залишає на пам'ять один із своїх творів, останні в подальшому стають гармонійними об'єктами наших інтер'єрів.

Активно працюючи над проблемою удосконалення комфортності бібліотечного середовища на основі систематичного вивчення потреб користувачів, ми виявили певну закономірність: розширення он-лайн сервісів через сайт (віртуальні довідка і виставка, електронний каталог, доступи до баз даних, елек-

тронна доставка документів) все частіше і частіше забезпечує їх віддалений доступ до ресурсів, а бібліотека починає приваблювати людей як місце спілкування. Тому при реконструкції окремих приміщень ми зосередили увагу на збільшенні відкритих зон, пов'язаних із громадськими, культурно-масовими заходами, різноманітними груповими заняттями (петриківський розпис, вироби з солоного тіста і т. ін.). Так поряд з давно існуючою лекційною залом на 110 місць у структурі з'явилися відповідно обладнані конференц-зала, зали для зустрічей в клубах і гуртках за інтересами при відділах документів іноземними мовами, з питань мистецтва, природничонаукової та сільськогосподарської літератури, Інтернет-центр. Різні форми такої роботи привертають увагу громадськості, органів місцевої влади, зміцнюють статус бібліотеки як регіонального центра обслуговування користувачів.

Поліпшенню перебування відвідувачів у бібліотеці, реалізації особистісної соціальної свободи користувачів, спрощенню їх орієнтування в приміщенні, структурних підрозділах, полегшенню вибору і використанню документів, доступу до технічних засобів, збереженню втрат часу допомагають комфортне візуальне середовище та метаінформація, а саме покажчики, путівники, схеми, інформаційні стенди, в т.ч. інтерактивних, оголошення, звернення, закладки. В практику діяльності у даному напрямку в останні роки (особливо з появою у структурі відділу інноваційного розвитку та зв'язків з громадськістю, включенням ОУНБ в програму деяких екскурсійних бюро міста) широко ввійшла організація оглядових екскурсій по бібліотеці, з відвідуванням святих святих – книгосховища. Лише в першій половині цього року з екскурсіями, яких було 36, заклад відвідало біля тисячі жителів міста і області різних за віком, освітою та фахом. Мета такої форми спілкування з відвідувачами – зробити інформацію про бібліотеку, її ресурси доступною, захистити потенційного користувача від можливого дискомфорту, страхів, психологічних стресів при подальшій самостійній роботі у закладі.

Зовнішній імідж бібліотеки, легке її розпізнавання, ідентифікацію послуг та продукції намагаємося підтримувати і певним фірмовим стилем. Так логотип її, розроблений до речі, за власної ініціативи нашим читачем, відомим краєзнавцем, мандрівником Володимиром Супруненьком у співавторстві з донькою, прикрашає бланки подячних листів, обкладинки краєзнавчих та бібліографічних видань, запрошення, програми. Певною своєрідністю відзначаються і наші прес-релізи. А благодійники, шанувальники та друзі бібліотеки, кращі виробники друкованої продукції області віддані читачі пишуться спеціальним дипломом, який одержують від колективу в нагороду за внесок у розвиток ОУНБ, удосконалення її діяльності, любов у день народження закладу, Всесвітній день книги і авторського права та Всеукраїнський день бібліотек.

Своєрідною ознакою внутрішнього інтер'єру бібліотеки, яка має не лише естетичне, утилітарне, але й пізнавальне призначення, кольорові фотознімки історичних і культурних пам'яток Запорізького краю, його пейзажів, якими декоруються сходинокві марші приміщення. Біля них досить часто затримуються наші відвідувачі.

Одним із функціональних елементів інтер'єру бібліотеки є квіти, при цьому рослини виконують не лише естетичну функцію, але й покращують мікроклімат, очищують повітря, від пилу, сприяють хорошему настрою, створюють неповторний колорит, атмосферу особливої теплоти, спокою і затишку. Користувачі не даремно називають бібліотеку міні-ботанічним садом, адже крім традиційних пальм, папороті, фікусів, гібіскусів, узумбарських фіалок, сукулентів у нас прижилися і дають плоди лимони, кавове дерево, гранат. Іще добре почувують себе у нас акваріумні рибки, хвилястий папуга Ральф. На жаль, невідомо куди зник улюбленець користувачів і персоналу – кіт Рижик. Всі ці ніби й незначні фактори організації приміщень роблять ОУНБ улюбленим місцем для багатьох тисяч наших відвідувачів, а діалог між користувачем і біблі-

отекарями завдяки таким нюансам, стає відвертішим, добрішим, довірливішим.

При переформуванні бібліотечного простору не забуваємо і про комфортність умов для роботи персоналу: поступово ремонтуються службові та допоміжні приміщення, які оснащуються кондиціонерами, зручними меблями, комп'ютерною технікою, необхідною для організації технологічних процесів.

Звичайно у наші нелегкі часи дуже важко раптово зробити бібліотеку ідеальною в усіх відношеннях: хочеться, щоб був широкий репертуар літератури і електронних джерел інформації, діяла розвинута локальна мережа, ефективно функціонували системи пожежної безпеки, охорони, зберігання книжкових фондів, забезпечувалося безбар'єрне середовище для всіх категорій читачів, обслуговуванням займався високопрофесійний персонал, готовий сприймати інновації.

На сьогодні нам вдалося чітко вирішити лише окремі задачі створення комфортних умов для користувачів і співробітників. Своєрідність нашої будівлі (всі підходи, прямо – від проспекту, складаються із безлічі сходинок) не дозволяє, на жаль організувати рівень доступу маломобільним групам населення. Питання будівництва пандуса обговорюється вже біля семи років на різних рівнях, але запропонований варіант проектів не влаштовують, то "архітектуру", то управління капітального будівництва, то із-за певної фантастичної (встановлення зовнішнього саморегульованого підйомника) бібліотеку. І це найбільша наша проблема.

Липень, 2011 р.

*Купреєва Н.А.,
заст. директора
з загальнобібліотечної роботи
ЗОУНБ імені О.М.Горького*

Кращий бібліотечний менеджер

Нові умови розвитку бібліотек потребують від бібліотечних працівників компетентності, високого рівня професійної майстерності, освоєння сучасних інформаційних технологій, а також наявності у членів колективу інноваційного клімату – атмосфери активності, експериментаторства, новаторства.

У досягненні найкращих результатів діяльності особливу роль відіграють бібліотечні менеджери, здатні згуртувати творчий колектив навколо реалізації найцікавіших, найперспективніших задумів. Саме розкриттю творчого потенціалу бібліотечних менеджерів, їх організаторських управлінських здібностей було присвячено конкурс для завідуючих структурними підрозділами ЗОУНБ імені О.М.Горького на звання "Кращий бібліотечний менеджер".

Конкурс, ініційований адміністрацією бібліотеки, тривав з 01 березня 2013 по 01 жовтня 2013 рр. Його цілі, завдання, вимоги до матеріалів, порядок проведення і нагородження регламентувалися відповідним Положенням. Головна ж мета полягала у виявленні керівників, здатних ініціювати ідеї, широко залучати до їх розробки і запровадження в практику персонал, таким чином впливати на якісні зміни традиційних і створення нових бібліотечних послуг, форм роботи.

У визначені терміни до журі надійшло 17 конкурсних робіт майже від усіх керівників структурних підрозділів (за винятком

двох відділів - автоматизації та інформаційних тех-нологій і періодичних видань та електронних ресурсів).

Представлені проектні роботи розподілилися за двома напрямками: висвітлення діяльності відділів відповідно до їх функціональних профілів у цілому та показ інноваційних розробок за окремими, найбільш важливими (на погляд учасників) темами.

Основною формою подання проектів стали електронні презентації, колажі, слайд-шоу, які продемонстрували найці-кавішу інформацію про заходи, новації, сучасні форми і методи роботи бібліотеки.

За обсягами візуальної інформації мультимедійні презентації включали від 10 до 73 слайдів та вміщували коментарі, пояснювальні тексти, світлини, малюнки, діаграми, супроводжувалися музичним оформленням.

У процесі підготовки конкурсних робіт виконавці виявили максимум фантазії, творчої енергетики, винахідливості та креативності у поданні матеріалів щодо подій, заходів, ін-новаційного досвіду, позитивний ефект від впровадження яких позначився на підвищенні стандартів бібліотечного обслуговування, ефективності і якості надання традиційних та електро-нних послуг користувачам. Матеріали презентацій засвідчили серйозний вплив бібліотечних інновацій на розвиток та соціально-культурну діяльність бібліотеки. Зокрема, завдяки існуванню на веб-сайті (www.zounb.zp.ua, рубрика "Форум") "Книжкового клубу" видача української книги збільшилася майже у 1,5 рази, а кількість відвідувань його учасників зростає до 3 тисяч осіб; до віртуальної служби бібліотеки за останні три роки звернулося майже 2 тисячі Інтернет-користувачів; більше половини недбайливих відвідувачів відділу документів іноземними мовами ліквідували заборгованість після розміщення бібліотечними працівниками відповідної інформації на сторінках соціальних мереж, тощо.

Оцінюючи конкурсні проекти, члени журі керувалися основними критеріями: практична цінність, новація, поєднання традиційного та інноваційного підходів, також враховувалися ефективність впровадженого досвіду, кінцевий результат реалізації заходів та наявність довготривалого стійкого ефекту. Таким чином, переможцями конкурсу "Кращий бібліотечний менеджер" (спільно зі своїми командами) стали:

I місце – довідково-бібліографічний відділ (завідувачка – Маслова Марина Володимирівна);

II місце – відділ документів іноземними мовами (завідувачка – Кійко Олена Михайлівна);

III місце – відділ абонементу (завідувачка – Шпілева Валентина Іванівна) та основного книгосховища (завідувачка – Бойко Наталія Василівна).

Заохочувальні призи за майстерність, творчий підхід та здатність працювати в нових умовах отримали: Тарлінська Олена Володимирівна, завідувачка науково-методичним відділом (авторка та ведуча блога "Библиомир города Z") та Савкіна Олена Андріївна, завідувачка відділом мистецтв (за розвиток партнерських зв'язків, розробку та виготовлення бібліоопостера "Ніч в бібліотеці – 2013"). Підведення підсумків загальнобібліотечного конкурсу з переглядом колективом закладу всіх проєктів, оголошенням призерів та переможців урочисто відбулося в особливий для бібліотекарів день – 30 вересня. Переможці конкурсу одержали цінні подарунки: "Монітор – LG", художні картини, домашній кінотеатр "Sam-sung", "USB Musopt 14", USB Flash "Drive".

Такий конкурс в Бібліотеці проводився вперше, тому керівники-управлінці разом зі своїм персоналом мали змогу проаналізувати, оцінити та порівняти наявні можливості, професійну майстерність у створенні мультимедійних презентацій щодо реклами бібліотечних ресурсів, застосуванні PR-технологій з досягненнями колег суміжних відділів.

За висновками журі найпоширенішими недоліками деяких представлених конкурсних робіт є надто велика кількість слайдів (від 20 до 73), багато зайвого тексту, не завжди вдалі спецефекти, брак продуманих сценаріїв, послідовності кадрів мультимедійних презентацій. Тож ще є над чим працювати і є чому вчитися.

За результатами конкурсу кращі роботи відображено на вебсайті бібліотеки (www.zounb.zp.ua) та використовуються для демонстрування на плазмовій панелі холу I поверху в якості PR-заходів бібліотечних послуг.

Загалом же конкурс, на думку його учасників та активних співучасників і вболівальників, дав змогу багатьом підтвердити своє досконале фахове вміння, реально зробити власний внесок у підвищення престижу бібліотеки (М.Маслова, О.Кійко, О.Савкіна, О.Тарлінська, Т.Мартиненко), декотрим працівни-

кам, особливо з когорти молодшого покоління спеціалістів (М.Сотник, Г.Мацієвська, А.Іващенко, П.Бойко) вдалося навіть перевершити очікування та продемонструвати неординарні здібності у продукуванні і реалізації ідей, а всім – отримати задоволення від зробленого і побаченого. Особливо ж радує факт єдності колективу, надійність команди, готовність кожного до оптимального оновлення бібліотеки, щире бажання зробити бібліотеку кращою, доступнішою, відкритою для будь-яких категорій користувачів.

Жовтень, 2013 р.

*Н.А. Купреєва,
заступник директора
з загальнобібліотечної роботи
ЗОУНБ імені О.М. Горького*

Діти у науковій бібліотеці?

Соціально-культурна акція "Ніч у бібліотеці", яка традиційно проводиться Запорізькою ОУНБ імені О.М. Горького в межах святкування Всеукраїнського Дня бібліотек, цього року відбудеться у форматі "Бібліосутінки-2014" за загальною темою "Українська родина-єдина країна".

В її основу покладено відзначення у 2014 році ювілейного Міжнародного року сім'ї, який щорічно оголошується ООН, починаючи з 1994 року, а також використання накопиченого досвіду обслуговування дітей, батьків, старших членів родини ресурсами обласної універсальної наукової бібліотеки.

Елементом нової моделі бібліотечного обслуговування в даному напрямку стала організація бібліотечного простору у дорослій бібліотеці, зокрема, створення Дитячої кімнати для користувачів, які за певних обставин відвідують бібліотеку з дітьми. Даний структурний підрозділ діє у нас з 2009 року і надає можливість малечі не лише спілкуватися з книгами, коли батьки працюють у читальних залах, але й корисно проводити час за допомогою розважальних ігор, творчих занять, перегляду мультфільмів, прослуховування музики тощо.

Комфортному перебуванню маленьких відвідувачів у Дитячій кімнаті сприяють особливе обладнання, цікаво оформлений інтер'єр, до речі, останній нещодавно поповнився ще й дивовижним деревом бажань, яке виросло на стіні кімнати, та яскравою змією — колективним творінням бібліотекарів. Десятиметрова Біблікуша (так назвали діти м'яку іграшку ручної роботи) справжня радість для дітлахів, нею можна не лише бавитися, але й скористатися для відпочинку.

Під час відвідання бібліотеки діти разом з дорослими мають змогу займатися творчою діяльністю, брати участь в майстер-класах, масових заходах, екскурсіях, відвідувати засідання

сімейних клубів за інтересами: “Ікогенія”, “Кіндер-клуб”, кінолекторій “25 кадр”.

Багатьом нашим користувачам запам'яталися заняття з рукоділля — виготовлення ляльок-мотанок, картин з лушпиння цибулі, виробів із глини, піанкарства під час яких і юні і старші покоління родин оволодівали творчими навичками роботи з природним матеріалом.

За результатами художньо-прикладних заходів в Дитячій кімнаті нерідко оформлюються виставки дитячих робіт, малюнків, творчих доробків. Нещодавно до головної бібліотеки краю завітали діти з сімей переселенців зі сходу України. Під час екскурсії наші гості відвідали читальні зали, книгосховище, навчалися у майстер-класі малюванню кавою. Такі заняття виявилися для них своєрідною бібліотерапією — діти були зацікавленими, веселими, усміхненими. До того ж їх чекало і чаювання з ласощами, яке організували люди з добрими серцями - бібліотекарі!

Важливим напрямком роботи з майбутніми користувачами нашої бібліотеки вважаємо не лише залучення дітей до читання, але й виховання в них вміння слухати живе літературне слово. З цією метою проведено цикл заходів “Знані запоріжці читають дітям”, в яких взяли участь відомі люди Запоріжжя — архієпископ Запорізький і Мелітопольський Лука, музикознавець Олена Солодухіна, дитяча письменниця Віра Пашкова. Процес читань вголос супроводжувався коментарями, обговоренням, обміном думок про прочитане.

Формуванню традицій сімейного читання допомагала також організація конкурсів “Читаюча дитина — читаюча родина” (переможці — родини Гуржий-Семко та Костогрис), а також дитячого малюнку “Краса Божого світу” (основні теми робіт — краса рідної природи, родина, сімейні цінності, любов), які бібліотека організовувала у співдружності з Запорізькою єпархією УПЦ.

Заслужують на увагу давні партнерські стосунки Бібліотеки з волонтерами соціального центру “Проміння”, передусім це стосується по реалізації благодійних акцій для дітей-сиріт в

рамках святкування Дня Святого Миколая, Пасхи, Дня захисту дітей. З кожним роком до акцій залучалася все більша кількість благодійників: одяг, книжки, іграшки, солодощі, зібрані відвідувачами бібліотеки та волонтерами центру, відправляються до обласних притулків та інтернатів м. Запоріжжя.

Кількарічна співпраця поєднує бібліотеку і громадську організацію захисту домашніх тварин «Дай лапу друг». Спільні заходи, особливо ж приурочені до Міжнародного дня котів (1 березня), пухнастих улюбленців і дорослих, і дітей, завжди збирають численну, як правило, родинну аудиторію. В програмах таких заходів виставки любительських світлин, виставки дитячого малюнку «Коти з любов'ю в серці», для маленьких відвідувачів проводяться майстер-класи. Наприклад, цьогоріч малеча із задоволенням навчалася мистецтву оригамі, виготовляючи фігурку кота. Особливий захват викликала презентація театру котів під керівництвом Катерини Стрижевської, у якій взяв участь кіт Макс – зірка телешоу «Україна має талант».

Підсумовуючи діяльність Запорізької ОУНБ імені О.М.Горького з освоєння нових невластивих бібліотеці з науковим статусом функцій зазначаємо, що завдяки впровадженню безкоштовної послуги по обслуговуванню користувачів, які відвідують бібліотеку з дітьми, можливостями «Дитячої кімнати» лише останнім часом скористалося більше 200 осіб.

Серпень, 2014 р.

*М.В.Сотник,
завідуюча відділом
соціокультурної
діяльності та зв'язків
з громадськістю
ЗОУНБ ім. О.М.Горького*

*С.В.Серікова,
провідний бібліотекар
відділу соціокультурної
діяльності та зв'язків
з громадськістю
ЗОУНБ ім. О.М. Горького*

Бібліотечне надвечір'я

*Говорять, книга зникає:
думаю, це неможливо.
Хорхе Луїс Борхес*

Чим сьогодні сучасна бібліотека може зацікавити своїх відвідувачів? Незвичним у звичному. Вже три роки поспіль Горьківка влаштовує справжні свята для своїх користувачів напередодні Всеукраїнського дня бібліотек. Соціокультурні акції нашої книгозбірні привертають увагу гостей та мешканців міста, адже щорічно ці заходи відвідує понад 2,5 тис. осіб. Вже традиційну "Ніч у бібліотеці" цьогоріч змінило "Бібліотечне Надвечір'я". Свято розпочалося зі старту промо-акції "Читаємо разом". Ідея та її втілення в життя – справа працівників науково-методичного відділу, які вийшли на вулицю і на майданчику перед бібліотекою цікавились у пересічних громадян міста, що саме вони

читають. Інформацію про свої літературні уподобання кожен бажаючий мав змогу залишити на аркуші ватману формату А-2. До акції долучились представники різних вікових категорій, і, що приємно і несподівано: виявилось, громадяни нашого міста читають! Читають книги! Сузір'я авторів – найрізноманітніше – від казки "Чарівник смарагдового міста" до філософських робіт Зігмунда Фрейда та "Законодавчих актів України".

Незважаючи на невинне зростання кількості користувачів інтернет-ресурсів, цікавість до друкованого слова і книжкової продукції не зникла, і яскравий приклад тому – цьогорічна соціокультурна акція "Бібліотечне надвечір'я", яка проходила під гаслом: «Згуртована родина – єдина Україна». Наша книгозбірня, як територія позитиву, запропонувала своїм гостям не лише концерти, майстер-класи, фільми, театралізовані вистави тощо, а й найголовніші скарби бібліотеки – книги. Книжкові виставки були представлені у відділах і холах Горьківки. Насичена і різноманітна виставкова програма пропонувала «Скарбницю знань» від довідково-бібліографічного відділу (інформаційні покажчики літератури та енциклопедичні видання, що допоможуть у навчанні та науковій роботі); для щирих поціновувачів старовини відділ рідкісних та цінних видань підготував «Книгу-сувенір», що викликала у відвідувачів подив та захоплення, «Скарбниці культури» можна було побачити у відділі документів з гуманітарних наук. Працівники відділу основного зберігання фондів під час екскурсій «таємними місцями» бібліотеки невпинно доводили, що «Книга безцінна незалежно від її розміру» і «Там, на неведомих дорожках» на вас чекає багато цікавих та яскравих пригод, бо тільки вивчаючи «Дела давно минувших дней», можливо зрозуміти і відчувати епоху і сьогодення. А помічником на цьому шляху стане, звичайно, книга. Мабуть, тому і фотосувенір

«Моя улюблена книга» (фотовиставка світлин книголюбів), яку організував відділ абонементу, користувалась цього вечора неабиякою популярністю. Протягом тривалого часу і бібліотекарі, і читачі фотографувались з улюбленими бестселерами, щоб до Всеукраїнського дня бібліотек виставити свої світлини на перегляд громади. Традиція читати передається з покоління в покоління, так вважає відділ документів з гуманітарних наук, і як результат – запропонована фотовиставка «Бібліотечна родина і книга» у виставковій залі, що дуже влучно ілюструє гасло цьогорічної акції «Згуртована родина – єдина Україна».

Не залишилися байдужими наші гості і до мистецьких виставок. Свої естетичні уподобання могли задовольнити найвибагливіші відвідувачі. Авторська експозиція картин Ксенії Добровичинської «Немає музики – немає життя», що була презентована у відділі рідкісних і цінних видань дивувала і приголомшувала різновікові

категорії користувачів (бо як можна створити такі шедеври – портрети музикантів – з крихти вінілових платівок та магніфонних стрічок, що самі по собі вже є ретро матеріалами?) Це справжнє диво, як і малюнки кавою, і майстер-класи від Ксенії – такі ж цікаві та неповторні.

Відділ мистецтв демонстрував «Барви рідної країни». Яскраве вишите національне вбрання, писанки, пейзажі рідної України можна було розгледіти в художніх альбомах.

Молоді художники Запоріжжя теж не залишились осторонь. «Різнобарв'я» – під такою назвою експонується виставка картин, виконаних у різних техніках різними художніми матеріалами. Понад сто мініатюр зі своєї колекції Вікторія Терещенко, педагог-методист ЗМУ ім. П.Майбороди, запропонувала на розгляд шанувальникам сов. Її експозиція «Сова – символ мудрості» не випадково відкрилась саме в бібліотеці. Вікторія збирала експонати своєї колекції, подорожуючи різними країнами світу, тому і матеріал, з якого вони виготовлені найрізноманітніший: дерево, скло, каміння, тощо.

У рамках програми "Бібліотечного надвечір'я" у конференц-залі бібліотеки відбулась презентація нової книги запорізького письменника, краєзнавця Костянтина Сушка «У згонах. Начерки життєпису одного села у контексті історії Тав-

рії», присвяченої світлій пам'яті нашого видатного земляка – мовознавця, лексикографа та фольклориста, доктора філологічних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України, члена Національної спілки письменників України Віктора Антоновича Чабаненка. На зустріч з автором книги зібрались рідні та друзі Віктора Антоновича, викладачі запорізьких вишів, представники студентства та громади.

Переглянувши цікаві та корисні книжкові виставки, гості акції із задоволенням долучались до участі у майстер-класах з виготовлення традиційних українських оберегів, прикрас та побутових дрібничок: маків з атласних стрічок, часнику та гарбузів з капрону, ляльок-мотанок з клаптиків тканини, «Божого ока» з паличок і яскравих ниток та бібліотечного хранителя – «Вченого Кота», а малеча розфарбовувала метеликів з пластику. Надзвичайне захоплення і у дорослих, і у дітей викликав майстер-клас Анни Поплавки «Пісочна анімація». Фантастичні картини ожили під пальчиками юних та дорослих художників. Сюжети для

своїх картин вигадували самі учасники. До речі, виявити свої художні здібності, мав змогу кожен, намалювавши... Україну. Саме так – «Малюємо Україну разом» назвали свій майстер-клас молоді художниці Гаяне та Гоар Арушанян. Навіть той, хто вперше тримав у руках пензлика, зміг додати свій штрих до образу нашої країни. Для малюків на третьому поверсі влаштували справжнє солодке свято. Майстриня Тетяна Русакова навчала мистецтву складання букетів із цукерок. Підліткам були до душі уроки зілляваріння та чародійства, які проводились у відділі документів з гуманітарних наук; майстер-класи з плетіння косичок та фенічок, манікюру та розпису хною у відділі техніко-економічної літератури.

Інтелектуали збирались у відділі документів іноземними мовами та відділі природничо-наукової літератури. Якщо в першому, окрім кмітливості та винахідливості, потрібні були ще й знання іноземних мов та швидкість реакції, то у другому можна було розслабитись за чашкою ароматного чаю та пограти у настільні ігри: шахи, шашки, доміно, морський бій тощо.

Крім того, цього вечора можна було почути і побачити на власні очі учасників Міжнародного фестивалю авторської пісні «Байда-2014», виступ православного театру «Покров» та «Козацькі забави» від школи бойового мистецтва «Спас», сфотографуватись у «Літературному фотоательє» та поспілкуватись з цікавими людьми.

Тож заняття на свій смак знаходили всі вечірні відвідувачі Горьківки. Найрізноманітніші заходи та розваги були орієнтовані на родину. Кожен міг розкрити свої творчі здібності, знайти заняття собі до душі. Три найактивніші родини – Добровичинських, Новоселових-Пархоменко та Резник – отримали від бібліотеки в подарунок книги.

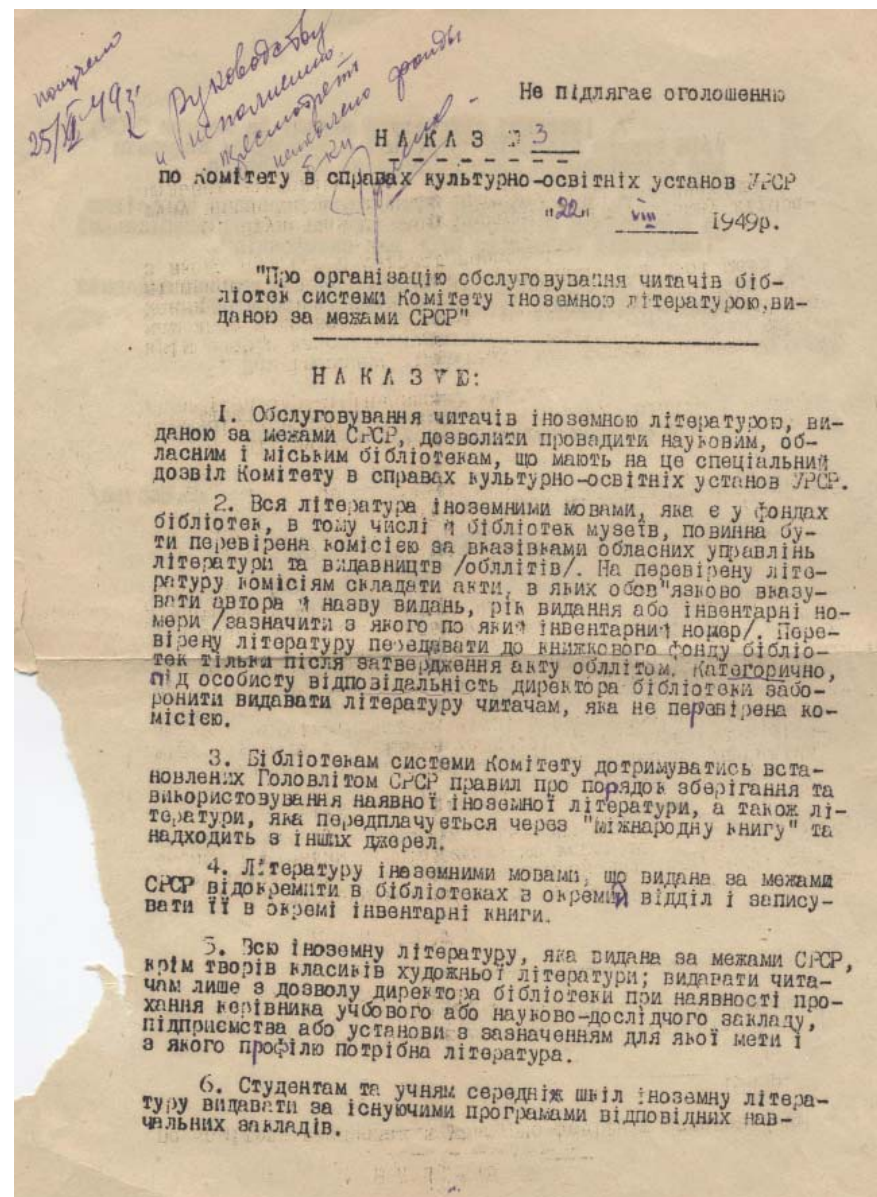
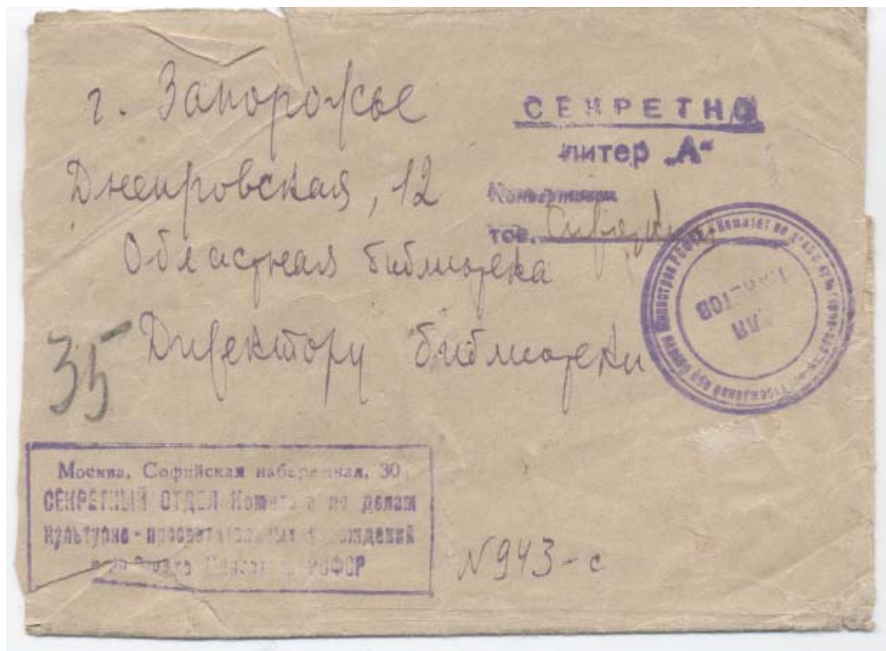
Таким чином, головна мета акції – залучення різновікових груп, особливо молоді, до читання та бібліотеки, як місця цікавого спілкування, пізнавального дозвілля, розкриття творчого потенціалу батьків, дитини, родини – була здійснена у повному обсязі.

Жовтень, 2014 р.

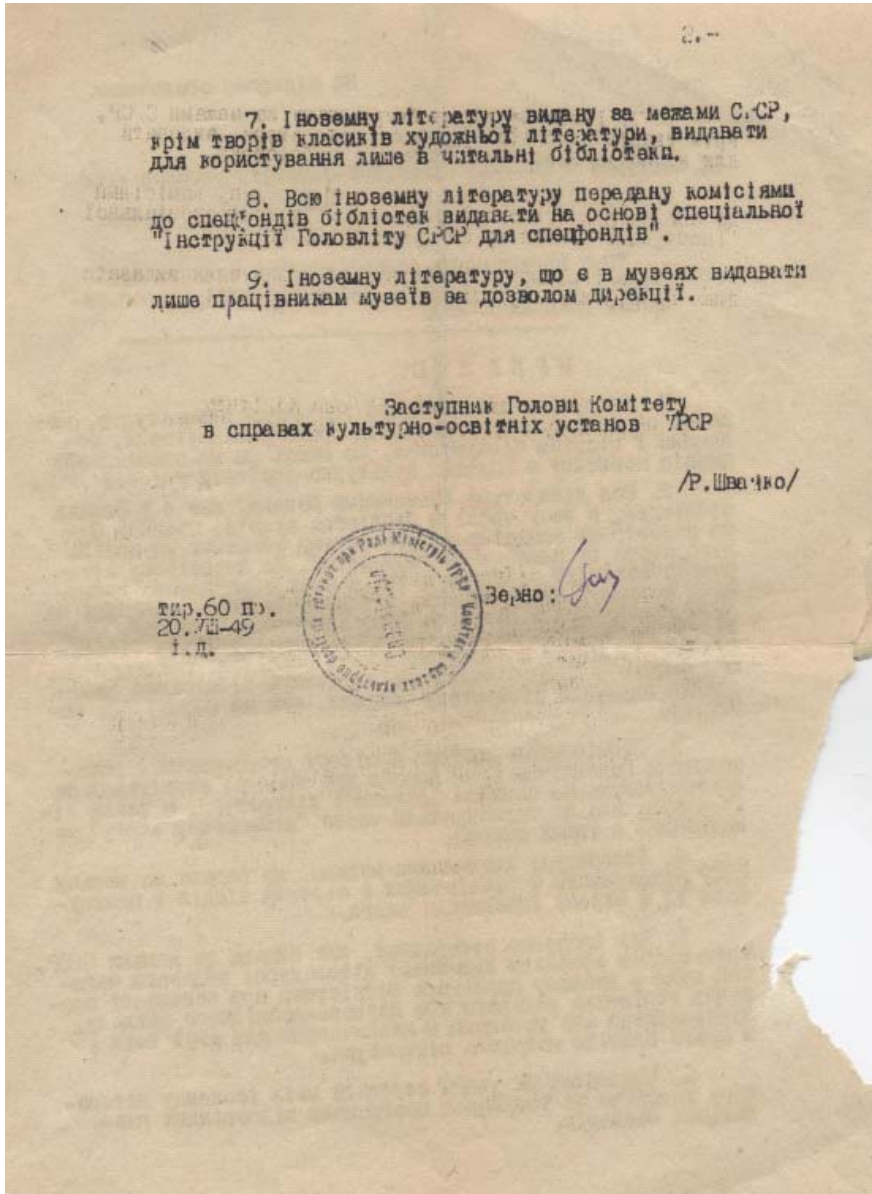

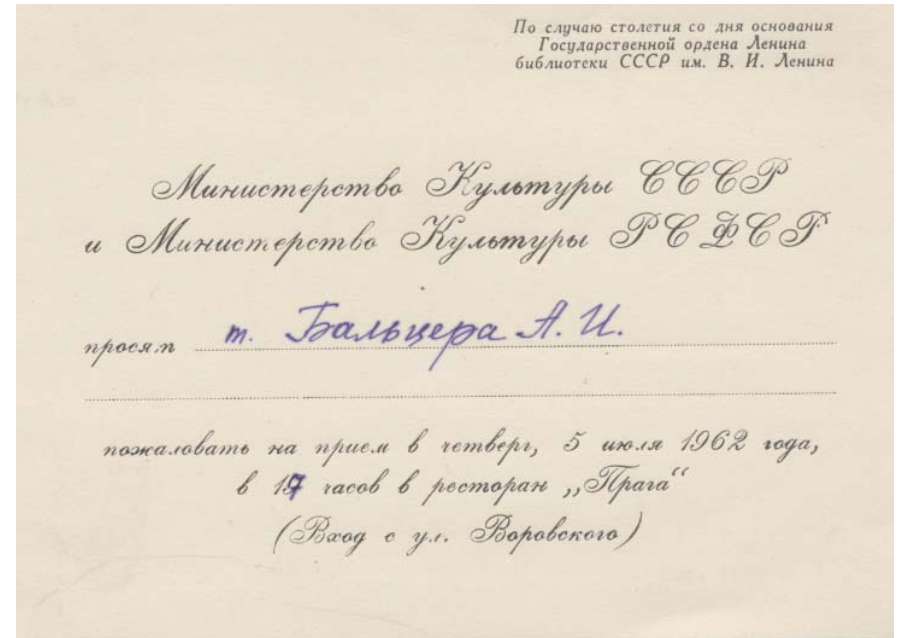
**Секретні документи
щодо обслуговування читачів бібліотек
іноземними мовами (1949 рік)**

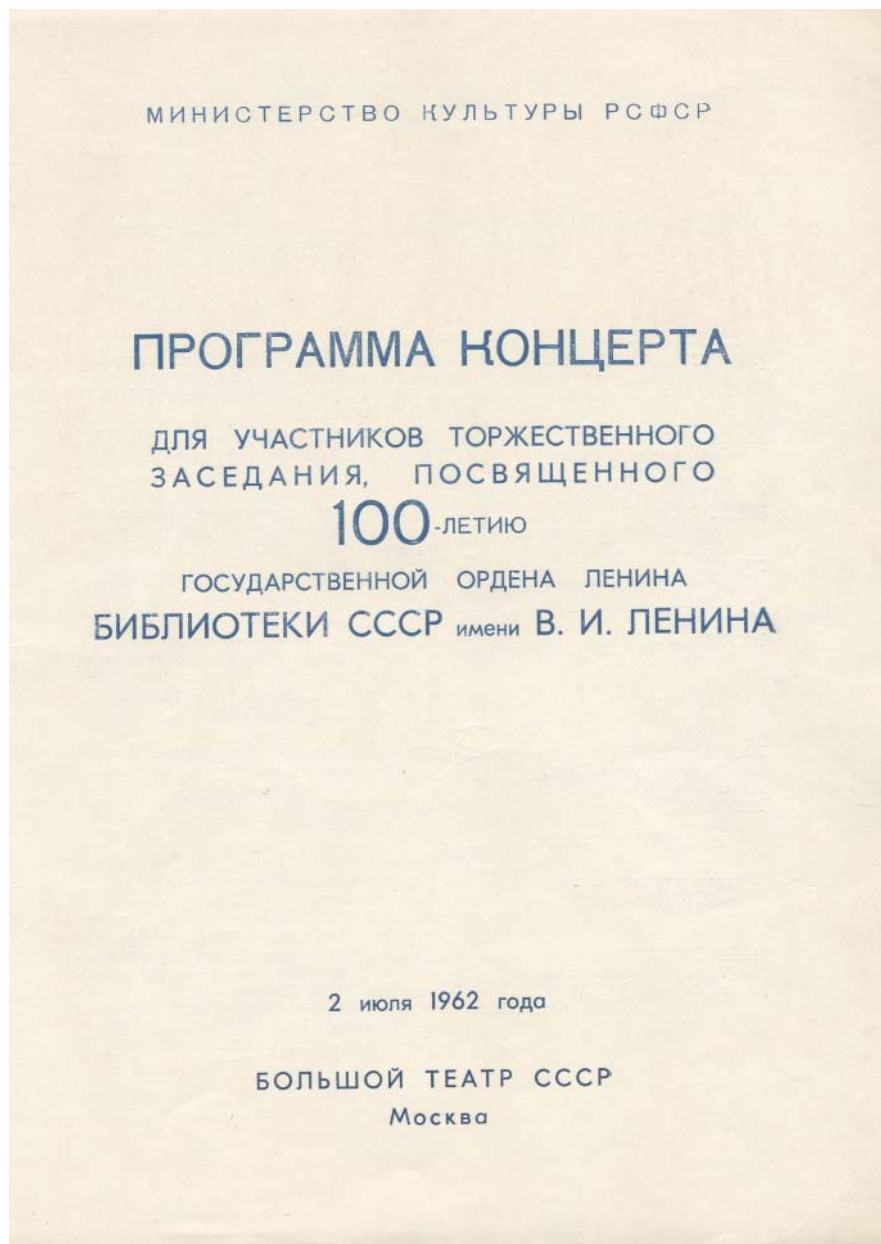

Участь А.І. Бальцера у 100-річному ювілеї ВДБ СРСР

Зразки запрошень бібліотеки на культмасові заходи

ВИНОСИМО НА ОБГОВОРЕННЯ ТЕМИ:
Хто він, герой нашого часу?
Про героїчне і повсякденне.
Книги, що допомагають нам жити.
Герой в житті і герой в літературі

по книгах:

О. Гончара „Тронка“,
 М. Бубеннов „Орлиная степь“,
 В. Песков „Шаги по росе“,
 А. Андреев „Рассудите нас, люди“ та інших..

БЕ 06356 30.XI. — 64 г., г. Запоріжжя тип. «Коммунар». Зак. № 10953 — 500

ОБЛАСТНАЯ НАУЧНАЯ БИБЛИОТЕКА имени А. М. ГОРЬКОГО
 ОБЛАСТНАЯ ОРГАНИЗАЦИЯ СОЮЗА ПИСАТЕЛЕЙ УССР
 ГОРОДСКАЯ ОРГАНИЗАЦИЯ ОБЩЕСТВА ЛЮБИТЕЛЕЙ КНИГИ УССР

Решения XXVI съезда КПСС — в жизнь!

ПРИГЛАШЕНИЕ

Запоріжжя, 1981 г.

Шановний товаришу!

Областна міжвузівська рада з питань бібліотечної роботи, обласні бібліотеки та, О. М. Горького та «Юний читач», опора Центральної науково-технічної, обласна науково-всвітня, бібліотеки обласної ради та трудових резервів

**ЗАПРОШУЮТЬ ВАС
 ВЗЯТИ УЧАСТЬ
 В НАУКОВО-ПРАКТИЧНІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ,
 присвяченій**

підвезенню питань діяльності бібліотек області за роки Радянської влади на Запоріжжі.

Конференція відбудеться 25-27 вересня 1987 року в Будинку політехнічної освіти (бул. Петра-Павла, 49).

Протягом 10 годині ранку.

ПОРЯДОК РОБОТИ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Доповідь:
 Бібліотека Запоріжжя за 50 років Радянської влади.
Докладатор: обласний бібліотекар ім. О. М. Горького г. ЗАПОРІЖЖЯ М. П.

Співдоповіді:
 Розвиток мережі технічних бібліотек за роки Радянської влади.
Докладатор ОЛЕНА Г. САМОЙЛЕНКО А. І.

Виконання постанови ЦК КПРС «Про стан та заходи поліпшення бібліотечної справи в країні» (1950 р.).
Методич. обласної бібліотеки ім. О. М. Горького г. ЗАПОРІЖЖЯ Г. О.

Книга у політехнічній освіті та факультетів та спеціалітетів народногосподарств.
Зам. бібліотечної бригади політехнічної освіти г. ЗАПОРІЖЖЯ А. О.

Обласна бібліотека — спеціалітетам народногосподарств.
Зам. методичної обласної бібліотеки ім. О. М. Горького г. ЗАПОРІЖЖЯ Л. Г.

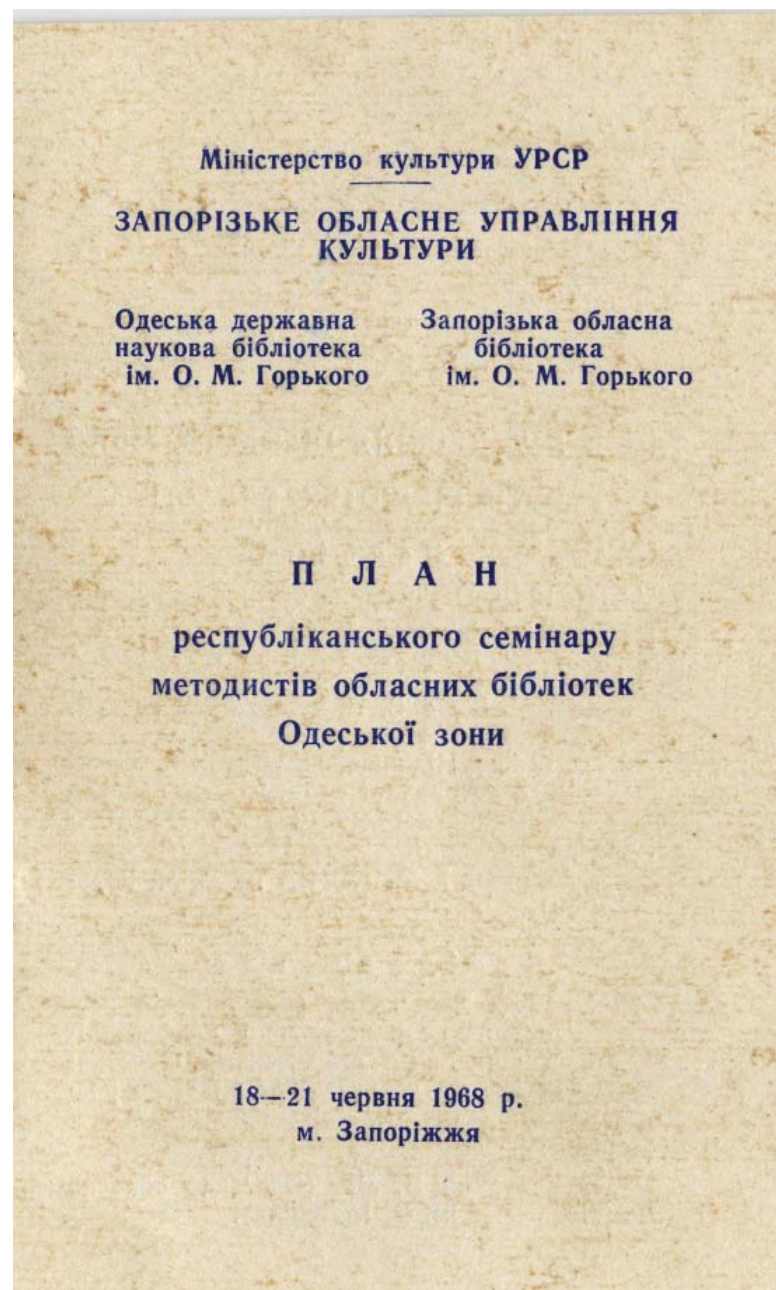
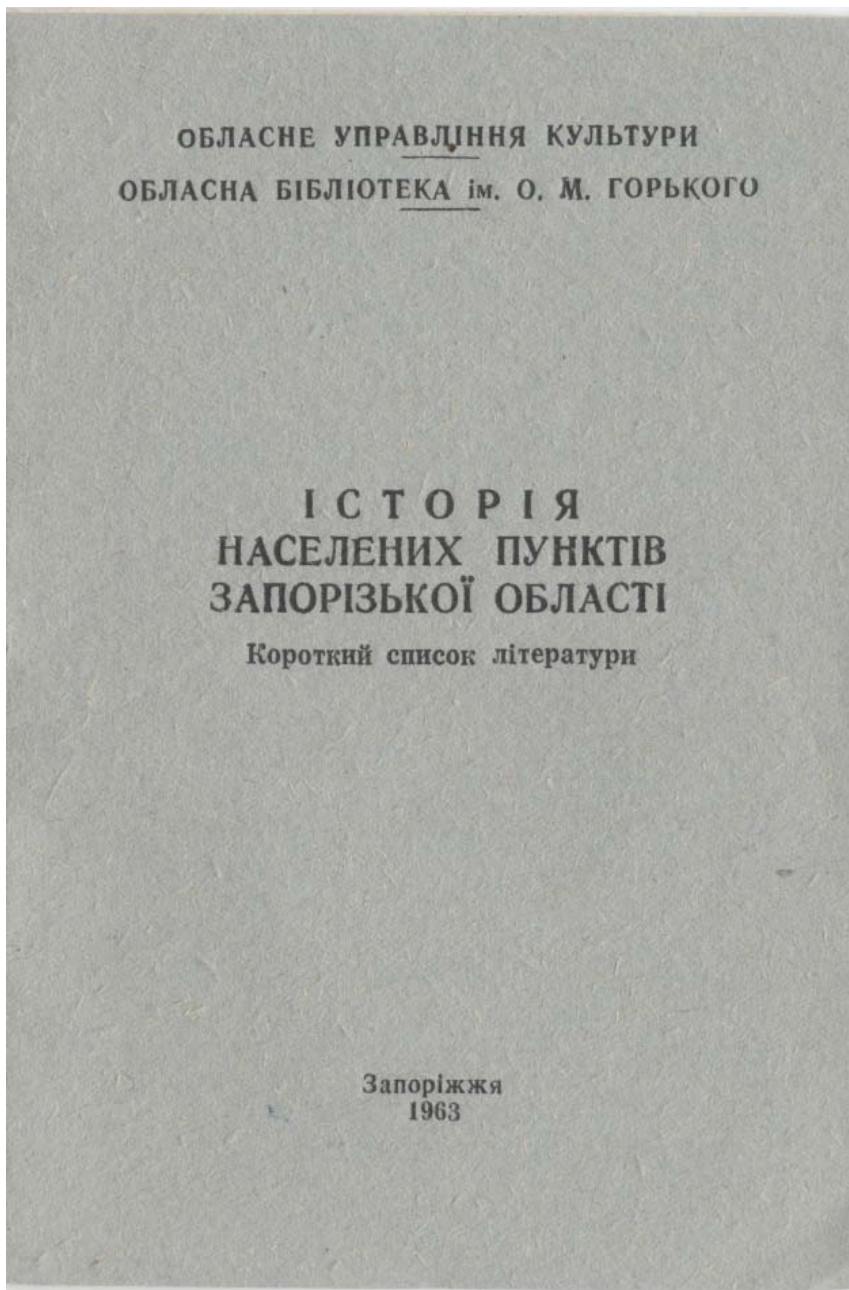
Допомога технічній бібліотеці виробничих підприємств.
Зам. технічної бібліотеки ім. Запоріжжя-сталь г. КОЛБАЗЬОГРАД Л. Г.

Маліші бібліотеки — фахівці.
Докладатор обласної науково-всвітньої бібліотеки г. КОЛБАЗЬОГРАД Г. Т.

Робота професійних бібліотек в умовах 5-денного робочого тижня.
Зам. обласної бібліотеки ім. О. М. Горького г. КОЛБАЗЬОГРАД Н. П.

Книга і спеціалітетівського виробництва.
Зам. обласної бібліотеки ім. О. М. Горького г. КОЛБАЗЬОГРАД А. П.

Лист Бібліотеки щодо усунення недоліків будівництва

Запорізьке обласне управління культури Запорізькое областное управление культуры
Обласна наукова бібліотека **Областная научная библиотека**
 ім. О. М. Горького ім. А. М. Горького
 м. Запоріжжя — 6, Спортивна, 14 м. Запоріжжя: 2-62-21, 2-63-21, 2-60-94
 № 45 22 червня 1978

Управляющему комбинату "Запоржвиданстрой"
 тов. Василенко З. И.
 Копия: Зам. председателя облисполкома
 тов. Носкиной И. П.
 Зам. строительным отделом СК КП Украины
 тов. Поньмареву Б. П.
 Управляющему трестом "Запоржвиданстрой"
 тов. Грунину М. Г.
 Начальнику УКС горисполкома
 тов. Чухачеву Э. П.
 Начальнику областного управления культуры
 тов. Васильченко В. М.

С момента ввода в строй здания областной библиотеки им. А. М. Горького прошло четыре месяца, однако, несмотря на наши просьбы к строителям, ряд недостатков остается не устраненным, не решаются вопросы о поставке кондиционеров, конвейеров.

По состоянию на 20 марта 1978 г. имеются следующие недостатки:

- ✓ 1. Не установлены козырьки над прямыми дворового фасада.
- ✓ 2. Не установлены решетчатые двери у входа в киносеансационную, чем пользуются невоспитанные люди.
- + 3. Радиаторы отопления в книгохранилище текут, местами поставлены бракованные детали.
- 4. Не запитаны электросети канализации.

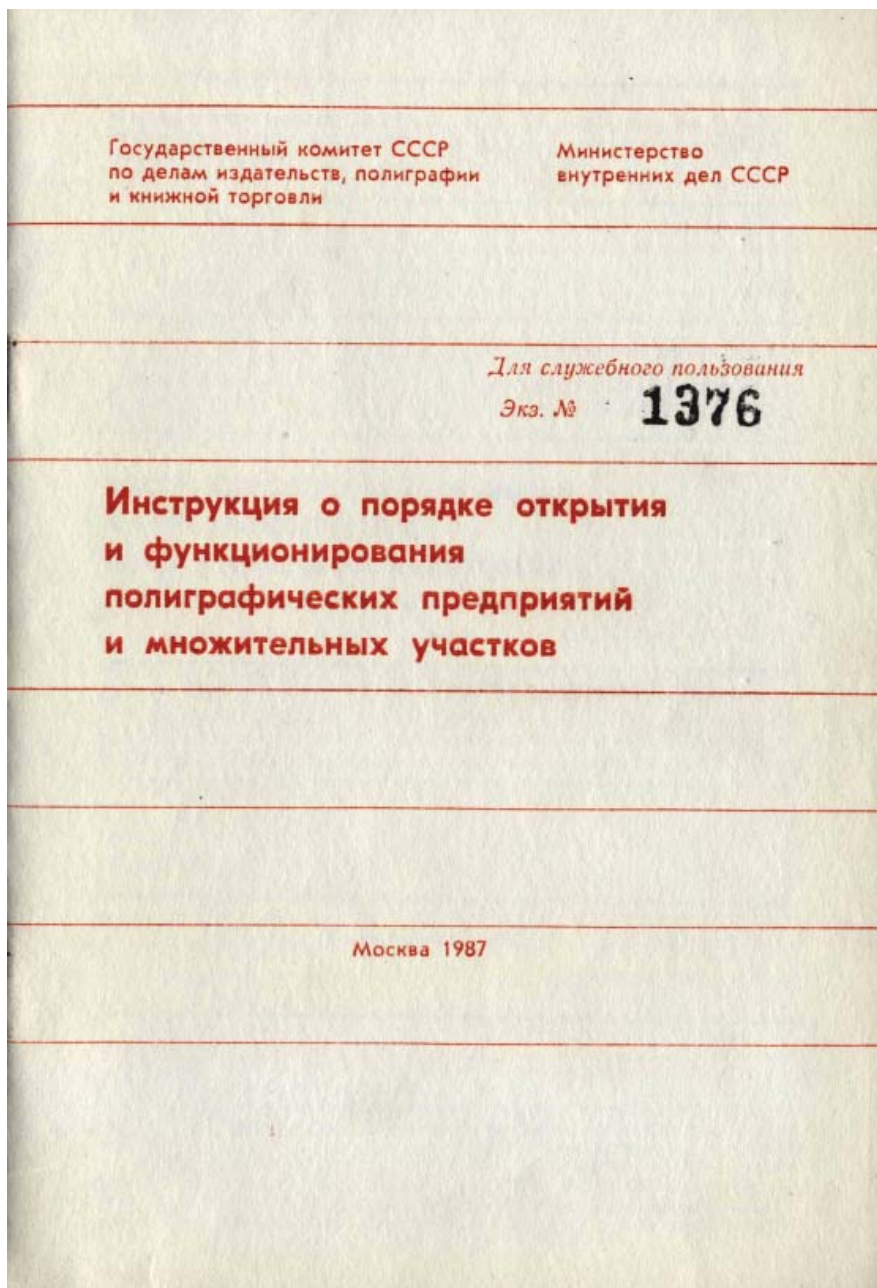
Новониколаевская тип. 1975 г. Зак. № 178-1060

--2--

- ✓ 7. Не обеспечено вентилирование от углекислоты помещения установки химвоздушения.
- ✓ 8. Дифлекторы на крыше крепились сваркой непрочной и сорваны ветром.
- ✓ 9. Паркет местами вспучился, в отдельные планки шатаются.
- ✓ 10. Не установлены барьеры в гардеробах и декоративные щиты люков лифтов в ходе 6-го этажа.
- ✓ 11. Из-за установки на входных дверях малоомощных замков, последние согнулись, а двери просели.
- ✓ 12. Не оббиты железом двери ротаторной.
- ✓ 13. Не функционирует охранная сигнализация и автоматика химвоздушения.
- ✓ 14. Нет освещения в двух рабочих комнатах. Не выставлены рассветители на 6 лампах дневного света.
- 15. Лифты и малый книжный подъемник не пущены.
- 16. Облицовка брикетельного бассейна кондиционеров осыпалась из-за слабого раствора, на котором велась облицовка. Осунулась в одном месте перепетная гранитная плита.
- 17. Несштукатурен участок потолка в цоколе и у двери фотолaborатории.
- ✓ 18. Невозможно прикрепить карнизы для оконных штор.
- 19. Крепление анкеров компрессоров осуществлено крайне неудовлетворительно.
- 20. Остается не решенным вопрос о поставке кондиционеров в 1978 г.
- 21. Не принимаются меры о поставке библиотечных конвейеров в договорный срок. *Выполняется поставка*
- 22. Не завершены работы по благоустройству. Не засеяна грунт, не засеяна часть газонов, не закончено асфальтирование и др.

Прошу оказать содействие в ликвидации указанных недостатков.

Директор А. И. Вельцер

Іменний покажчик

А	Васильев В. –
Арушанян Гаяне –	Вашингтон Г. –
Арушанян Гоар –	Вейцман С.Б. –
	Вільчек С.Я. –
Б	Віхляева О.Т. –
Бабенко М.С. –	Воловик В.І. –
Бабурин А. –	Врублевская –
Базна Т.И. –	Г
Байда Л.К. –	Гапон І. –
Бальцер А.І. –	Гейтс Б. –
Бальцер И.Г. –	Гейтс М. –
Баша Я. –	Головко Н. –
Башкатова О.П. –	Горошко Н.М. –
Безсалий О. –	Горький О.М. –
Белая З.А. –	Греськив Я.В. –
Бельмас Л.М. –	Гринь Л. –
Берк Е. –	Гриценко Л. –
Бэляэва Л.О. –	Гришина Г. –
Бичева И.Н. –	Гроув М. –
Богуславская К. –	
Бойко Н.В. –	Д
Бойко П. –	Демьянов –
Бойченко Н.Г. –	Демьянова Е.В. –
Бондаренко В. –	Дереш Л. –
Борхес Х.Л. –	Деркач Н.В. –
Бубнова Н.Ф. –	Дехтяренко И.М. –
Буша Д.А. (Пойда) –	Долина Л.М. –
Бюргер Р. –	Доулинг М. –
	Доценко И. –
В	Дубецька О. –
Василенко Л.Я. –	Думбровська Н. –

Дядюн М.В. (Макарова) –
 Ж
 Жадан С. –
 Жданова Ж.Н. –
 Жук В.И. –
 З
 Зайцева М.М. –
 Захарова А. –
 Зискінд Л.І. –
 Зубков П.П. –
 И
 Измалкова Н.И. –
 Ильин В.Н. –
 І
 Іващенко А. (Заровна) –
 Іссерт К.І. –
 К
 Капля И.Л. –
 Карнаух Т.Д. –
 Карташов Е.Г. –
 Каччині Д. –
 Квитка В.В. –
 Кийко Е.М. –
 Кійко С.П. –
 Кисельова К.М. –
 Киценко П.Т. –
 Кобзар Е.В. –
 Кокорина С.В. –
 Колодко Л.І. –
 Корочанська Н.О. –
 Костиш В. –
 Костогриз –
 Костиря З. –
 Кот Е.В. –
 Котов В.І. –
 Кофанов В.Т. –
 Кочкарьов Ю. –
 Кузьмін О.С. –
 Кузьмич И.Н. –
 Кулик К.Ф. –
 Купреєва А. –
 Купреєва Н.А. –
 Л
 Лазутін О.М. –
 Ландарь С.С. –
 Ласков М. –
 Лашук З.Г. –
 Левіна Л.Г. –
 Леякова Е.В. –
 Лидяєва А. –
 Линкольн А. –
 Литвинова О.Д. –
 Лісняк В. –
 Лиссан Д. –
 Локтєв О. –
 Лузан Л.В. –
 арх. Лука –
 Лютий Г.І. –
 М
 Мажура В. –

Макарова Р.В. –
 Максимчук Н. –
 Малєв В. –
 Малюкова Н.Г. –
 Мармута Е.В. –
 Мартыненко Т.В. –
 Маслова М.В. –
 Мацієвська Г. –
 Медведева Р.М. –
 Меламуд С.І. –
 Муськіна О. (Волкова) –
 Н
 Нагнібіда М. –
 Нагорна Г. –
 Назаренко Ж.Д. (Борейко)
 Нестерова Е. –
 Нестоянова А.Н. –
 Нещерет Т.І. –
 Никитин В.В. –
 Нікітін І.С. –
 Ножкіна І.П. –
 О
 Обама Б. –
 П
 Павленко А.И. –
 Павлова И.А. –
 Памірова З. –
 Пасічник Є.А. –
 Пашкова В. –
 Пашкульська К. –
 Педак Л.И. –
 Петриченко –
 Петюк О.М. –
 Писецкая Ф.Е. –
 Погорена Н.С. –
 Подлепян Л.П. –
 Пойда Т.В. –
 Пономарьова С.В. –
 Поплавка А. –
 Похвальський В.В. –
 Приходько И.А. –
 Протасова К.Я. –
 Пузикова И.Э. (Конарева) –
 Пушкин А.С.
 Пятницкая Т.А. –
 Р
 Ратнікова Г.П. –
 Ребро П.П. –
 Русакова Т. –
 Рібалко Н.И. –
 Ряба Е.М. –
 Рябошапка Г.С. –
 С
 Савкіна Е.А. –
 Салдатов В.Е. –
 Самсоненко Л. –
 Самусенкова Е.В.
 Свірська Л.І. –
 Семёнов В.В. –
 Серебрянникова И.Г. –
 Серікова С. –
 Сиваш С.В. –
 Сізінцова Л.А. –

Сиромятнікова І. –	Х
Скурська О. –	Харитоненко І.В. –
Сластьон В.М. –	Хватікова Л. –
Слободченко Н.А. –	Худа Н.М. –
Смыченко Л.И. –	
Соколова Э.И. –	Ц
Сологубова З.Н. –	Цюпа І.
Солодухына О. –	
Сотник М. –	Ч
Степаненко І.П. –	Чабаненко В.А.
Стрижевська К. –	Чаюха В.С.
Сукманова Т.С. –	Черевков В.
Супруненко В. –	Черных Т.Г.
Сурженко О. –	Чизна Л. –
Сушко К.І. –	Чубенко В.
	Чубенко Л.М. (Каркошкіна)
Т	Чугуенко В.И. –
Тарлінська О.В. –	Чуланова Г.А. –
Терещенко В. –	
Тетюшкіна І. –	Ш
Тимочко Г.Г. –	Шаповалов Г.И. –
Тичина П. –	Шевньова Т.С. –
Тищенко Л.Н.	Шекспір –
	Шелудько Н.Г.
Ф	Шепель Світлана –
Федотов Є.Ф. –	Шепель Сергій –
Филиппова В.М.	Шершнева І. –
Філь Д. –	Шнуер С. –
Фоззі –	Шпак Н.А. –
Форд Б. –	Шпілева В.І. –
Фрейд З. –	Штраус І. –
Фролова О. (Назаренко) –	Э
	Эдварс

Зміст

Від укладача	3
Степаненко І.П. Наставництво: краще з минулого, що працює на майбутнє	9
Позабытые страницы или другая библиотека	34
Савкина Е.А. Профком ЗОУНБ им. Горького: люди, работа, жизнь	61
Колодка Л.И. Беспокойные сердца волонтеров	69
Степаненко І.П. Бібліотека від ювілею до ювілею	74
Степаненко І.П. Американские заметки директора библиотеки	103
Степаненко І.П. Організація комфортного середовища для користувачів ОУНБ	117
Купреева Н.А. Кращий бібліотечний менеджер	127
Купреева Н.А. Діти у науковій бібліотеці?	131
Сотнік М.В., Серікова С.В. Бібліотечне надвечір'я	135
Додатки	140
Іменний покажчик	159

Науково-популярне видання

БІБЛІОТЕКА, РОКИ, ЛЮДИ, ДОЛІ

Збірка нарисів та фотодокументів. Вип.4

(українською мовою, російською мовою)

ISBN

Відповідальний за випуск: І.П. Степаненко

Укладач та редактор: І.П. Степаненко

Комп'ютерний набір: П.О. Бойко

Комп'ютерна верстка: І. Польнікова

Підписано до друку ____ .12.2014.

Формат 62x84 1/16. Папір офсетний. Друк різнографічний.

Гарнітура Minion Pro. Умовн.-друк. арк. 10. Тираж 100.

Замов. № _____.

Друк ПП «ВАЛПІС»

Україна, 69035, Запоріжжя, вул. Волгоградська, 27.

Тел.: (061) 213-17-20